

Дел. бр: 01-184а/2021-1
Датум: 29.6.2021.

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ХЕМИЈСКО-ТЕХНОЛОШКЕ ШКОЛЕ

2021 -2025.

САДРЖАЈ

1. УВОД.....	4
ИСТОРИЈАТ ШКОЛЕ	4
ШКОЛА ДАНАС	5
УСПЕСИ ШКОЛЕ	5
ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ РАДА	6
Закони и правилници.....	6
Наставни планови и програми.....	8
Опрема и простор	9
Стручна спрема наставника и стручних сарадника	9
Остали закони, правилници, приручници и друго	9
Општа акта школе	10
Остале смернице у раду и планирању	10
ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	11
2. ПРОГРАМИ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА – НАЗИВ, ВРСТА И ТРАЈАЊЕ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА КОЈЕ ШКОЛА ОСТВАРУЈЕ И ЈЕЗИКА НА КОМЕ СЕ ОСТВАРЈУ ПРОГРАМ 16	
2.1. ОБАВЕЗНИ И ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ И МОДУЛИ ПО ОБРАЗОВНИМ ПРОФИЛИМА.....	18
2.1.1. ХЕМИЈСКИ ЛАБОРАНТ (ПО СТАРОМ ПРОГРАМУ).....	18
2.1.2. ТЕХНИЧАР ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ (ПО СТАРОМ ПРОГРАМУ).....	21
2.1.4. ТЕХНИЧАР ЗА ИНДУСТРИЈСКУ И ФАРМАЦЕУТСКУ ТЕХНОЛОГИЈУ (ПО СТАРОМ ПРОГРАМУ)	24
2.1.5. ТЕХНИЧАР ЗА ХЕМИЈСКУ И ФАРМАЦЕУТСКУ ТЕХНОЛОГИЈУ	27
2.1.6. ТЕХНИЧАР ЗА ПРЕРАДУ НАФТЕ И ГАСА.....	32
2.1.7. ВЕТЕРИНАРСКИ ТЕХНИЧАР	36
2.1.8. ВИНОГРАДАР-ВИНАР	42
2.1.9. ПРЕХРАМБЕНИ ТЕХНИЧАР (ПО НОВОМ ПРОГРАМУ).....	49
2.1.10. ПРЕХРАМБЕНИ ТЕХНИЧАР (ПО СТАРОМ ПРОГРАМУ).....	56
2.1.11. ПЕКАР	63
2.1.12. ПОСЛАСТИЧАР (ПО СТАРОМ ПРОГРАМУ).....	68
2.1.13. ПОСЛАСТИЧАР (ПО НОВОМ ПРОГРАМУ).....	70
2.1.14. МОДЕЛАР ОДЕЋЕ (ПО НОВОМ ПРОГРАМУ).....	75

3.	НАСТАВНИ ПРОГРАМИ.....	81
3.1.	ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ ПРОГРАМА.....	81
3.1.1.	ПОДРУЧЈЕ РАДА ХЕМИЈА, НЕМЕТАЛИ И ГРАФИЧАРСТВО	81
3.1.2.	ПОДРУЧЈЕ РАДА ПОЉОПРИВРЕДА, ПРОИЗВОДЊА И ПРЕРАДА ХРАНЕ	81
3.1.3.	ПОДРУЧЈЕ РАДА ТЕКСТИЛСТВО И КОЖАРСТВО.....	82
3.1.4.	ПОДРУЧЈЕ РАДА ТРГОВИНА, ТУРИЗАМ И УГОСТИТЕЉСТВО	82
4.	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРИНЦИПА, ЦИЉЕВА И ИСХОДА ОБРАЗОВАЊА И СТАНДАРДА ПОСТИГНУЋА.....	82
5.	НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОПИСАНИХ ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА	84
	ВРСТЕ АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ.....	84
	ВРСТЕ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ	85
	МАТУРСКИ И ЗАВРШНИ ИСПИТИ	85
6.	ПРОШИРЕНЕ ДЕЛАТНОСТИ ШКОЛЕ	86
7.	ПРОГРАМ ДОДАТНЕ, ДОПУНСКЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ.....	87
	ПРОГРАМ ДОДАТНЕ НАСТАВЕ.....	88
	ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ.....	89
	ПРОГРАМ ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ.....	89
	ПРОГРАМ ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ ЗА ПОПРАВНИ ИСПИТ	89
	ПРОГРАМ ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ ЗА ЗАВРШНИ ИСПИТ	90
	ПРОГРАМ ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ ЗА МАТУРСКИ ИСПИТ	91
	ПРОГРАМ ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ ЗА МАТУРСКИ ИСПИТ СА ПРОВЕРОМ СТРУЧНО ТЕОРИЈСКИХ ЗНАЊА	92
	ПРАЋЕЊЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОГРАМА ДОДАТНЕ, ДОПУНСКЕ И ПРИПРЕМЕНЕ НАСТАВЕ	93
8.	ПРОГРАМИ КОЈИМА СЕ РАЗВИЈАЈУ СПОСОБНОСТИ ЗА РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА, КОМУНИКАЦИЈА, ТИМСКИ РАД, САМОИНИЦИЈАТИВА И ПОДСТИЦАЊЕ ПРЕДУЗЕТНИЧКОГ ДУХА ...	93
9.	ФАКУЛТАТИВНИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА.....	95
	НАСТАВА ЈЕЗИКА НАЦИОНАЛНЕ МАЊИНЕ СА ЕЛЕМЕНТИМА НАЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ	96
	ЕКСКУРЗИЈЕ	96
	СТВАРАЛАЧКЕ И СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА.....	97
10.	ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ	101
11.	ПРОГРАМ КАРИЈЕРНОГ ВОЂЕЊА И САВЕТОВАЊА	104
12.	ЕКОЛОШКИ ПРОГРАМ	125

13.	ПРОГРАМ ЗА ЗАШТИТУ УЧЕНИКА ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА.....	127
	ПОДПРОГРАМ: ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ	135
	ПОЈАЧАН ВАСПИТНИ РАД	147
14.	ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА	151
15.	ПРОГРАМ ИЗЛЕТА И ЕКСКУРЗИЈА.....	152
16.	ПРОГРАМ РАДА УЧЕНИЧКОГ ПАРЛАМЕНТА.....	156
17.	ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ.....	161
18.	ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ И ДРУШТВЕНОМ СРЕДИНОМ	162
19.	ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ.....	167
20.	ПРОГРАМ ИНКЛУЗИВНОГ ОБРАЗОВАЊА	176
	НАЧИН ИЗРАДЕ ИОП-А.....	177
	ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА ЗА КОЈЕ ЈЕ ИЗРАЂЕН ИОП	182
	ВРЕДНОВАЊЕ И ИЗМЕНА ИОП-А	182
21.	ПРОГРАМ ВАСПИТНОГ РАДА ШКОЛЕ	183
	ПРОГРАМ УВОЂЕЊА ИНОВАЦИЈА.....	188
22.	ПРОГРАМ ВОЈНЕ ОБУКЕ.....	190
23.	САРАДЊА СА СОЦИЈАЛНИМ ПАРТНЕРИМА.....	191

1. УВОД

ИСТОРИЈАТ ШКОЛЕ

Велелепна и импозантна зграда Хемијско-технолошке школе, налази се на углу улица Максима Горког и Харамбашићеве. Захваљујући граду Суботица и држави Аустро-Угарској, који су истицали значај образовања, расписан је конкурс за њену изградњу на којем је победио пројекат архитекте Јаноша Бобула, млађи. Овај велики подухват изградње је започео још давне 1897. године и временом је претрпео извесне промене захваљујући суботичком архитекти и предузетнику Титусу Мачковићу. Радови су завршени 1897. године, а зграда јестављена у функцију образовања од школске 1898/1899. године. Њеној величини и сјају доприноси еkleктични стил у ком је изграђена.

Од тада, па до распада Аустро-Угарске 1918.године, у згради се налазила Државна женскаучитељска школа – Препарандија. Октобра 1920. године, донесена је одлука Министарства просвете да се Правни факултет у Суботици пресели из зградеГимназије у зграду Препарандије.

Током 1945. године, део објекта дат је Техничкој средњој школи за столарску и зидарскурадионицу. Од следеће, 1946. године формирасе интернат Техничке средње школе, да би коначно 1947. године зграда поново добила својуосновну намену. Од тада, па до 1952. године, узгради се налазила Грађевинско-техничка средња школа, која 1952. године добија име Техничкасредња школа за грађевинарство, архитектуру ихемију. Године 1965. формира се Грађевинско-технолошки школски центар са архитектонским, грађевинским и хемијско-технолошкимодсеком. Поред тога, формира се и Школа за грађевинске раднике. Обједињавањем ових школаи Школског центра за стручно образовање кадрова у привреди „Лазар Нешић” 1972. године јеустановљен Грађевинско-технолошки школскицентар „Лазар Нешић”. Од тада се у згради налази и одсек за текстилство и кожарство. Спровођењем Новог закона о средњим школама од1975. године у прве разреде се уписују ученицизаједничког средњег васпитања, да би 1977. године зграда, у потпуности, припала новоформиранојШколи за заједничко средње васпитање и образовање „Моша Пијаде” ООУР Заједничка средња школа „Јединство”. Након повратка на стариначин школовања, зграда постепено добија стару намену, постаје Стручно хемијско-технолошка школа.

Од 1983. године поново постоји искључиво каоХемијско-технолошка средња школа „Лазар Нешић”, да би крајем прве деценије 21. века добила садашњи назив Хемијско-технолошка школа.

Хемијско-технолошка школа у складу са својим геслом „Школа знања и вештина“ омогућава својим ученицима успешан наставак даљег школовања, запошљавање у суботичкој привреди, а захваљујући сталној афирмацији предузетничких компетенција и могућност samozапшљавања и покретања сопственог бизниса. Квалитет наставе и образовања најбоље може да се вреднује кроз ученичка постигнућа, а успеси на републичким и међународним такмичењима су сигуран показатељ истих.

ШКОЛА ДАНАС

Хемијско-технолошка школа је средња стручна школа која образује ученике на 4 подручја рада: хемија, неметали и графичарство, пољопривреда, производња и прерада хране, текстилство и кожарство, трговина, угоститељство и туризам у оквиру којих има верификацију за 27 образовна профила. Настава се изводи на два наставна језика, српском и мађарском језику у две смене.

Захваљујући Влади Републике Србије и Канцеларији за управљање јавним улагањима које су обезбедиле 156 милиона динара омогућена је комплетна реконструкција, адаптација и реновирање фасада, унутрашњости школе и фискултурне сале. Све учионице, кабинети и лабораторије су опремљени најсавременијим наставним средствима: рачунарима, пројекторима, звучницима. Бежични приступ интернету је омогућен у чивај згради, а наставно особље користи електронски дневник преко таблет рачунара. Лабораторије су опремљене доводом електричне струје, воде и гаса, дигесторима, разном лабораторијском опремом, алатима и посуђујем. Школске кројачке радионице су опремљене са педесет професионалних и специјализованих шиваћих машина, радним столовима за конструкцијску припрему, софтверским програмима и другим кројачким прибором за обављање практичне наставе. Школска пекарска радионица је опремљена најсавременијим пекарским машинама које на дневном нивоу производе асортиман од двадесет производа за преко хиљадудвеста ученика Хемијско-технолошке школе, Политехничке школе и Дома ученика у Суботици. У школи постоји клуб ученика у коме ученици могу да се друже, уче, користе рачунаре, реализују различите пројекте и радионице што је изузетно значајно имајући у виду велики број ученика путника.

Такође у Хемијско-технолошкој школи постоји предузетнички кабинет чије је један део опремљен са машинама и опремом која се користи за стицање знања и вештина ученика у процесу производње кроз обуку на раду у реалним условима, док се други део кабинета користи за стицање предузетничких вештина, на пример стицање економске и финансијске писмености, развоја креативности, комуникативности и сарадње у тиму.

У језичком кабинету је постављена интерактивна табла коју наставници користе и циљу иновирања наставног процеса. Посебна пажња се посвећује безбедности ученика и запослених у школи кроз континуирано унапређивање система видео надзора, а током ове године обезбеђена су средства у износу од тристахиљада динара за осавремењивање истог.

Као средња стручна школа која најбоље осликава структуру некадашње суботичке привреде, Хемијско-технолошка школа и у данашње време наставља изванредну сарадњу са различитим компанијама, предузетницима односно послодавцима и као таква представља један од генератора локалног економског развоја кроз који су се образовале десетине хиљада мајстора, техничара и инжењера.

УСПЕСИ ШКОЛЕ

Хемијско-технолошка школа је током школске 2018/2019. године добила једну од најзначајнијих награда у образовању а то је Светосавска награда. Школа је награђена за постигнуте резултате у остваривању циљева отворене и савремене образовне институције. Светосавску награду је директору школе Николи Матковићу уручио министар просвете, науке и технолошког развоја Младен Шарчевић на традиционалној свечаности уприличеној поводом школске славе Светог Саве у недељу 27. јануара 2018. године у згради Владе Републике Србије у Београду.

Министарство просвете, науке и технолошког развоја је изабрало нашу школу као јединог носиоца овог признања за постигнућа достигнута током 2018. године међу средњим школама у Србији.

Изузетно значајно признање освојено током 2018. године је награда Европске комисије и Европске фондације за обуку где је у великој конкуренцији различитих институција из Европе и Блиског Истока, Хемијско-технолошка школа проглашена за најбољи пример праксе у подстицању и развоју предузетничких вештина и компетенција. Награда је додељена у оквиру European Vocational Skills Week у Бечу од стране европске комесарке госпође Маријане Тисен.

Две године заредом (2017/2018. и 2018/2019.) Хемијско-технолошка школа је била проглашена за „Најбољу средњу школу на подручју рада хемија, неметали и графичарство у Републици Србији“ јер су ученици наше школе постигли најбољи пласман и резултате на Републичком такмичењу из хемијске технологије.

Осим добрих резултата које ученици постижу из стручних предмета, током школске 2018/2019. године фудбалери Хемијско-технолошке школе су освојили прво место на Републичком такмичењу у фудбалу и представљали нашу државу на Светском првенству у фудбалу на којем су остварили 15. место међу изузетно јаком конкуренцијом из читавог света. Школске 2020/2021. године фудбалери Хемијско-технолошке школе су освојили друго место на Републичком такмичењу у фудбалу.

Хемијско-технолошка школа је изабрана од стране Минастарства просвете, науке и технолошког развоја за Ресурсни центар на подручју рада хемија, неметали и графичарство. Као Ресурсни центар, Хемијско-технолошка школа има задатак да организује семинаре и едукације које ће допринети размени искуства, примера добре праксе а све у циљу унапређивања квалитета рада и функционисања школа. Семинар је организован у два наврата (током јануара и марта 2019.) на којима су били представници 14 школа са подручја рада хемија, неметали и графичарство.

Школа је награђена и од Регионалне Привредне коморе за њену изузетну сарадњу са суботичком привредом.

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ РАДА

Закони и правилници

1. **Закон о основама система образовања и васпитања** („Сл. Гласник РС“ 88/2017-3, 27/2018-3 (др. закон), 27/2018-22 (др. закон), 10/2019-5, 6/2020-20)
2. **Закон о средњем образовању и васпитању** („Сл. Гласник РС“ 55/2013-15, 101/2017-19, 27/2018-3 (др. закон), 6/2020-24)
3. **Правилник о реализацији практичне наставе и професионалне праксе:** 112/2020-3
4. **Правилник о упису ученика у средњу школу:** 76/2020-63, 94/2020-7
5. **Закон о дуалном образовању** („Сл. Гласник РС“ 101/2017-3, 6/2020-25)
6. **Правилник о ближим условима, начину рада, активностима и саставу Тима за каријерно вођење и саветовање у средњој школи која реализује образовне профиле у дуалном образовању:** 2/2019-67
7. **Правилник о начину распоређивања ученика за учење кроз рад:** 102/2018-126
8. **Закон о уџбеницима** („Сл. Гласник РС“ број 68/2015, 27/2018)

9. **Закон о Националном оквиру квалификација Републике Србије** („Сл. Гласник РС“ 27/2018-3, 6/2020-3)
10. **Правилник о критеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност средњег образовања и васпитања** („Сл. Гласник РС“ број 72/2015-48, 84/2015-99, 73/2016-19, 45/2018-39, 106/2020-41, 115/2020-69)
11. **Правилник о ближим условима у поступку доделе јединственог образовног броја:** („Сл. Гласник РС“ 81/2019-41)
12. **Правилник о Јединственом информационом систему просвете:** („Сл. Гласник РС“ 81/2019-37)
13. **Посебан колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика** („Сл. Гласник РС“ број 21/2015)
14. **Правилник о посебном програму образовања и васпитања:** („Сл. Гласник РС“ 110/2020-3)
15. **Правилник о упису ученика и средњу школу** („Сл. Гласник РС“ број 41/2014, 37/2015, 46/2015, 75/2015, 39/2016, 54/2016, 23/2018 и 30/2019)
16. **Правилник о јавним исправама које издаје средња школа** („Сл. Гласник РС“ број 31/2006, 51/2006, 44/2013, 43/2015 и 56/2019)
17. **Правилник о евиденцији у средњој школи** („Сл. Гласник РС“ број 31/2006, 51/2006, 44/2013, 55/2014, 73/2016 и 82/2018)
18. **Правилник о стручно - педагошком надзору** („Сл. Гласник РС“ број 34/2012)
19. **Правилник о оцењивању ученика у средњем образовању и васпитању** („Сл. Гласник РС“ број 82/2015, 59/2020)
20. **Правилник о дипломама за изузетан успех ученика у средњим школама** („Сл. Гласник РС“ број 37/1993 и 43/2015)
21. **Уредба о организовању и остваривању верске наставе и наставе алтернативног предмета у основној и средњој школи** („Сл. Гласник РС“ број 43/2001)
22. **Правилник о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање** („Сл. Гласник РС“ број 30/2010, 46/2019, 104/2020)
23. **Правилник о стандардима квалитета рада установе** („Сл. Гласник РС“ број 7/2001, 68/2012 и 14/2018)
24. **Правилник о организацији и остваривању екскурзије у средњој школи** („Сл. Гласник РС“ 30/2019-50)
25. **Правилник о вредновању квалитета рада установе:** („Сл. Гласник РС“ 10/2019-81)
26. **Правилник о модел установи** („Сл. Гласник РС“ 10/2019-84)
27. **Правилник о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање** („Сл. Гласник РС“ 74/2018-58)
28. **Правилник о општинском савету родитеља:** („Сл. Гласник РС“ 72/2018-620)
29. **Правилник о обављању друштвено-корисног, односно хуманитарног рада:** („Сл. Гласник РС“ 68/2018-26)
30. **Правилник о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности:** („Сл. Гласник РС“ 65/2018-12)
31. **Правилник о програму обуке и полагању испита за лиценцу за директора установе образовања и васпитања:** („Сл. Гласник РС“ 63/2018-29)
32. **Правилник о Националном оквиру образовања и васпитања:** („Сл. Гласник РС“ 98/2017-30)
33. **Правилник о сталном стручном усавршавању и напредовању у звања наставника, васпитача и стручних сарадника:** („Сл. Гласник РС“ 81/2017-241, 48/2018-129)
34. **Правилник о ближим условима за избор директора установа образовања и васпитања:** („Сл. Гласник РС“ 108/2015-25)
35. **Правилник о општим стандардима постигнућа за крај општег средњег образовања и средњег стручног образовања у делу општеобразовних предмета:** („Сл. Гласник РС“ 117/2013-603)

36. Правилник о Стандардима компетенција директора установа образовања и васпитања: 38/2013-50
37. Правилник о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника: 22/2005-4, 51/2008-17, 88/201511, 105/2015-31, 48/2016-27
38. Правилник о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, детета, ученика или трећег лица у установи образовања и васпитања: 22/2016-49
39. Правилник о програму свих облика рада стручних сарадника: 6/2021-341
40. Правилник о стандардима компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја: 5/2011-147
41. Правилник о педагошкој норми свих облика образовно-васпитног рада наставника и стручних сарадника у средњој школи: 1/1992-9, 23/1997-1, 2/2000-1, 15/2019-56

Наставни планови и програми

42. Правилник о плану и програму образовања и васпитања за заједничке предмете у стручним и уметничким школама („Сл. Гласник РС - Просветни гласник“ број 4/91, 7/93, 17/91, 1/94, 2/94, 2/95, 3/95, 8/95, 5/96, 2/2002, 5/2003, 10/2003, 24/2004, 3/2005, 6/2005, 11/2005, 6/2006, 12/2006, 8/2008, 1/2009, 3/2009, 10/2009, 5/2010, 8/2010, 11/2013, 14/2013, 5/2014, 3/2015, 11/2016, 13/2018 и 30/2019)
43. Правилник о наставном плану и програму општеобразовних предмета средњег стручног образовања у подручју рада пољопривреда, производња и прерада хране („Сл. Гласник РС - Просветни гласник“ број 6/2012, 1/2013, 10/2016, 11/2016, 13/2018)
44. Правилник о наставном плану и програму стручних предмета средњег стручног образовања у подручју рада пољопривреда, производња и прерада хране („Сл. Гласник РС - Просветни гласник“ број 6/2012, 2/2013, 3/2014, 5/2014, 10/2016, 13/2018)
45. Правилник о наставном плану и програму за стицање образовања у трогодишњем и четворогодишњем трајању у стручној школи за подручје рада пољопривреда, производња и прерада хране („Сл. Гласник РС - Просветни гласник“ број 1/1993, 1/1994, 1/1996, 2/2001, 5/2002, 10/2006, 5/2011 - др. правилници, 6/2012 - др. правилници, 5/2013, 11/2013, 14/2013 и 17/2018)
46. Правилник о наставном плану и програму општеобразовних предмета средњег стручног образовања у подручју рада текстилство и кожарство („Сл. Гласник РС - Просветни гласник“ број 7/2015, 12/2015, 11/2016 и 13/2018)
47. Правилник о наставном плану и програму стручних предмета средњег стручног образовања у подручју рада текстилство и кожарство („Сл. Гласник РС - Просветни гласник“ број 7/2015, 12/2015 и 13/2018)
48. Правилник о наставном плану и програму општеобразовних предмета средњег стручног образовања у подручју рада хемија, неметали и графичарство („Сл. Гласник РС - Просветни гласник“ број 11/2014, 12/2015 и 11/2016)
49. Правилник о наставном плану и програму стручних предмета средњег стручног образовања у подручју рада хемија, неметали и графичарство („Сл. Гласник РС - Просветни гласник“ број 11/2014, 12/2015, 13/2018 и 9/2019)
50. Правилник о наставном плану и програму за стицање образовања у трогодишњем и четворогодишњем трајању у стручној школи за подручје рада хемија, неметали и графичарство („Сл. Гласник РС - Просветни гласник“ број 11/1993, 1/1994, 6/1995, 8/1996, 15/1997, 7/2002, 10/2005, 15/2005, 7/2008, 11/2008, 8/2009, 10/2013, 14/2013, 12/2015 и 17/2018)

51. **Правилник о наставном плану и програму предмета верска настава за средње школе** („Сл. Гласник РС - Просветни гласник“ број 6/2003, 23/2004, 9/2005 и 11/2016)

Опрема и простор

52. **Правилник о ближим условима у погледу простора, опреме и наставних средстава за остваривање наставних планова и програма образовања и васпитања за стручне предмете за образовне профиле у трогодишњем и четворогодишњем трајању у стручним школама у подручју рада пољопривреда, производња и прерада хране** („Сл. Гласник РС - Просветни гласник“ број 16/2015 и 10/2016)
53. **Правилник о ближим условима у погледу простора, опреме и наставних средстава за остваривање наставних планова и програма образовања и васпитања за стручне предмете за образовне профиле у трогодишњем и четворогодишњем трајању у стручним школама у подручју рада текстилство и кожарство** („Сл. Гласник РС - Просветни гласник“ број 16/2015 и 9/2019)
54. **Правилник о ближим условима у погледу простора, опреме и наставних средстава за остваривање наставних планова и програма образовања и васпитања за стручне предмете за образовне профиле у трогодишњем и четворогодишњем трајању у стручним школама у подручју рада хемија, неметали и графичарство** („Сл. Гласник РС - Просветни гласник“ број 16/2015)

Стручна спрема наставника и стручних сарадника

55. **Правилник о степену и врсти образовања наставника из општеобразовних предмета, стручних сарадника и васпитача у стручним школама** (Сл. Гласник РС - Просветни гласник“ бр. 8(2016, 11/2016, 13/2016, 2/2017, 13/2019 и 7/2019)
56. **Правилник о програму свих облика рада стручних сарадника** („Сл. Гласник РС“ број 5/2012)
57. **Правилник о сталном стручном усавршавању и стицању звања наставника, васпитача и стручног сарадника** („Сл. Гласник РС - Просветни гласник“ број 85/2013 и 86/2015 - др. Правилник, 81/2017, 48/2018)
58. **Правилник о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника** („Сл. Гласник РС - Просветни гласник“ број 22/2005, 51/2008, 88/2015, 105/2015 и 48/2016)
59. **Правилник о педагошкој норми свих облика образовно - васпитног рада наставника и стручних сарадника у средњој школи** („Сл. Гласник РС“ број 1/1992, 23/1997 и 2/2000)

Остали закони, правилници, приручници и друго

60. **Правилник о полагању стручног испита за секретара установе образовања и васпитања** („Сл. Гласник РС“ број 8/2011)
61. **Правилник о стандардима квалитета уџбеника и упутство о њиховој употреби** („Сл. Гласник РС - Просветни гласник“ број 42/2016)
62. **Приручник за самовредновање и вредновање рада школе**, Република Србија, Министарство просвете и спорта, Београд 2005. година
63. **Стручно упутство о организовању такмичења и смотри ученика средњих школа**, Министар просвете, науке и технолошког развоја
64. **Стручно упутство за организовање и остваривање наставе непосредним путем и путем учења на даљину за средње школе у школској 2020-2021. години**, Министарство просвете, науке и технолошког развоја

65. Упутство о мерама заштите здравља ученика и запослених за основне и средње школе (Препоруке за безбедан повратак у школе током трајања епидемије COVID 19), Кризни штаб за сузбијање болести COVID 19

Општа акта школе

1. Статут
2. Правилник о организацији и систематизацији послова у Хемијско - технолошкој школи Суботица
3. Правилник о васпитној, васпитно - дисциплинској и материјалној одговорности ученика Хемијско - технолошке школе Суботица
4. Правилник о похваљивању и награђивању ученика Хемијско - технолошке школе
5. Правилник о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика
6. Правилник о дисциплинској и материјалној одговорности запослених у Хемијско - технолошкој школи Суботица
7. Правилник о канцеларијском пословању, архивирању и стручном одржавању архиве
8. Правилник о накнади путних трошкова запослених у Хемијско - технолошкој школи Суботица
9. Правилник о испитима у Хемијско - технолошкој школи Суботица
10. Правилник о полагању матурског испита за подручје рада пољопривреда, производња и прерада хране
11. Правилник о полагању матурског испита за подручје рада текстилство и кожарство
12. Правилник о полагању матурског испита за подручје рада хемија и неметали
13. Правилник о полагању завршног испита за подручје рада пољопривреда, производња и прерада хране
14. Правилник о полагању завршног испита за подручје рада текстилство и кожарство
15. Правилник о полагању завршног испита за подручје рада хемија и неметали
16. Правила понашања у Хемијско - технолошкој школи Суботица
17. Правилник о организацији буџетског рачуноводства
18. Правилник о поступку унутрашњег узбуњивања
19. Пословник о раду Школског одбора
20. Пословник о раду Савета родитеља
21. Пословник о раду Ученичког парламента.

Остале смернице у раду и планирању

Смернице из републичке развојне документације и стратегија развоја појединих области:

1. Стратегија развоја образовања и васпитања до 2030. године у РС
2. Стратегија развоја стручног образовања у РС
3. Национална стратегија за младе у Републици Србији
4. Стратегија регионалног развоја Републике Србије
5. Стратегија образовања одраслих у Републици Србији
6. Стратегија развоја образовања одраслих у Републици Србији
7. Стратегија развоја здравља младих у Републици Србији
8. Стратегија развоја заштите менталног здравља у Републици Србији
9. Национална стратегија за превенцију и заштиту деце од насиља у Републици Србији

10. Национална стратегија за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности у Републици Србији
11. Стратегија унапређења положаја особа са инвалидитетом у Србији
12. Национална стратегија запошљавања у Републици Србији
13. Стратегија развоја информационог друштва у Републици Србији до 2020. године
14. Стратегија борбе против трговине људима у Републици Србији
15. Стратегија управљања отпадом у Републици Србији

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Школским програмом ближе се одређује начин на који школа образује и васпитава ученике ради стицања знања, вештина и ставова неопходних за даље образовање и запошљавање, успоставља организациону структуру засновану на тимском раду и одговорности сваког запосленог за остваривање утврђених циљева, као и повезивање са различитим удружењима и преузимање свог дела одговорности за развој друштвене средине.

Школски програм обухвата све садржаје, процесе и активности усмерене на остваривање принципа, циљева и стандарда постигнућа, и задовољавање општих и специфичних образовних интереса и потреба ученика, родитеља, односно другог законског заступника и локалне самоуправе, а у складу са оптималним могућностима школе.

Школски програм омогућава оријентацију ученика и родитеља, односно другог законског заступника у избору школе, праћење квалитета образовно-васпитног процес и његових резултата, као и процену индивидуалног рада и напредовања сваког ученика. Школски програм представља основу на којој сваки наставник и стручни сарадник планира, програмира и реализује свој рад. Школски програм треба да допринесе остваривању циљева образовања и васпитања, односно остваривањем Школског програма оствариће се следећи циљеви:

- 1. развој кључних компетенција неопходних за даље образовање и активну улогу грађанина за живот у савременом друштву;**
- 2. оспособљавање за самостално доношење одлука о избору занимања и даљег образовања;**
- 3. свест о важности здравља и безбедности;**
- 4. оспособљавање за решавање проблема, комуникацију и тимски рад;**
- 5. поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, толеранције и уважавања различитости;**
- 6. развој мотивације и самоиницијативе за учење, оспособљавање за самостално учење, способност самовредновања и изражавања сопственог мишљења;**
- 7. пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;**

8. развој свести о себи, стваралачких способности и критичког мишљења;

9. развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;

10. развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике;

11. развијање позитивних људских вредности;

12. развијање компетенција за разумевање и поштовање људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;

13. развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине.

14. развијање предузетничких вештина усмерених на каријерне перспективе ученика;

Савремено образовање мора, поред академских и стручних знања и вештина, да обезбеди развој кључних компетенција. Кључне компетенције представљају скуп интегрисаних знања, вештина и ставова који су потребни сваком појединцу за лично испуњење и развој, укључивање у друштвени живот и запошљавање.

Остваривањем садржаја Школског програма очекује се развијање следећих кључних компетенција за целоживотно учење:

1. Компетенција комуникације на српском (или матерњем) језику

Ученик је у стању да разуме, користи и критички размишља о идејама, чињеницама, осећањима и ставовима које изражавају други на српском језику у усменом и писаном облику. У стању је да изрази и тумачи сопствене мисли, ставове, осећања у усменом и писаном облику на српском језику. Ученик користи српски језик да би учествовао у различитим друштвеним и културним ситуацијама на примерен, конструктиван и креативан начин.

2. Компетенција комуникације на страном језику

Ученик је у стању да разуме, користи и критички размишља о идејама, чињеницама, осећањима и ставовима које изражавају други на страном језику у усменом и писаном облику. У стању је да изрази и тумачи сопствене мисли, ставове, осећања у усменом и писаном облику на страном језику. Ученик користи страни језик да би учествовао у различитим друштвеним и културним ситуацијама на примерен, конструктиван и креативан начин.

3. Математичка компетенција

Ученик је у стању да користи, опише и објасни математичке појмове и процедуре, предвиди појаве, доноси математички засноване одлуке и решава проблеме у различитим ситуацијама.

Ученик може да идентификује и разуме улогу коју математика има у савременом животу и активно, конструктивно и критички учествује у животу заједнице и доприноси њеном развоју.

4. Научно-технолошка компетенција

Ученик је у стању да користи и примењује знање и научне методе при препознавању научних проблема, формулише научна објашњења појава и изводи на 8 чињеницама засноване закључке о научно релевантним питањима. Ученик разуме науку као најзначајнији облик људског сазнања и делатности за развој друштва, поседује свест о начинима на који наука и технологија обликују живот у савременом друштву и разуме колико је важно имати одговоран однос према употреби научних достигнућа за данашње и будуће генерације.

5. Компетенција за решавање проблема

Ученик је у стању да препозна, разуме и реши проблемске ситуације у којима решење није видљиво на први поглед, користећи знања и вештине стечене из различитих предмета. Решавање проблема подразумева и спремност ученика да се ангажује и конструктивно и промишљено допринесе решавању проблема са којима се суочава заједница којој припада.

6. Информатичка компетенција

Ученик компетентно и критички користи технологије информационог друштва у разноврсним ситуацијама и активностима да би остварио личне циљеве и активности, конструктивно и промишљено учествовао у животу заједнице.

7. Компетенција за учење

Ослањајући се на претходна знања и искуства, ученик је у стању да организује учење, самостално или у групи, на ефикасан начин и у складу са сопственим потребама. Ученик је свестан начина на који учи и расположивих ресурса за учење (књиге, интернет, друге особе итд.), мотивисан је да учи, може да управља процесом учења и превазилази тешкоће са којима се суочава током учења.

8. Компетенција за одговоран однос према здрављу

Ученик је свестан, краткорочних и дугорочних, последица понашања које угрожава физичко и ментално здравље особе, има изграђене здраве животне стилове и спреман је да се понаша у складу са њима.

9. Компетенција за управљање сопственим понашањем и спремност за акцију

Ученик је у стању да идеје преточи у акцију. То подразумева критичко мишљење, креативност, иновативност и преузимање ризика, као и способност планирања и управљања активношћу – било самостално или у оквиру тима ради – ради остварења циљева. Ученик разуме контекст у коме се одвијају активности, уме да се усклади са њим и искористи могућности које се нуде.

10. Социјална компетенција (сарадња, тимски рад)

Ова врста компетенције омогућава ученицима да делотворно и конструктивно учествују у друштвеном животу, не угрожавајући интересе, потребе, осећања, права других, чиме се јача друштвена кохезија у Србији. Ученик уме да сарађује и тимски ради на решавању проблема, који су од значаја за њега и ширу друштвену заједницу.

11. Грађанска компетенција за живот у демократском друштву

Ученик разуме основне појмове, институције, процедуре, принципе и вредности демократског друштва, свестан је места и улоге грађанина за развој и одржање демократског друштва, разуме изазове са којима се суочава савремено друштво и држава и спреман је да активно и конструктивно учествује у различитим сферама друштвеног живота.

12. Културна компетенција

Ученик разуме значај који култура има за развој и просперитет појединца и друштва, у стању је да интерпретира културна дела и повеже их са својим личним искуством да би га осмислио и обогатио. Ученик разуме значај креативног изражавања идеја, мисли, осећања у различитим медијима (музика, књижевност, извођачке и визуелне уметности).

13. Компетенција за одрживи развој

Ученик има свест да задовољење потреба садашњице не сме да угрози могућност будућих генерација да задовоље своје потребе, свестан је важности очувања животне околине и спреман је да се ангажује на конструктиван и креативан начин у очувању животне околине кроз самосталну активност и укључивање у различите друштвене акције.

Имајућу у виду карактеристике образовног система у Србији и контекста у којем он функционише Школски програм треба да допринесе развоју и **општих и међупредметних компетенција**. Опште међупредметне компетенције заснивају се на кључним компетенцијама, развијају се кроз наставу свих предмета, примењиве су у различитим ситуацијама и контекстима при решавању проблема и задатака, неопходне су свим ученицима за лично остварење и развој, као и укључивање у друштвене токове и запошљавање и чине основу за целоживотно учење.

Опште /међупредметне компетенције за крај општег средњег образовања и васпитања и средњег стручног образовања и васпитања у делу општеобразовних предмета су:

1. Компетенција за целоживотно учење

2. Комуникација

3. Рад с подацима и информацијама

4. Дигитална компетенција

5. Решавање проблема

6. Сарадња

7. Одговорно учешће у демократском друштву

8. Одговоран однос према здрављу

9. Одговоран однос према околини

10. Естетичка компетенција

11. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву и оспособљавање за целоживотно учење.

С обзиром на нови концепт наставе и учења (**наставу оријентисану на исходе и процесе учења**), реализовањем садржаја Школског програма омогућено је се да се образовни рад у школи организује тако да се највећи део одвија у школи, током часова и ваннаставних активности. Школски програм, његови садржаји, активности наставника и ученика и свих актера образовања омогућавају да се реализује нови приступ **настави усмереној на учење**.

Уз Годишњи план рада школе и Развојни план школе, Школски програм је један од најважнијих докумената школе који обезбеђује остваривање наставних планова и програма, пореба ученика и родитеља, потреба школе и јединице локалне самоуправе. Школски програм се израђује по образовних захтевима, за сваки предмет, сваки разред и за све ваннаставне активности које се реализују на нивоу одељења, образовног профила или школе.

1. обавезни део наставног плана и програма,
2. изборни део наставног плана и програма,
3. факултативни део наставног плана и програма.

Обавезни део наставног плана и програма садржи основне предмете и садржаје који су обавезни за све ученике одређеног нивоа и врсте образовања. Изборни део обухвата изборне предмете и садржаје програма по нивоима и врстама образовања од којих ученик бира један или више предмета према својим склоностима. Обавезни изборни програм је Грађанско васпитање и Верска насава. Факултативни део обухвата предмете који се задовољавају интереси ученика у складу са могућностима школе. Сходно томе организоваће се додатна настава, биће понуђен различит избор секција, у школи врло успешно ради драмска и новинарска секција, интензиван је рад Ученичког парламента, а школа ће бити активнија у културним и јавним дешавањима у свом месту и околини.

2. ПРОГРАМИ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА – НАЗИВ, ВРСТА И ТРАЈАЊЕ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА КОЈЕ ШКОЛА ОСТВАРУЈЕ И ЈЕЗИКА НА КОМЕ СЕ ОСТВАРЈУ ПРОГРАМ

У Хемијско-технолошкој школи образовање се одвија на српском и мађарском наставном језику, на 4 подручја рада, за редовне ученике, преквалификације, доквалификације и разне обуке:

1. Хемија, неметали и графичарство,
2. Пољопривреда, производња и прерада хране,
3. Трговина, угоститељство и туризам,
4. Текстилно и кожарство.

Образовање за редовне ученике се односи на следеће образовне профиле:

Образовни профили по подручјима рада			
Назив образовног профила	Трајање	Српски језик	Мађарски језик
Хемија, неметали и графичарство			
Техничар за хемијску и фармацеутску технологију	4 године	✓	✓
Техничар за индустријску и фармацеутску технологију	4 године	✓	✓
Хемијски лаборант	4 године	✓	✓
Техничар за заштиту животне средине	4 године	✓	✓
Техничар за прераду нафте и гаса	4 године	✓	✓
Пољопривреда, производња и прерада хране			
Прехрамбени техничар	4 године	✓	✓
Виноградар-винар	4 године	✓	✓
Ветеринарски техничар	4 године	✓	✓
Пекар	3 године	✓	✓
Трговина, угоститељство и туризам			
Посластичар	3 године	✓	✓
Текстилно и кожарство			
Моделар одеће	4 године	✓	✓

Преквалификација и доквалификација се односи на следеће образовне профиле:

Образовни профили по подручјима рада			
Назив образовног профила	Трајање	Преквалификација	Доквалификација
Хемија, неметали и графичарство			
Техничар за индустријску и фармацеутску технологију	4 године	✓	✓
Хемијски лаборант	4 године	✓	✓
Техничар за заштиту животне средине	4 године	✓	✓
Пољопривреда, производња и прерада хране			
Прехрамбени техничар	4 године	✓	✓
Виноградар-винар	4 године	✓	✓
Пекар	3 године	✓	✓
Текстилство и кожарство			
Моделар одеће	4 године	✓	✓

Остали обавезни облици образовно-васпитног рада током школске године

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељенског старешине	70	70	70	64	274
Додатни рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунски рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремни рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120

*Ако се укаже потреба за овим облицима рада

Факултативни облици образовно-васпитног рада током школске године по разредима

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова
Екскурзија	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана	до 5 наставних дана
Језик другог народа или националне мањине са елементима националне културе	2 часа недељно			
Трећи страни језик	2 часа недељно			
Други предмети *	1– 2 часа недељно			
Стваралачке и слободне активности ученика (хор, секције и друго)	30– 60 часова годишње			
Друштвене активности – ученички парламент, ученичке задруге	15 – 30 часова годишње			
Културна и јавна делатност школе	2 радна дана			

*Поред наведених предмета школа може да организује, у складу са одређењима ученика, факултативну наставу из предмета који су утврђени наставним планом других образовних профила истог или другог подручја рада, као и у наставним плановима гимназије, или по програмима који су претходно донети.

ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВНОГ ПЛАНА И ПРОГРАМА

1. Остваривање програма по недељама

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД	IV РАЗРЕД
Разредно-часовна настава	35	35	35	32
Настава у блоку	2	2	2	2
Обавезне ваннаставне активности	2	2	2	2
Матурски испит				3
Укупно радних недеља	39	39	39	39

2. Подела одељења на групе ученика

Садржаји вежби, наставе у блоку и практичне наставе остварују се поделом одељења на групе ученика.

Садржаји вежби (општа и неорганска хемија, органска хемија, машине и апарати с аутоматиком, физичка хемија, аналитичка хемија, машине, апарати и операције, технолошке операције, неорганска хемијска технологија, органска хемијска технологија, аутоматска контрола процеса, инструментална анализа, испитивање у технолошкој производњи, електроаналитичке методе), наставе у блоку (општа и неорганска хемија, аналитичка хемија, органска хемија, неорганска хемијска технологија, органска хемијска технологија, инструментална анализа, испитивање у технолошкој производњи, електроаналитичке методе), када се остварују у школским кабинетима, лабораторијама и радионицама, реализују се поделом одељења на две групе ученика. Међутим, уколико се остварују у погонима и лабораторијама предузећа, одељење се дели на три групе ученика.

Када се вежбе и настава у блоку остварују у школским кабинетима, лабораторијама и радионицама, обезбеђује се сарадник у настави.

2.1.2. ТЕХНИЧАР ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ (ПО СТАРОМ ПРОГРАМУ)

Образовни профил: ТЕХНИЧАР ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Б. СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ (теорија, вежбе, практична настава)	ПРВИ РАЗРЕД					ДРУГИ РАЗРЕД					ТРЕЋИ РАЗРЕД					ЧЕТВРТИ РАЗРЕД					УКУПНО					
	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	
	недељно		годишње			недељно		годишње			недељно		годишње			недељно		годишње			недељно		годишње			
	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В		
1. Општа и неорганска хемија	4	4	140	140	60																4	4	140	140	60	
2. Техничко цртање и машински елементи	2		70																		2		70			
3. Организација пословања						2		70													2		70			
4. Органска хемија						2	2	70	70												2	2	70	70		
5. Аналитичка хемија						2	2	70	70												2	2	70	70		
6. Извори загађења животне средине						2		70		60											2		70		60	
7. Испитивање тла, воде и ваздуха						2	3	70	105												2	3	70	105		
8. Машине, апарати и операције											2	2	70	70							2	2	70	70		
9. Хемијска технологија											2		70								2		70			
10. Физичка хемија											2	2	70	70							2	2	70	70		
11. Микробиологија											1	2	35	70							1	2	35	70		
12. Загађивање и заштита тла											2	1	70	35	30						2	1	70	35	30	
13. Прерада и одлагање чврстог отпада											2	1	70	35	30						2	1	70	35	30	
14. Аутоматска обрада података																	2		64			2		64		
15. Инструменталне методе анализе																	3	4	96	128		3	4	96	128	
16. Загађивање и заштита воде																	2	1	64	32		2	1	64	32	
17. Загађивање и заштита ваздуха																	2	1	64	32	30	2	1	64	32	30
18. Прерада и одлагање отпадних вода																	2	1	64	32	30	2	1	64	32	30
Укупно Б:	6	4	210	140	60	10	7	350	245	60	11	8	385	280	60	9	9	288	288	60	36	28	1233	953	240	
Укупно Б:	10		350		60	17		595		60	19		665		60	18		576		60	64		2186		240	
Укупно часова на годишњем нивоу:	410					655					725					636					2426					

Остали обавезни облици образовно-васпитног рада током школске године

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељенског старешине	70	70	70	64	274
Додатни рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунски рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремни рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120

*Ако се укаже потреба за овим облицима рада

Факултативни облици образовно-васпитног рада током школске године по разредима

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова
Екскурзија	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана	до 5 наставних дана
Језик другог народа или националне мањине са елементима националне културе	2 часа недељно			
Трећи страни језик	2 часа недељно			
Други предмети *	1– 2 часа недељно			
Стваралачке и слободне активности ученика (хор, секције и друго)	30– 60 часова годишње			
Друштвене активности – ученички парламент, ученичке задруге	15 – 30 часова годишње			
Културна и јавна делатност школе	2 радна дана			

*Поред наведених предмета школа може да организује, у складу са одређењима ученика, факултативну наставу из предмета који су утврђени наставним планом других образовних профила истог или другог подручја рада, као и у наставним плановима гимназије, или по програмима који су претходно донети.

ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВНОГ ПЛАНА И ПРОГРАМА

1. Остваривање програма по недељама

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД	IV РАЗРЕД
Разредно-часовна настава	35	35	35	32
Настава у блоку	2	2	2	2
Обавезне ваннаставне активности	2	2	2	2
Матурски испит				3
Укупно радних недеља	39	39	39	39

2. Подела одељења на групе ученика

Садржаји вежби, наставе у блоку и практичне наставе остварују се поделом одељења на групе ученика.

Садржаји вежби (општа и неорганска хемија, органска хемија, машине и апарати с аутоматиком, физичка хемија, аналитичка хемија, машине, апарати и операције, технолошке операције, неорганска хемијска технологија, органска хемијска технологија, аутоматска контрола процеса, инструментална анализа, испитивање у технолошкој производњи, електроаналитичке методе), наставе у блоку (општа и неорганска хемија, аналитичка хемија, органска хемија, неорганска хемијска технологија, органска хемијска технологија, инструментална анализа, испитивање у технолошкој производњи, електроаналитичке методе), када се остварују у школским кабинетима, лабораторијама и радионицама, реализују се поделом одељења на две групе ученика. Међутим, уколико се остварују у погонима и лабораторијама предузећа, одељење се дели на три групе ученика.

Када се вежбе и настава у блоку остварују у школским кабинетима, лабораторијама и радионицама, обезбеђује се сарадник у настави.

Остали обавезни облици образовно-васпитног рада током школске године

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељенског старешине	70	70	70	64	274
Додатни рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунски рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремни рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120

*Ако се укаже потреба за овим облицима рада

Факултативни облици образовно-васпитног рада током школске године по разредима

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова
Екскурзија	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана	до 5 наставних дана
Језик другог народа или националне мањине са елементима националне културе	2 часа недељно			
Трећи страни језик	2 часа недељно			
Други предмети *	1– 2 часа недељно			
Стваралачке и слободне активности ученика (хор, секције и друго)	30– 60 часова годишње			
Друштвене активности – ученички парламент, ученичке задруге	15 – 30 часова годишње			
Културна и јавна делатност школе	2 радна дана			

*Поред наведених предмета школа може да организује, у складу са одређењима ученика, факултативну наставу из предмета који су утврђени наставним планом других образовних профила истог или другог подручја рада, као и у наставним плановима гимназије, или по програмима који су претходно донети.

ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВНОГ ПЛАНА И ПРОГРАМА

1. Остваривање програма по недељама

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД	IV РАЗРЕД
Разредно-часовна настава	35	35	35	32
Настава у блоку	2	2	2	2
Обавезне ваннаставне активности	2	2	2	2
Матурски испит				3
Укупно радних недеља	39	39	39	39

2. Подела одељења на групе ученика

Садржаји вежби, наставе у блоку и практичне наставе остварују се поделом одељења на групе ученика.

Садржаји вежби (општа и неорганска хемија, органска хемија, машине и апарати с аутоматиком, физичка хемија, аналитичка хемија, машине, апарати и операције, технолошке операције, неорганска хемијска технологија, органска хемијска технологија, аутоматска контрола процеса, инструментална анализа, испитивање у технолошкој производњи, електроаналитичке методе), наставе у блоку (општа и неорганска хемија, аналитичка хемија, органска хемија, неорганска хемијска технологија, органска хемијска технологија, инструментална анализа, испитивање у технолошкој производњи, електроаналитичке методе), када се остварују у школским кабинетима, лабораторијама и радионицама, реализују се поделом одељења на две групе ученика. Међутим, уколико се остварују у погонима и лабораторијама предузећа, одељење се дели на три групе ученика.

Када се вежбе и настава у блоку остварују у школским кабинетима, лабораторијама и радионицама, обезбеђује се сарадник у настави.

2.1.5. ТЕХНИЧАР ЗА ХЕМИЈСКУ И ФАРМАЦЕУТСКУ ТЕХНОЛОГИЈУ

Образовни профил: ТЕХНИЧАР ЗА ХЕМИЈСКУ И ФАРМАЦЕУТСКУ ТЕХНОЛОГИЈУ

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА

	I РАЗРЕД					II РАЗРЕД					III РАЗРЕД					IV РАЗРЕД					УКУПНО				
	недељно		годишње			недељно		годишње			недељно		годишње			недељно		годишње			годишње				
	Т	В	Т	В	Б	Т	В	Т	В	Б	Т	В	Т	В	Б	Т	В	Т	В	Б	Т	В	Б	Σ	
A1: ОБАВЕЗНИ ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	16	2	560	70		11		385			10		350			12		372			1667	70		1737	
1 Српски језик и књижевност	3		105			3		105			3		105			3		93			408			408	
1.1 Српски као нематерњи језик*	3		105			3		105			3		105			3		93			408			408	
2 _____ језик и књижевност*	3		105			3		105			3		105			3		93			408			408	
3 Страни језик	2		70			2		70			2		70			2		62			272			272	
4 Физичко васпитање	2		70			2		70			2		70			2		62			272			272	
5 Математика	3		105			3		105			3		105			3		93			408			408	
6 Рачунарство и информатика		2		70																		70		70	
7 Историја	2		70																		70			70	
8 Ликовна култура						1		35													35			35	
9 Географија	2		70																		70			70	
10 Биологија	2		70																		70			70	
11 Социологија са правима грађана																2		62			62			62	
Б: ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ	1		35			3		105			3		105			3		93			338			338	
1 Грађанско васпитање/Верска настава	1		35			1		35			1		35			1		31			136			136	
2 Изборни програми према програму образовног профила**						2		70			2		70			2		62			202			202	
Укупно A1 + Б	16	2	560	70		15 (17 ^{**})		525 (595 ^{**})			11 (13 ^{**})		385 (455 ^{**})			13 (15 ^{**})		403 (465 ^{**})			1803 (2005 ^{**})	70		1873 (2075 ^{**})	
Укупно	18		630			15(17 ^{**})		525(595 ^{**})			11 (13 ^{**})		385 (455 ^{**})			13 (15 ^{**})			1082			18733 (2075 ^{**})			

Напомена:*За ученике који наставу слушају на матерњем језику националне мањине

** Ученик бира програм са листе изборних општеобразовних или стручних програма

Т – теорија, В – вежбе, Б – блок настава

Б: Листа изборних програма према програму образовног профила

Р.б.	Листа изборних програма	РАЗРЕД			
		I	II	III	IV
Општеобразовни програми					
1.	Музичка култура*		2	2	
2.	Екологија и заштита животне средине*		2	2	
3.	Изабрана поглавља математике*			2	2
4.	Историја (одабране теме)*		2	2	
5.	Израчунавање у хемији*			2	2
6.	Логика са етиком*			2	2

* Ученик бира програм једном у току школовања у трећем или четвртном разреду.

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељенског старешине	70	66	66	60	262
Додатни рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунски рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремни рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120

* Ако се укаже потреба за овим облицима рада

ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД	IV РАЗРЕД
Екскурзија	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана	до 5 наставних дана
Језик другог народа или националне мањине са елементима националне културе			2 часа недељно	
Други страни језик			2 часа недељно	
Други предмети *			1–2 часа недељно	
Стваралачке и слободне активности ученика (хор, секције и друго)			30–60 часова годишње	
Друштвене активности – ученички парламент, ученичке задруге			15–30 часова годишње	

* Поред наведених предмета школа може да организује, у складу са одређењима ученика, наставу из предмета који су утврђени наставним планом других образовних профила истог или другог подручја рада или у наставним плановима гимназије.

Остваривање плана програма наставе и учења

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД	IV РАЗРЕД
Разредно-часовна настава	35	35	35	31
Менторски рад (настава у блоку, пракса)	2	2	2	3
Обавезне ваннаставне активности	2	2	2	2
Матурски испит				3
Укупно радних недеља	39	39	39	39

Подела одељења у групе

Разред	Предмет	Годишњи фонд часова		Број ученика у групи
		В	Б	
I	Рачунарство и информатика	70		15

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА
Образовни профил: ТЕХНИЧАР ЗА ХЕМИЈСКУ И ФАРМАЦЕУТСКУ ТЕХНОЛОГИЈУ

	I РАЗРЕД								II РАЗРЕД								III РАЗРЕД								IV РАЗРЕД								УКУПНО				
	недељно			годишње					недељно			годишње					недељно			годишње					недељно			годишње					годишње				
	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Σ				
A2: ОБАВЕЗНИ СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	6	6		210	210		60	8	10		280	350		60	11	8		385	280		60	5	12		155	372		90	1030	1212		270	2512				
1. Физика	2			70																											70						
2. Општа и неорганска хемија	4	4		140	140		60																								140	140	60	340			
3. Техничко цртање са машинским елементима		2		70																											70	70					
4. Микробиологија									2		70																				70	70					
5. Аналитичка хемија								3	3		105	105		30																	105	105	30	240			
6. Органска хемија								3	3		105	105		30																	105	105	30	240			
7. Технолошке операције								2	2		70	70			2	2		70	70												140	140		280			
8. Сировине за хемијске и фармацијске производе															2			70													70		70				
9. Електротехника															2			70													70		70				
10. Технологија хемијских производа															3	4		105	140		60										105	140	60	305			
11. Физичка хемија															2	2		70	70			2	2		62	62							132	132		264	
12. Контрола квалитета сировина и производа																							2			62							62		62		
13. Аутоматска контрола процеса																							2			62							62		62		
14. Технологија фармацијских производа																						3	4		93	124		90	93	124		90	307	307			
15. Предузетништво																							2			62							62		62		
Б: ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ								2			70				2			70				2			62				202				202	202			
2. Изборни програм образовног профила*								2			70				2			70				2			62				202				202	202			
Укупно А2+Б	6	6		210	210		60	8	10		280	350		60	11	8		385	280		60	5	12		155	372		90	1030	1212		270	2512 (2714*)				
Укупно А2+Б	12			480				18 (20*)				690 (760*)				19 (21*)				725 (795*)				17 (19*)				617 (679*)					2512 (2714*)				

НАПОМЕНА: * Ученик бира програм са листе општеобразовних или стручних изборних програма

Изборна листа програма

Р. Б.	Листа ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА	РАЗРЕД			
		I	II	III	IV
Стручни изборни програми					
1.	Извори загађења животне средине		2		
2.	Испитивање тла, воде и ваздуха		2		
3.	Биохемија			2	
4.	Примена рачунара у технолошким процесима			2	
5.	Загађивање и заштита ваздуха				2
6.	Прерада и одлагање отпадних вода				2

Обавезни облици образовно-васпитног рада

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељењског старешине	70	70	70	62	272
Додатни рад*	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунски рад*	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремни рад*	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120

* ако се укаже потреба за овим облицима рада

2. Подела одељења у групе1

разред	предмет/модул	годишњи фонд часова			број ученика у групи -до	Потребно ангажовање помоћног наставника
		вежбе	практична настава	настава у блоку		
I	Општа и неорганска хемија	140		60	15	да
	Техничко цртање са машинским елементима	70			15	
II	Микробиологија	70			15	да
	Аналитичка хемија	105		30	15	да
	Органска хемија	105		30	15	да
	Технолошке операције	70			15	да
III	Технолошке операције	70			15	да
	Технологија хемијских производа	140		60	15	да
	Физичка хемија	70			15	да
IV	Физичка хемија	62			15	да
	Контрола квалитета сировина и производа	62			15	да
	Аутоматска контрола процеса	62			15	да
	Технологија фармацеутских производа	124		90	15	да
	Предузетништво	62			15	

1 ученици се деле у групе на часовима који су планом наставе и учења предвиђени за вежбе, практичну наставу или наставу у блоку

2.1.6. ТЕХНИЧАР ЗА ПРЕРАДУ НАФТЕ И ГАСА

План наставе и учења: ТЕХНИЧАР ЗА ПРЕРАДУ НАФТЕ И ГАСА

		I РАЗРЕД					II РАЗРЕД					III РАЗРЕД					IV РАЗРЕД					УКУПНО			
		недељно		годишње			недељно		годишње			недељно		годишње			недељно		годишње			годишње			
		Т	В	Т	В	Б	Т	В	Т	В	Б	Т	В	Т	В	Б	Т	В	Т	В	Б	Т	В	Б	Σ
A1: ОБАВЕЗНИ ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ		15	2	525	70		12		420			10		330			12		372			1647	70		1717
1.	Српски језик и књижевност	3		105			3		105			3		99			3		93			402			402
1.1	_____ језик и књижевност*	3		105			3		105			3		99			3		93			402			402
2.	Српски као нематерњи језик*	2		70			2		70			2		66			2		62			268			268
3.	Страни језик	2		70			2		70			2		66			2		62			268			268
4.	Физичко васпитање	2		70			2		70			2		66			2		62			268			268
5.	Математика	3		105			3		105			3		99			3		93			402			402
6.	Рачунарство и информатика		2		70																		70		70
7.	Историја	2		70																		70			70
8.	Ликовна култура	1		35																		35			35
9.	Географија	2		70																		70			70
10.	Биологија						2		70													70			70
11.	Социологија са правима грађана																2		62			62			62
Б: ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ		1		35			1		105			3		99			3		93			332			332
1.	Грађанско васпитање/Верска настава	1		35			1		35			1		33			1		31			134			134
2.	Изборни предмети **						2		70			2		66			2		62			198			198
Укупно А1+Б		16	2	560	70		13 (15 ^{**})		455 (525 ^{**})			11 (13 ^{**})		363 (429 ^{**})			13 (15 ^{**})		403 (465 ^{**})			1781 (1979 ^{**})	70		1851 (2049 ^{**})
Укупно		18		630			13 (15^{**})		455 (525^{**})			11 (13^{**})		363 (429^{**})			13 (15^{**})		403 (465^{**})			1851 (2049^{**})			

Напомена: * За ученике који наставу слушају на матерњем језику националне мањине

** Ученик бира предмет са листе изборних општеобразовних или стручних предмета

Б: Листа изборних програма

Ред. бр.	Листа изборних предмета	РАЗРЕД			
		I	II	III	IV
Општеобразовни предмети					
1.	Музичка култура*		2	2	
2.	Екологија и заштита животне средине*		2	2	
3.	Изабрана поглавља математике*			2	2
4.	Историја (одабране теме)*		2	2	
5.	Израчунавања у хемији*			2	2
6.	Логика са етиком*			2	2

НАПОМЕНА: * Ученик изборни предмет бира једном у току школовања

Остваривање образовања и васпитања

Обавезни облици образовно-васпитног рада

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељенског старешине	70	70	66	62	268
Додатна настава *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунска настава *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремна настава *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120

*Ако се укаже потреба за овим облицима рада

Факултативни облици образовно-васпитног рада*+

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД	IV РАЗРЕД
Екскурзија	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана	до 5 наставних дана
Језик националне мањине са елементима националне културе	2 часа недељно			
Други страни језик	2 часа недељно			
Факултативни предмети*	1–2 часа недељно			
Слободне активности ученика (хор, оркестар, секције, техничке, хуманитарне, спортско-рекреативне и друге ваннаставне активности)	30–60 часова годишње			
Друштвене активности – ученички парламент, ученичке задруге	15–30 часова годишње			
Културно-уметничке активности школе	2 радна дана			

* Поред наведених предмета школа може да организује, у складу са одређењима ученика, факултативну наставу из предмета који су утврђени наставним планом других образовних профила истог или другог подручја рада, као и у наставним плановима гимназије, или по програмима који су претходно донети.

** Факултативни облици васпитно-образовног рада обавезни су за ученике који се за њих одреде

Остваривање плана и програма наставе и учења

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД	IV РАЗРЕД
Разредно-часовна настава	35	35	33	31
Менторски рад (настава у блоку, пракса)	2	2	4	3
Обавезне и факултативне ваннаставне активности	2	2	2	2
Матурски испит				3
Укупно радних недеља	39	39	39	39

Подела одељења у групе

разред	предмет/модул	годишњи фонд часова			број ученика у групи – до
		вежбе	практична настава	настава у блоку	
I	Рачунарство и информатика	70			15

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА
Образовни профил: ТЕХНИЧАР ЗА ПРERAДУ НАФТЕ И ГАСА

	I РАЗРЕД							II РАЗРЕД							III РАЗРЕД							IV РАЗРЕД							УКУПНО							
	недељно			годишње				недељно			годишње				недељно			годишње				недељно			годишње				годишње							
	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Σ			
A2: ОБАВЕЗНИ СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	6	6		210	210		60	8	8		280	280		60	9	10		297	330		120	7	10		217	310		90	1004	1130		330	2464			
1. Физика	2			70																											70				70	
2. Општа и неорганска хемија	4	4		140	140		60																								140	140		60	340	
3. Техничко цртање са машинским елементима		2		70																											70				70	
4. Аналитичка хемија								3	3		105	105		30																	105	105		30	240	
5. Органска хемија								3	3		105	105																			105	105			210	
6. Технологије операције								2	2		70	70		30	2	2		66	66		30										136	136		60	332	
7. Технологија примарне прераде нафте															1	2		33	66		60										33	66		60	159	
8. Контрола квалитета у нафтној индустрији															1	2		33	66		30										33	66		30	129	
9. Електротехника															2			66													66				66	
10. Аутоматска контрола процеса															1	2		33	66												33	66			99	
11. Физичка хемија															2	2		66	66			2	3		62	93						128	159			287
12. Технологија секундарне прераде нафте																						3	3		93	93		90	93	93		90	276			
13. Заштита животне средине у нафтној индустрији																						2			62						62				62	
14. Примена рачунара у технолошким процесима																						2			62						62				62	
15. Предузетништво																						2			62						62				62	
Б: ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ								2			70				2			66				2			62						198				198	
2. Изборни програм образовног профила**								2			70				2			66				2			62						198				198	
Укупно А2+Б	6	6		210	210		60	8	8		280	280		60	9	10		297	330		120	7	10		217	310		90	1004	1130		330	2464			
Укупно А2+Б	12			480				16 (18 ^{**})			620 (690 [*])				19 (21 [*])			747 (813 [*])				17 (19 [*])				617 (679 [*])					2464 (2662 [*])					

НАПОМЕНА: * Ученик бира програм са листе општеобразовних или стручних изборних програма

Б: Листа изборних програма

Ред. бр.	Листа изборних предмета	РАЗРЕД			
		I	II	III	IV
Стручни изборни програми					
1.	Извори загађена животне средине		2		
2.	Загађивање и заштита тла		2		
3.	Загађивање и заштита воде			2	
4.	Испитивање тла, воде и ваздуха			2	
5.	Загађивање и заштита ваздуха				2
6.	Прерада и одлагање отпадних вода				2

Остваривање образовања и васпитања

Обавезни облици образовно-васпитног рада

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељенског старешине	70	70	66	62	268
Додатни рад*	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунски рад*	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремни рад*	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120

* Ако се укаже потреба за овим облицима рада

Факултативни облици образовно-васпитног рада**

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД	IV РАЗРЕД
Екскурзија	до 3 радна дана	до 5 радних дана	до 5 радних дана	до 5 радних дана
Језик националне мањине са елементима националне културе			2 часа недељно	
Трећи страни језик			2 часа недељно	
Факултативни предмети/програми*			1-2 часа недељно	
Слободне активности ученика (хор, оркестар, секције, техничке, хуманитарне, спортско-рекреативне и друге ваннаставне активности)			30-60 часова годишње	
Друштвене активности – ученички парламент, ученичке задруге			15-30 часова годишње	
Културно-уметничке активности школе			2 радна дана	

* Поред обавезних предмета и изборних програма школа може да организује, у складу са одређењима ученика, факултативну наставу из предмета/програма који су утврђени плановима наставе и учења других образовних профила истог или другог подручја рада, као и плановима наставе и учења за гимназије, а који су утврђени школским програмом.

** Факултативни облици васпитно-образовног рада обавезни су за ученике који се за њих одреде.

Остваривање плана и програма наставе и учења

1. Распоред радних недеља у току наставне године

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД	IV РАЗРЕД
Разредно часова настава	35	35	33	31
Менторски рад (настава у блоку, пракса)	2	2	4	3
Обавезне ваннаставне активности	2	2	2	2
Матурски испит				3
Укупно радних недеља	39	39	39	39

2. Подела одељења у групе

Разред	предмет/модул	годишњи фонд часова			број ученика у групи -до
		вежбе	практична настава	настава у блоку	
I	Општа и неорганска хемија	140		60	15
	Техничко цртање са машинским елементима	70			15
II	Аналитичка хемија	105		30	15
	Органска хемија	105			15
	Технолошке операције	70		30	15
III	Технолошке операције	66		30	15
	Технологија примарне прераде нафте	66		60	15
	Контрола квалитета у нафтној индустрији	66		30	15
	Аутоматска контрола процеса	66			15
	Физичка хемија	66			15
IV	Физичка хемија	93			15
	Технологија секундарне прераде нафте	93		90	15
	Примена рачунара у технолошким процесима	62			15
	Предузетништво	62			15

1 Ученици се деле у групе на часовима који су планом наставе и учења предвиђени за вежбе и наставу у блоку

2.1.7. ВЕТЕРИНАРСКИ ТЕХНИЧАР

VI. НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ ОПШТЕОБРАЗОВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ ВЕТЕРИНАРСКИ ТЕХНИЧАР

1. НАСТАВНИ ПЛАН

Недељни и годишњи фонд часова општеобразовних предмета за образовни профил: ВЕТЕРИНАРСКИ ТЕХНИЧАР

	I РАЗРЕД												II РАЗРЕД												III РАЗРЕД												IV РАЗРЕД												УКУПНО					
	недељно			годишње									недељно			годишње									недељно			годишње									недељно			годишње														
	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	П	Н	Т	В	ПН	Б	Т	В	П	Н	Т	В	П	Н	Т	В	ПН	Т	В	П	Н	Б	Т	В	П	Н	Б	Т	В	П	Н	Б	Σ												
A1: ОБАВЕЗНИ ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	20	2	0	640	64	0	0	13	0	0	416	0	0	0	9	0	0	288	0	0	0	11	0	0	288	0	0	0	1696	64	0	0	1760																					
1. Српски језик и књижевност	3			96				3			96				3			96				3			96									384					384															
1.1 _____ језик и књижевност*	3			96				3			96				3			96				3			96									384					384															
2. Српски као нематерњи језик*	2			64				2			64				2			64				2			64									256					256															
3. Страни језик I	2			64				2			64				2			64				2			64									256					256															
4. Физичко васпитање	2			64				2			64				2			64				2			64									256					256															
5. Математика	2			64				2			64				2			64				2			64									256					256															
6. Рачунарство и информатика		2			64																														64					64														
7. Историја	2			64																															64					64														
8. Латински језик	1			32																															32					32														
9. Физика	2			64																															64					64														
10. Географија	2			64																															64					64														
11. Хемија	2			64				3			96																								160					160														
12. Биологија	2			64				1			32																								96					96														
13. Социологија са правима грађана																						2			64									64					64															
A2: ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	1	0	0	32	0	0	0	3	0	0	96	0	0	0	3	0	0	96	0	0	0	3	0	0	96	0	0	0	320	0	0	0	320																					
1. Грађанско васпитање / Верска настава	1			32				1			32				1			32				1			32									128					128															
2. Изборни предмет према програму образовног профила**				0				2			64				2			64				2			64									192					192															
Укупно A1+A2	23			736									14 (16**)			448 (512**)									10 (12**)			320 (384**)									12 (14**)			320 (384**)									1888 (2080**)					1888 (2080**)

Напомена:* За ученике који наставу слушају на матерњем језику националне мањине

** Ученик бира предмет са листе изборних општеобразовних или стручних предмета

A2:Листа изборних предмета према програму образовног профила

Рб	Листа изборних предмета	РАЗРЕД			
		I	II	III	IV
Општеобразовни предмети					
1.	Други страни језик		2	2	2
2.	Изабрани спорт		2	2	2
3.	Историја (одабране теме)		2	2	2
4.	Филозофија				2
5.	Логика са етиком			2	
6.	Општа и неорганска хемија			2	
7.	Органска хемија				2
8.	Физика			2	2
9.	Биологија			2	
10.	Ликовна култура		2	2	2
11.	Музичка култура		2	2	2
12.	Географија у пољопривреди		2	2	

Остали обавезни облици образовно-васпитног рада током школске године

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељенског старешине	64	64	64	64	256
Додатни рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунски рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремни рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120

*Ако се укаже потреба за овим облицима рада

Факултативни облици образовно-васпитног рада током школске године по разредима

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова
Екскурзија	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана	до 5 наставних дана
Језик другог народа или националне мањине са елементима националне културе	2 часа недељно			
Трећи страни језик	2 часа недељно			
Други предмети *	1-2 часа недељно			
Стваралачке и слободне активности ученика (хор, секције и друго)	30-60 часова годишње			
Друштвене активности – ученички парламент, ученичке задруге	15-30 часова годишње			
Културна и јавна делатност школе	2 радна дана			

* Поред наведених предмета школа може да организује, у складу са одређењима ученика, факултативну наставу из предмета који су утврђени наставним планом других образовних профила истог или другог подручја рада, као и у наставним плановима гимназије, или по програмима који су претходно донети.

Остваривање школског програма по недељама

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД	IV РАЗРЕД
Разредно-часовна настава	32	32	32	32
Менторски рад (настава у блоку, пракса)	5	5	5	2
Обавезне ваннаставне активности	2	2	2	2
Матурски испит				3
Укупно радних недеља	39	39	39	39

Подела одељења у групе

разред	предмет / модул	годишњи фонд часова				број ученика у групи - до
		вежбе	практична настава	настава у блоку	професионална пракса	
I	Рачунарство и информатика	64				12

2. НАСТАВНИ ПЛАН

Недељни и годишњи фонд часова стручних предмета за образовни профил: ВЕТЕРИНАРСКИ ТЕХНИЧАР

	I РАЗРЕД				II РАЗРЕД				III РАЗРЕД				IV РАЗРЕД				УКУПНО																			
	недељно		годишње		недељно		годишње		недељно		годишње		недељно		годишње		годишње																			
	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Σ										
Б1: ОБАВЕЗНИ СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	5	4	0	160	128	0	150	8	4	4	256	128	128	150	7	6	7	224	192	224	150	5	7	6	160	224	192	60	800	672	544	510	2526			
1. Анатомија и физиологија	3	2		96	64		30																			96	64		30	190						
2. Сточарство са исхраном	2	2		64	64		30																			64	64		30	158						
3. Фармакологија								2	1	2	64	32	64	20												64	32	64	20	180						
4. Патологија								2			64			10												64			10	74						
5. Хигијена и нега животиња								2	1	2	64	32	64	20												64	32	64	20	180						
6. Епизоотиологија								2	2		64	64		10												64	64		10	138						
7. Породиљство															3	2	2	96	64	64	30								96	64	64	30	254			
8. Болести животиња															4	4	5	128	128	160	30	3	2	3	96	64	96	30	224	192	256	60	732			
9. Основи хирургије																						2	3	3	64	96	96	30	64	96	96	30	286			
10. Предузетништво																						2			64				64				64			
11. Професионална пракса							90							90																	270					
Б2: ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ ПРЕМА ПРОГРАМУ ОБРАЗОВНОГ ПРОФИЛА	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	64	0	0	0	2	0	0	64	0	0	0	2	0	0	64	0	0	0	192	0	0	0	192			
1. Изборни предмети према програму образовног профила				0				2			64				2			64				2			64				192				192			
Укупно Б1+Б2	5	4	0	160	128	0	150	8 (10 ^{**})	4	4	256 (320 ^{**})	128	128	150	7 (9 ^{**})	6	7	224 (288 ^{**})	192	224	150	5 (7 ^{**})	7	6	160 (224 ^{**})	224	192	60	800 (992 ^{**})	672	544	510	2526 (2718 ^{**})			
Укупно	9			438				16 (18 ^{**})				662 (726 ^{**})				20 (22 ^{**})				790 (854 ^{**})				18 (20 ^{**})				636 (700 ^{**})				2526 (2718 ^{**})				

Напомена: ** Ученик бира са листе изборних општеобразовних или стручних предмета

B2: Листа изборних предмета према програму образовног профила

РБ	Листа изборних предмета	РАЗРЕД			
		I	II	III	IV
Стручни предмети* - ОБАВЕЗНО СЕ БИРА БАР У ЈЕДНОМ РАЗРЕДУ					
1.	Болести пчела		2		
2.	Козарство		2		
3.	Патологија риба			2	
4.	Спортско коњарство			2	
5.	Патологија egzотичних животиња			2	
6.	Добробит животиња			2	
7.	Хигијена намирница животињског порекла				2
8.	Кинологија				2
9.	Аграрни туризам			2	2

Остали обавезни облици образовно-васпитног рада током школске године

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељенског старешине	64	64	64	64	256
Додатни рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунски рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремни рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120

*Ако се укаже потреба за овим облицима рада

Факултативни облици образовно-васпитног рада током школске године по разредима

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова
Екскурзија	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана	до 5 наставних дана
Језик другог народа или националне мањине са елементима националне културе	2 часа недељно			
Трећи страни језик	2 часа недељно			
Други предмети *	1-2 часа недељно			
Стваралачке и слободне активности ученика (хор, секције и друго)	30-60 часова годишње			
Друштвене активности – ученички парламент, ученичке задруге	15-30 часова годишње			
Културна и јавна делатност школе	2 радна дана			

* Поред наведених предмета школа може да организује, у складу са опредељењима ученика, факултативну наставу из предмета који су утврђени наставним планом других образовних профила истог или другог подручја рада, као и у наставним плановима гимназије, или по програмима који су претходно донети.

Остваривање школског програма по недељама

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД	IV РАЗРЕД
Разредно-часовна настава	32	32	32	32
Менторски рад (настава у блоку, пракса)	5	5	5	2
Обавезне ваннаставне активности	2	2	2	2
Матурски испит				3
Укупно радних недеља	39	39	39	39

Подела одељења у групе

разред	предмет / модул	годишњи фонд часова				број ученика у групи - до
		вежбе	практична настава	настава у блоку	професионална пракса	
I	Анатомија и физиологија	64		30		12
	Стојарство са исхраном/Пољопривредна техника	64		30		12
	Професионална пракса**				90**	12
II	Фармакологија	32	64	20		12
	Патологија			10		12
	Хигијена и нега животиња	32	64	20		12
	Епизоотиологија	64		10		12
	Професионална пракса**				90**	12
III	Породиљство	64	64	30		12
	Болести животиња	128	160	30		12
	Професионална пракса**				90**	12
IV	Болести животиња	64	96	30		12
	Основни хирургије	96	96	30		12
	Предухитништво	64				12

** Професионална пракса се обавља у периоду од 01.09. до 15.08. текуће школске године у првом, другом и трећем разреду, изузев празником и недељом. Завључна оцена утврђује се на седници одељенског већа после 15.08. текуће школске године. На истој седници утврђује се и општи успех ученика о завршеном разреду.

2.1.8. ВИНОГРАДАР-ВИНАР

НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ

I. Наставни план за образовни профил ВИНОГРАДАР-ВИНАР

	I РАЗРЕД				II РАЗРЕД				III РАЗРЕД				IV РАЗРЕД				УКУПНО															
	недељно		годишње		недељно		годишње		недељно		годишње		недељно		годишње		годишње															
	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Σ						
A2: ОБАВЕЗНИ СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	5	3		175	105	60	11	4	6	352	128	192	150	8	6	6	256	192	192	150	5	8	5	150	240	150	120	933	665	534	480	2612
1 Педологија и агрохемија	3			105		12																						105			12	117
2 Технике рада у лабораторији		3			105	24																							105		24	129
3 Заштита биља	2			70		24																						70			24	94
4 Органска хемија							3			96																		96				96
5 Пољопривредна техника							2			64		30																64			30	94
6 Аналитичка хемија							1	2		32	64																	32	64			96
7 Технолошке операције							2	2		64	64			2	2		64	64										128	128			256
8 Виноградарство							3		6	96	192	60				6	64		192	60	1	2		30	60	30	190	60	384	150	784	
9 Технолошка микробиологија														1	2		32	64										32	64			96
10 Основи прехрамбене технологије														1	2		32	64										32	64			96
11 Винарство														2			64		30	2	2	5	60	60	150	60	124	60	150	90	424	
12 Производи од грожђа																				2	2		60	60		30	60	60	30		150	
13 Предузетништво																				2			60				60				60	
14 Професионална пракса										60									60											120	120	
Б: ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ														2			64			2			60				124				124	
1 Изборни предмети**														2			64			2			60				124				124	
Укупно: А2+Б	5	3		175	105	60	11	4	6	352	128	192	150	8	6	6	256	192	192	150	5	8	5	150	240	150	120	933	665	534	480	2612
Укупно		8		340			21			822				20			790			18			660				2612				(*2736)	

Напомена: * Уколико ученик изабере све стручне изборне предмете

** Ученик бира предмет са листе изборних општеобразовних или стручних предмета

Б. Листа изборних предмета према програму образовног профила

РБ	Листа изборних предмета	РАЗРЕД			
		I	II	III	IV
Стручни предмети					
1	*Органска производња у виноградарству ¹			2	2
2	*Култура вина			2	2
3	*Воћна и специјална вина			2	2

¹Предмет се бира једном у току школовања у трећем или четвртном разреду

НАПОМЕНА: ¹) Програм изборног предмета реализује се кроз вежбе

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА
за образовни профил **Виноградар-винар**
када се реализује по дуалном моделу*

	I РАЗРЕД								II РАЗРЕД								III РАЗРЕД								IV РАЗРЕД								УКУПНО					Σ	
	понедељно				годишње				понедељно				годишње				понедељно				годишње				понедељно				годишње				годишње						
	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	УКР	Б	Т	В	УКР	Б	Т	В	УКР	Б	Т	В	УКР	Б	Т	В	ПН	УКР	Б										
A2: ОБАВЕЗНИ СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	5	3			175	105		60	11	4	6		352	128	192	150	8	6	6		256	192	192	150	5	8	5		150	240	150	120	933	665		534	480	2612	
1 Педологија и агрохемија	3				105			12																						105				12	117				
2 Технике рада у лабораторији		3				105		24																							105			24	129				
3 Заштита биља	2					70		24																						70				24	94				
4 Органска хемија									3			96																		96					96				
5 Пољопривредна техника									2			64				30														64				30	94				
6 Аналитичка хемија									1	2		32	64																	32	64				96				
7 Виноградарство									3		6	96		192	60		2		6	64		192	60		1	2			30	60		30		190	60		384	150	784
8 Технолошке операције									2	2		64	64				2	2		64	64									128	128				256				
9 Технолошка микробиологија																	1	2		32	64									32	64				96				
10 Основи прехранбене технологије																	1	2		32	64									32	64				96				
11 Винарство																	2			64			30		2	2	5		60	60	150	90		124	60		150	90	424
12 Производи од грожђа																									2	2			60	60		30		60	60			30	150
13 Предузетништво																										2			60					60					60
14 Професионална пракса												60								60														120	120				
B2: ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ																	2			64					2				60					124					124
1 Изборни предмет према програму образовног профила																	2			64					60					124					124				
Укупно A2+B2	5	3			175	105		60	11	4	6	352	128	192	150	8 ^(**10)	6	6	256 ^{**320)}	192	192	150	5 ^(**7)	8	5		150 ^(**210)	240	150	120	1108 ^{**1057)}	770		534	480 ^(**2736)	2612			
Укупно A2+B2	8				340				21				822				20 (**22)				790 (**854)				18 (**20)				660 (**720)				2612 (**2736)						

Напомена: * Дуални модел подразумева реализацију наставе кроз теоријску наставу, учење кроз рад код послодавца, вежбе, практичну наставу и наставу у блоку

** Ученик бира са листе изборних општеобразовних или стручних предмета

Остали облици образовно-васпитног рада током школске године					
	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељењског старешине	70	64	64	60	258
Додатни рад*	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунски рад*	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремни рад*	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120

*Ако се укаже потреба за овим облицима рада

Факултативни облици образовно-васпитног рада током школске године				
	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД	IV РАЗРЕД
Екскурзија	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана	до 5 наставних дана
Језик другог народа или националне мањине са елементима националне културе	2 часа недељно			
Трећи страни језик	2 часа недељно			
Други предмети*	1-2 часа недељно			
Стваралачке и слободне активности ученика (хор, секција и друго)	30-60 часова годишње			
Друштвене активности (ученички парламент, ученичке задруге)	15-30 часова годишње			
Културна и јавна делатност школе	2 радна дана			

*Поред наведених предмета, школа може да организује, у складу са одређењима ученика, факултативну наставу из предмета који су утврђени наставним плановима других образовних профила истог или другог подручја рада, наставним плановима гимназије или по програмима који су претходно донети

Остваривање школског програма по недељама				
	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД	IV РАЗРЕД
Разредночасовна настава	35	32	32	30
Менторски рад (настава у блоку, пракса)	2	5	5	4
Обавезне ваннаставне активности	2	2	2	2
Матурски испит				3
Укупно радних недеља	39	39	39	39

Подела одељења у групе*

разред	предмет / модул	Подела одељења у групе за образовни профил				број ученика у групи - до	Потребно ангажовање помоћног наставника
		вежбе	практична настава	вежбе у блоку	професионална пракса		
I	Педологија и агрохемија			12		15	ДА
	Технике рада у лабораторији	105		24		15	ДА
	Заштита биља			24		15	ДА
II	Пољопривредна техника/Обука вожње трактора**			30*		1*	-
	Аналитичка хемија	64				15	ДА
	Технолошке операције	64				15	ДА
	Виноградарство		192	60	60	15	ДА
	Професионална пракса ***			60		15	ДА
III	Технолошке операције	64				15	ДА
	Виноградарство		192	60	60	15	ДА
	Технолошка микробиологија	64				15	ДА
	Основи прехранбене технологије	64				15	ДА
	Винарство			30		15	ДА
	Професионална пракса ***			60		15	ДА
IV	Виноградарство	60		30		15	ДА
	Винарство	60	150	60		15	ДА
	Производи од грожђа	60		30		15	ДА
	Предузетништво	60				15	-
	Органска производња у виноградарству ¹	24				15	ДА

* Подразумева реализацију наставе кроз теоријску наставу, вежбе, практичну наставу и наставу у блоку

** Настава у блоку за модул **Обука вожње трактора** реализује се **индивидуално за сваког ученика** и обухвата обуку ученика за управљање трактором.

Распоред индивидуалне обуке за сваког ученика утврђује стручно веће наставника пољопривредне групе предмета у школи, уз присуство наставника – ментора

1. За реализацију програма вежби, вежби у блоку, практичне наставе, практичне наставе у блоку и професионалне праксе одељење се дели у групе.

2. Место реализације наставе програма вежби, вежби у блоку, практичне наставе, практичне наставе у блоку и професионалне праксе дефинисано је у делу „НАСТАВНИ ПРОГРАМИ“, одељак „ПРЕПОРУЧЕНЕ АКТИВНОСТИ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА МОДУЛА“.

* Часове вежби, вежби у блоку, практичне наставе, практичне наставе у блоку и професионалне праксе реализује предметни наставник, а **помоћни наставник обавља послове припреме за извођење часова вежби, вежби у блоку, практичне наставе, практичне наставе у блоку и професионалне праксе.** Под непосредним руководством наставника демонстрира радни задатак, **пружа помоћ при раду са ученицима** на часовима вежби, вежби у блоку, практичне наставе, практичне наставе у блоку и професионалне праксе (у кабинету, лабораторији, радионици школе и школској економији) **за обављање одређених послова и радних задатака. Планира и требају** потребне материјале и средства за рад на часу. Обавља радне задатке за које ученици нису компетентни.

*** **Професионална пракса се обавља у периоду од 01. 09. до 15. 08.** текуће школске године у другом и трећем разреду, изузев празником и недељом. Закључна оцене утврђује се на седници одељенског већа после 15. 08. текуће школске године. На истој седници утврђује се и општи успех ученика о завршеном разреду.

Подела одељења у групе – ¹када се програм реализује по дуалном моделу

разред	предмет/ модул	годишњи фонд часова				*број ученика по групи до
		вежбе	вежбе у блоку	УКР	настава у блоку	
II	Виноградарство	64	60	192		15/5*
	Професионална пракса**				60	15/5*
III	Виноградарство	64	60	192		15/5*
	Винарство		30			
	Професионална пракса**				60	15/5*
IV	Виноградарство	60	30			
	Винарство		60	150		15/5*
	Производи од грождја		30			

¹ Ученици се деле у групе на часовима који су планом наставе и учења предвиђени за вежбе, практичну наставу или наставу у блоку

² Када се програм реализује по дуалном моделу, минимално један инструктор на предвиђени број ученика

² Када се ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА за образовни профил **ВИНОГРАДАР-ВИНАР** реализује по дуалном моделу:

* Пољопривредна техника- настава у блоку за модул **Обука вожње трактора** реализује се у школи индивидуално за сваког ученика и обухвата обуку ученика за управљање трактором. Распоред индивидуалне обуке за сваког ученика утврђује стручно веће наставника пољопривредне групе предмета у школи, уз присуство наставника – ментора.

**Професионална пракса се обавља у периоду од 01.09. до 15.08. текуће школске године у првом, другом и трећем разреду, изузев празником и недељом. Закључна оцене утврђује се на седници одељенског већа после 15.08. текуће школске године. На истој седници утврђује се и општи успех ученика о завршеном разреду

Овај акт можете погледати на адреси www.moe.gov.rs/ep/pg/ministarstva/pravilnik/2016/10/5/sg

Рб	Листа изборних предмета	РАЗРЕД			
		I	II	III	IV
Општеобразовни предмети					
1	Ликовна култура			1	
2	Екологија и заштита животне средине			1	
3	Историја (одабране теме)*			2	2
4	Географија у пољопривреди*			2	2
5	Логика са етиком*			2	2

*Предмет се бира једном у току школовања у трећем или четвртм разреду

Остали обавезни облици образовно-васпитног рада током школске године

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељенског старешине	70	64	64	60	258
Додатни рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунски рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремни рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120

*Ако се укаже потреба за овим облицима рада

Факултативни облици образовно-васпитног рада током школске године по разредима

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД	IV РАЗРЕД
Екскурзија	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана	до 5 наставних дана
Језик другог народа или националне мањине са елементима националне културе	2 часа недељно			
Други страни језик	2 часа недељно			
Други предмети *	1-2 часа недељно			
Стваралачке и слободне активности ученика (хор, секције и друго)	30-60 часова годишње			
Друштвене активности – ученички парламент, ученичке задруге	15-30 часова годишње			
Културна и јавна делатност школе	2 радна дана			

*У складу са чланом 76 Закона о основама система образовања и васпитања.

Остваривање школског програма по недељама

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД	IV РАЗРЕД
Разредно-часовна настава	35	32	32	30
Менторски рад (настава у блоку, пракса)	2	5	5	4
Обавезне ваннаставне активности	2	2	2	2
Матурски испит				3
Укупно радних недеља	39	39	39	39

Подела одељења у групе за образовни профил

разред	предмет / модул				број ученика у групи - до	Потребно ангажовање помоћног наставника
		вежбе	практична настава	настава у блоку		
I	Рачунарство и информатика	70			15	
	Хемија	70			15	ДА

2.1.9. ПРЕХРАМБЕНИ ТЕХНИЧАР (ПО НОВОМ ПРОГРАМУ)

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА
за образовни профил Прехрамбени техничар*

	I РАЗРЕД								II РАЗРЕД								III РАЗРЕД								IV РАЗРЕД								УКУПНО				Σ					
	недељно			годинње					недељно			годинње					недељно			годинње					годинње																	
	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б													
A2: ОБАВЕЗНИ СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	6	8		222	296			11	8		385	280		60	10	9		350	315		60	6	11		192	352		60	1149	1243		180	2572									
1 Исхрана људи	1			37																											37											
2 Технике рада у лабораторији		6			222																										222											
3 Физика	2			74				2			70																				144											
4 Хемија	3	2		111	74			3	2		105	70																			216											
5 Аналитичка хемија								1	2		35	70																			35											
6 Основи прехр технол* Технологија воде								2	2		70	70		60																	70											
7 Технолошке операције								3	2		105	70			3	2		105	70												210											
8 Ензимологија															1			35													35											
9 Физичка хемија															2	2		70	70												70											
10 Микробиологија															2	2		70	70												70											
11 Изборне прехрамбене технологије 1															2	3		70	105		60										70											
12 Изборне прехрамбене технологије 2																						4	6		128	192		60	128													
13 Контрола квалитета у прехр. индустрији																						2	3		64	96			64													
14 Предузетништво																							2			64			60													
B2: ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ								2			70				2			70				2			64				204													
1 Изборни предмет према програму образовног профила								2			70				2			70				2			64				204													
Укупно A2+B2	6	8		222	296			11	8		385	280		60	10	9		350	315		60	6	11		192	352		60	1149													
Укупно A2+B2	14			518					19 (**21)					725 (**795)					19 (**21)					725 (**795)					17 (**19)					604 (**668)					2572 (**2776)			

Напомена: * Подразумева реализацију наставе кроз теоријску наставу, вежбе, практичну наставу и наставу у блоку

** Ученик бира са листе изборних општеобразовних или стручних предмета

*** Стручно веће наставника прехрамбено - технолошке групе предмета бира за свако уписано одељење одговарајућу технологију са листе изборних технологија у зависности од типа производње у региону у коме се налази школа

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА
за образовни профил Прехрамбени техничар
када се реализује по дуалном моделу*

	I РАЗРЕД								II РАЗРЕД								III РАЗРЕД								IV РАЗРЕД								УКУПНО								Σ
	недељно				годиниње				недељно				годиниње				недељно				годиниње				недељно				годиниње				годиниње								
	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	УКР	Б	Т	В	УКР	Б	Т	В	УКР	Б	Т	В	УКР	Б	Т	В	ПН	УКР	Б	Т	В	ПН	УКР	Б							
A2: ОБАВЕЗНИ СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	6	8			222	296			11	8			385	280			60	9	4	6	315	140	210	60	4	7	6		128	224	192	60	1050	940		402	180	2572			
1	Исхрана људи	1				37																								37				37							
2	Технике рада у лабораторији		6				222																							222				222							
3	Физика	2				74				2				70																144				144							
4	Хемија	3	2			111	74			3	2			105	70															216	144			360							
5	Аналитичка хемија									1	2			35	70															35	70			105							
6	Основи прехр технол* Технологија воде									2	2			70	70	60														70	70		60	200							
7	Технолошке операције									3	2			105	70			2	3			70	105							175	70		105	350							
8	Ензимологија																	1				35								35				35							
9	Физичка хемија																	2	2			70	70							70	70			140							
10	Микробиологија																	2	2			70	70							70	70			140							
11	Изборне прехрамбене технологије 1																	2	3			70	105	60						70		105	60	235							
12	Изборне прехрамбене технологије 2																									3	3	4	96	96	128	60	96	96	128	60	380				
13	Контрола квалитета у прехр. индустрији																									1	2	2	32	64	64		32	64	64		160				
14	Предузетништво																										2			64				64							
B2: ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ									2				70				2				70				2				64				204				204				
1	Изборни предмет према програму образовног профила									2				70				2				70				2				64				204				204			
Укупно A2+B2	6	8			222	296			11 (**13)	8			385 (**455)	280	60	9 (**11)	4	6	315 (**385)	140	210	60	6 (**8)	4	6	128 (**192)	224	192	60	1050 (**1254)	940		402	180	2572 (**2776)						
Укупно A2+B2	14		518				19 (**21)				725 (**795)				19 (**21)				725 (**795)				17 (**19)				604 (**668)				2572 (**2776)										

Напомена: * Дуални модел подразумева реализацију наставе кроз теоријску наставу, учење кроз рад код послодавца, вежбе, практичну наставу и наставу у блоку

** Ученик бира са листе изборних општеобразовних или стручних предмета

*** Стручно веће наставника прехрамбено - технолошке групе предмета бира за свако уписано одељење одговарајућу технологију са листе изборних технологија у зависности од типа произвођаче у региону у коме се налази школа

Листа изборних технологија у оквиру обавезних стручних предмета

Листа изборних технологија*		РАЗРЕД	
		III	IV
Изборне прехранбене технологије 1	Технологија безалкохолних пића	*	
	Технологија кондиторских производа	*	
	Технологија млинарства	*	
	Технологија сточне хране	*	
	Технологија скроба	*	
Изборне прехранбене технологије 2	Технологија шећера		*
	Технологија уља и биљних масти		*
	Технологија органских киселина		*
	Технологија прераде воћа и поврћа		*
	Технологија пекарства		*
	Индустријска производња готове хране		*
	Технологија млека		*
	Технологија меса		*
	Технологија слааа и пива		*
	Технологија вина, винских и воћних дестилата		*
	Технологија пекарског квасца		*
	Технологија етанолa и јаких алкохолних пића		*

* Изабране прехранбене технологије са листе изборних технологија у оквиру **Изборне прехранбене технологије 1***** и **Изборне прехранбене технологије 2***** уписати у листу обавезних стручних предмета под редним бројем 11 односно 12

Б2: Листа изборних предмета према програму образовног профила

РБ	Листа изборних предмета	РАЗРЕД			
		I	II	III	IV
Стручни предмети					
1.	Основе туризма		2	2	2
2.	Аграрни туризам			2	2
3.	Основе угоститељства		2	2	2
4.	Припрема јела са жара			2	2
5.	Основе посластичарства			2	2
6.	Историја пиварства			2	2
7.	Култура вина			2	2
8.	Задругарство			2	2

Остали обавезни облици образовно-васпитног рада током школске године

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељенског старешине	74	70	70	64	278
Додатни рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунски рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремни рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120

*Ако се укаже потреба за овим облицима рада

Факултативни облици образовно-васпитног рада током школске године по разредима

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД	IV РАЗРЕД
Екскурзија	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана	до 5 наставних дана
Језик другог народа или националне мањине са елементима националне културе	2 часа недељно			
Трећи страни језик	2 часа недељно			
Други предмети *	1-2 часа недељно			
Стваралачке и слободне активности ученика (хор, секције и друго)	30-60 часова годишње			
Друштвене активности – ученички парламент, ученичке задруге	15-30 часова годишње			
Културна и јавна делатност школе	2 радна дана			

*Поред наведених предмета школа може да организује, у складу са одређењима ученика, факултативну наставу из предмета који су утврђени наставним планом других образовних профила истог или другог подручја рада, као и у наставним плановима гимназије, или по програмима који су претходно донети.

Остваривање школског програма по недељама

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД	IV РАЗРЕД
Разредно-часовна настава	37	35	35	32
Менторски рад (настава у блоку, пракса)	0	2	2	2
Обавезне ваннаставне активности	2	2	2	2
Матурски испит				3
Укупно радних недеља	39	39	39	39

Подела одељења у групе

разред	предмет / модул	годишњи фонд часова			број ученика у групи - до	Помоћни наставник
		вежбе	практична настава	настава у блоку		
II	Технике рада у лабораторији	222			12	да
	Хемија	74			12	да
II	Хемија	70			12	да
	Аналитичка хемија	70			12	да
	Основи прехранбене технологије*	70			12	да
	Технологија воде*					да
	Технолошке операције	70			12	да
III	Технолошке операције	70			12	да
	Физичка хемија	70			12	да
	Микробиологија	70			12	да
	Изборна технологија 1	105		60	12	да
	Изборна технологија 2					
	Изборна технологија 3					
	Кварење и конзервисање					
IV	Изборна технологија 4	192		60	12	да
	Изборна технологија 5					
	Изборна технологија 6					
	Изборна технологија 7					
	Изборна технологија 8					
	Контрола квалитета у прехранбеној индустрији	96			12	да
	Предузетништво	64			15	

Подела одељења у групе када се програм реализује по дуалном моделу

разред	предмет/ модул	годишњи фонд часова			
		вежбе	вежбе у блоку	УКР	настава у блоку
III	Технолошке операције			105	
	Изборне прехранбене технологије 1		60	105	
IV	Изборне прехранбене технологије 2		60	128	
	Контрола квалитета у прехранбеној индустрији			64	

2.1.10. ПРЕХРАМБЕНИ ТЕХНИЧАР (ПО СТАРОМ ПРОГРАМУ)

VII. НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ ОПШТЕОБРАЗОВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ ПРЕХРАМБЕНИ ТЕХНИЧАР

1. НАСТАВНИ ПЛАН

Недељни и годишњи фонд часова општеобразовних предмета за образовни профил: ПРЕХРАМБЕНИ ТЕХНИЧАР

	I РАЗРЕД				II РАЗРЕД				III РАЗРЕД				IV РАЗРЕД				УКУПНО																				
	недељно			годишње				недељно			годишње				недељно			годишње				годишње															
	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Σ											
A1: ОБАВЕЗНИ ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	15	2	0	555	74	0	0	10	0	0	350	0	0	0	10	0	0	350	0	0	0	12	0	0	384	0	0	0	1639	74	0	0	1713				
1. Српски језик и књижевност	3			111				3			105				3			105				3			96				417				417				
1.1 _____језик и књижевност	3			111				3			105				3			105				3			96				417				417				
2. Српски као нематерњи језик	2			74				2			70				2			70				2			64				278				278				
3. Страни језик I	2			74				2			70				2			70				2			64				278				278				
4. Физичко васпитање	2			74				2			70				2			70				2			64				278				278				
5. Математика	3			111				3			105				3			105				3			96				417				417				
6. Рачунарство и информатика		2			74																						74			74							
7. Историја	2			74																							74			74							
8. Екологија и заштита животне средине	1			37																							37			37							
9. Географија	2			74																							74			74							
10. Социологија са правима грађана																	2			64						64			64								
A2: ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	1	0	0	37	0	0	0	3	0	0	105	0	0	0	3	0	0	105	0	0	0	3	0	0	96	0	0	0	343	0	0	0	343				
1. Грађанско васпитање / Верска настава	1			37				1			35				1			35				1			32			139				139					
2. Изборни предмет према програму изобразног профила**				0				2			70				2			70				2			64			204				204					
Укупно A1+ A2	18			666				11 (13**)				385 (455**)				11 (13**)				385 (455**)				13 (15**)				416 (480**)				1852 (2056**)					1852 (2056**)

Напомена: * За ученике који наставу слушају на матерњем језику националне мањине

** Ученик бира предмет са листе изборних општеобразовних или стручних предмета

A2:Листа изборних предмета према програму образовног профила

РБ	Листа изборних предмета	РАЗРЕД			
		I	II	III	IV
Општеобразовни предмети					
1.	Други страни језик		2	2	2
2.	Изабрани спорт		2	2	2
3.	Историја (одабране теме)		2	2	2
4.	Филозофија				2
5.	Логика са етиком			2	
6.	Неорганска хемија		2	2	
7.	Рачунање у хемији				2
8.	Биологија			2	
9.	Ликовна култура		2	2	2
10.	Музичка култура		2	2	2
11	Изабрана поглавља математике			2	2
12	Физика			2	2
13	Географија у пољопривреди		2	2	

Остали обавезни облици образовно-васпитног рада током школске године

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељенског старешине	74	70	70	64	278
Додатни рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунски рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремни рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120

* Ако се укаже потреба за овим облицима рада

Факултативни облици образовно-васпитног рада током школске године по разредима

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД	IV РАЗРЕД
Екскурзија	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана	до 5 наставних дана
Језик другог народа или националне мањине са елементима националне културе	2 часа недељно			
Трећи страни језик	2 часа недељно			
Други предмети *	1-2 часа недељно			
Стваралачке и слободне активности ученика (хор, секције и друго)	30-60 часова годишње			
Друштвене активности – ученички парламент, ученичке задруге	15-30 часова годишње			
Културна и јавна делатност школе	2 радна дана			

* Поред наведених предмета школа може да организује, у складу са одређењима ученика, факултативну наставу из предмета који су утврђени наставним планом других образовних профила истог или другог подручја рада, као и у наставним плановима гимназије, или по програмима који су претходно донети.

Остваривање школског програма по недељама

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД	IV РАЗРЕД
Разредно-часовна настава	37	35	35	32
Менторски рад (настава у блоку, пракса)	0	2	2	2
Обавезне ваннаставне активности	2	2	2	2
Матурски испит				3
Укупно радних недеља	39	39	39	39

Подела одељења у групе

разред	предмет / модул	годишњи фонд часова		број ученика у групи - до
		вјежбе	практична настава	
I	Рачунарство и информатика	74		12

2. НАСТАВНИ ПЛАН

Недељни и годишњи фонд часова стручних предмета за образовни профил: ПРЕХРАМБЕНИ ТЕХНИЧАР

	I РАЗРЕД				II РАЗРЕД				III РАЗРЕД				IV РАЗРЕД				УКУПНО																			
	недељно			годишње	недељно			годишње	недељно			годишње	недељно			годишње	годишње																			
	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Σ									
Б1: ОБАВЕЗНИ СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	6	8	0	222	296	0	0	11	8	0	385	280	0	60	10	9	0	350	315	0	60	6	11	0	192	352	0	60	1149	1243	0	180	2572			
1. Искрана људи	1			37																									37				37			
2. Технике рада у лабораторији		6			222																												222			
3. Физика	2			74				2			70																						144			
4. Хемија	3	2		111	74			3	2		105	70																					216			
5. Аналитичка хемија								1	2		35	70																					35			
6. Основи прехранбене технологије*																																				
7. Технологија воде*								2	2		70	70		60																			70			
8. Технолошке операције								3	2		105	70			3	2		105	70														210			
9. Ензимологија															1			35															35			
10. Физичка хемија															2	2		70	70														70			
11. Микробиологија															2	2		70	70														70			
12. Изборна технологија 1*																																				
13. Изборна технологија 2*																																				
14. Изборна технологија 3*															2	3		70	105														70			
15. Кварење и конзервисање																																				
16. Изборна технологија 4*																																				
17. Изборна технологија 5*																																				
18. Изборна технологија 6*																									4	6		128	192		60	128	192	60		
19. Изборна технологија 7*																																				
20. Изборна технологија 8*																																				
21. Контрола квалитета у прехранбеној индустрији																								2	3		64	96			64	96				
22. Предузетништво																									2			64					64			
Б2: ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ ПРЕМА ПРОГРАМУ ОБРАЗОВНОГ ПРОФИЛА	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	70	0	0	0	2	0	0	70	0	0	0	2	0	0	64	0	0	0	204	0	0	0	204			
1. Изборни предмети према програму образовног профила				0				2			70				2			70				2			64								204			
Укупно Б1+Б2	6	8	0	222	296	0	0	11	8	0	385	280	0	60	10	9	0	350	315	0	60	6	11	0	192	352	0	60	1149	1243	0	180	2572			
Укупно	14			518				19 (21**)				725 (795**)				19 (21**)				715 (795**)				19				604 (668**)				2572 (2776**)				
<p>Напомена:**Ученик бира са листе изборних општеобразовних или стручних предмета ***Стручно веће наставника пољопривредне групе предмета бира за свако уписано одељење одговарајућу технологију са листе изборних технологија у зависности од типа производње у региону у коме се налази школа</p>																																				

Листа изборних технологија у оквиру обавезних стручних предмета

Листа изборних технологија*		РАЗРЕД	
		III	IV
Изборне технологије 1, 2 и 3	Технологија безалкохолних пића	*	
	Технологија кондиторских производа	*	
	Технологија млинарства	*	
	Технологија сточне хране	*	
	Технологија скроба	*	
Изборне технологије 4, 5,6,7 и 8	Технологија шећера		*
	Технологија уља и биљних масти		*
	Технологија органских киселина		*
	Технологија прераде воћа и поврћа		*
	Технологија пекарства		*
	Индустријска производња готове хране		*
	Технологија млека		*
	Технологија меса		*
	Технологија слада и пива		*
	Технологија вина, винских и воћних дестилата		*
	Технологија пекарског квасца		*
	Технологија етанола и јаких алкохолних пића		*

B2: Листа изборних предмета према програму образовног профила

РБ	Листа изборних предмета	РАЗРЕД			
		I	II	III	IV
Стручни предмети					
1.	Основе туризма		2	2	2
2.	Аграрни туризам			2	2
3.	Основе угостителства		2	2	2
4.	Припрема јела са жара			2	2
5.	Историја пиварства			2	2

Остали обавезни облици образовно-васпитног рада током школске године

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одлењског старешине	74	70	70	64	278
Додатни рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунски рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Припреми рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120

* Ако се укаже потреба за овим облицима рада

Факултативни облици образовно-васпитног рада током школске године по разредима

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД	IV РАЗРЕД
Екскурија	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана	до 5 наставних дана
Језик другог народа или националне мањине са елементима националне културе	2 часа недељно			
Трећи страни језик	2 часа недељно			
Други предмети *	1-2 часа недељно			
Старалачке и слободне активности ученика (спор, секције и друго)	30-60 часова годишње			
Друштвене активности – ученички парламент, ученичке задруге	15-30 часова годишње			
Културна и јавна делатност школе	2 радна дана			

* Поред наведених предмета школа може да организује, у складу са одређењима ученика, факултативну наставу из предмета који су утврђени наставним планом других образовних профила истог или другог подручја рада, као и у наставним плановима гимназије, или по програмима који су претходно донети.

Остваривање школског програма по недељама

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД	IV РАЗРЕД
Разредно-часовна настава	37	35	35	32
Менторски рад (настава у блоку, пракса)	0	2	2	2
Обавезне ваннаставне активности	2	2	2	2
Матурски испит				3
Укупно радних недеља	39	39	39	39

Подела одељења у групе

разред	предмет / модул	годишњи фонд часова			број ученика у групи - до
		вежбе	практична настава	настава у блоку	
II	Технике рада у лабораторији	222			12
	Хемија	74			12
II	Хемија	70			12
	Аналитичка хемија	70			12
	Основи прехранбене технологије*	70			12
	Технологија воде*				
	Технолошке операције	70			12
III	Технолошке операције	70			12
	Физичка хемија	70			12
	Микробиологија	70			12
	Изборна технологија 1	105		60	12
	Изборна технологија 2				
	Изборна технологија 3				
	Кварење и конзервисање				
IV	Изборна технологија 4	192		60	12
	Изборна технологија 5				
	Изборна технологија 6				
	Изборна технологија 7				
	Изборна технологија 8				
	Контрола квалитета у прехранбеној индустрији	96			12
	Предузетништво	64			12

2.1.11. ПЕКАР

НАСТАВНИ ПЛАНОВИ И ПРОГРАМИ I. НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ ОПШТЕОБРАЗОВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ ПЕКАР

1. НАСТАВНИ ПЛАН

Недељни и годишњи фонд часова општеобразовних предмета за образовни профил: ПЕКАР

	I РАЗРЕД				II РАЗРЕД				III РАЗРЕД				УКУПНО													
	недељно			годишње				недељно			годишње				годишње											
	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Σ							
A1: ОБАВЕЗНИ ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	11	2	0	385	70	0	0	8	0	0	272	0	0	0	9	0	0	270	0	0	0	927	70	0	0	997
1. Српски језик и књижевност	3			105				2			68				2			60				233				233
1.1. _____ језик и књижевност	3			105				2			68				2			60				233				233
2. Српски као нематерњи језик	2			70				2			68				2			60				198				198
3. Страни језик I	2			70				2			68				1			30				168				168
4. Физичко васпитање	2			70				2			68				2			60				198				198
5. Математика	2			70				2			68				1			30				168				168
6. Историја	2			70																		70				70
7. Рачунарство и информатика		2			70																		70			70
8. Географија															1			30				30				30
9. Екологија и заштита животне средине															1			30				30				30
10. Социологија са правима грађана															1			30				30				30
A2: ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	1	0	0	35	0	0	0	2	0	0	68	0	0	0	2	0	0	60	0	0	0	163	0	0	0	163
1. Грађанско васпитање / Верска настава	1			35				1			34				1			30				99				99
Изборни предмет према програму образовног профила**								1			34				1			30				64				64
Укупно A1+A2	14			490				9 (10**)			306 (340**)				10 (11**)			300 (330**)				1096 (1160**)				1096 (1160**)

Напомена:* За ученике који наставу слушају на матерњем језику националне мањине

** Ученик бира предмет са листе изборних општеобразовних или стручних предмета

A2:Листа изборних предмета према програму образовног профила

РБ	Листа изборних предмета	РАЗРЕД		
		I	II	III
Општеобразовни предмети				
1.	Страни језик		1	1
2.	Изабрани спорт		1	1
3.	Историја (олабране теме)			1
4.	Етика			1
5.	Логика			1
6.	Изабрана поглавља математике			1
7.	Географија хране		1	1
8.	Аграрна географија		1	1
9.	Ликовна култура		1	1
10.	Музичка култура		1	1
11.	Биологија		1	

Остали обавезни облици образовно-васпитног рада током школске године

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељенског старешине	70	68	60	198
Додатни рад *	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунски рад *	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремни рад *	до 30	до 30	до 30	до 120

* Ако се укаже потреба за овим облицима рада

Факултативни облици образовно-васпитног рада током школске године по разредима

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД
Екскурзија	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана
Језик другог народа или националне мањине са елементима националне културе		2 часа недељно	
Трећи страни језик		2 часа недељно	
Други предмети *		1-2 часа недељно	
Стваралачке и слободне активности ученика (хор, секције и друго)		30-60 часова годишње	
Друштвене активности – ученички парламент, ученичке задруге		15-30 часова годишње	
Културна и јавна делатност школе		2 радна дана	

* Поред наведених предмета школа може да организује, у складу са одређењима ученика, факултативну наставу из предмета који су утврђени наставним планом других образовних профила истог или другог подручја рада, као и у наставним плановима гимназије, или по програмима који су претходно донети.

Остваривање школског програма по недељама

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД
Разредно-часовна настава	35	34	30
Менторски рад (настава у блоку, пракса)	2	3	4
Обавезне ваннаставне активности	2	2	2
Завршни испит			3
Укупно радних недеља	39	39	39

Подела одељења у групе

разред	предмет / модул	годишњи фонд часова		број ученика у групи - до
		вјече	практична настава настава у блоку	
I	Рачунарство и информатика	70		12

2. НАСТАВНИ ПЛАН

Недељни и годишњи фонд часова стручних предмета за образовни профил: ПЕКАР

	I РАЗРЕД							II РАЗРЕД							III РАЗРЕД							УКУПНО				
	недељно			годишње				недељно			годишње				недељно			годишње				годишње				
	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Σ
Б1: ОБАВЕЗНИ СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	9	3	6	315	105	210	60	7	1	14	238	34	476	90	5	2	14	150	60	420	120	703	199	1106	270	2278
1. Физика	2			70																		70				70
2. Хемија	2			70																		70				70
3. Исхрана људи	1			35																		35				35
4. Операције и мерења у пекарству	2	1		70	35																	70	35			105
5. Сировине у пекарству	2	2	6	70	70	210	60															70	70	210	60	410
6. Производња хлеба								3		14	102		476	90								102		476	90	668
7. Здравствена безбедност хране								2	1		68	34										68	34			102
8. Објекти и опрема у пекарству								2			68											68				68
9. Производња пехива, колача и тестенина															3		14	90		420	120	90		420	120	630
10. Тржиште и промет пекарских производа															2			60				60				60
11. Предузетништво																2		60					60			60
Б2: ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ ПРЕМА ПРОГРАМУ ОБРАЗОВНОГ ПРОФИЛА	0	0	0	35	0	0	0	1	0	0	34	0	0	0	1	0	0	30	0	0	0	64	0	0	0	64
1. Изборни предмети према програму образовног профила								1			34				1			30				64				64
Укупно Б1+Б2	9	3	6	315	105	210	60	7 (8 ^{аа})	1	14	238 (272 ^{аа})	34	476	90	5 (6 ^{аа})	2	14	150 (180 ^{аа})	60	420	120	703 (767 ^{аа})	199	1106	270	2278 (2342 ^{аа})
Укупно	18			690				22 (23 ^{аа})			838 (872 ^{аа})				21 (22 ^{аа})			750 (780 ^{аа})				2278 (2342 ^{аа})				

Напомена: **Ученик бира са листе изборних општеобразовних или стручних предмета

B2: Листа изборних предмета према програму образовног профила

Р6	Листа изборних предмета	РАЗРЕД		
		I	II	III
Стручни предмети				
1.	Аграрни туризам		1	1
2.	Основе угоститељства		1	1
3.	Припрема топлих послastiца		1	1

Остали обавезни облици образовно-васпитног рада током школске године

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељенског старешине	70	68	60	198
Додатни рад *	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунски рад *	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремни рад *	до 30	до 30	до 30	до 120

* Ако се укаже потреба за овим облицима рада

Факултативни облици образовно-васпитног рада током школске године по разредима

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД
Екскурзија	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана
Језик другог народа или националне мањине са елементима националне културе		2 часа недељно	
Трећи страни језик		2 часа недељно	
Други предмети *		1-2 часа недељно	
Стваралачке и слободне активности ученика (хор, секције и друго)		30-60 часова годишње	
Друштвене активности – ученички парламент, ученичке задруге		15-30 часова годишње	
Културна и јавна делатност школе		2 радна дана	

* Поред наведених предмета школа може да организује, у складу са одређењима ученика, факултативну наставу из предмета који су утврђени наставним планом других образовних профила истог или другог подручја рада, као и у наставним плановима гимназије, или по програмима који су претходно донети.

Остваривање школског програма по недељама

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД
Разредно-часовна настава	35	34	30
Менторски рад (настава у блоку, пракса)	2	3	4
Обавезне ваннаставне активности	2	2	2
Завршни испит			3
Укупно радних недеља	39	39	39

Подела одељења у групе

разред	предмет / модул	годишњи фонд часова			број ученика у групи - до
		вежбе	практична настава	настава у блоку	
I	Операције и мерења у пекарству	35			12
	Сировине у пекарству	70	210	60	12
II	Производња хлеба		476	90	12
	Здравствена безбедност хране	34			12
III	Производња пeцива, колача и тестенина		420	120	12
	Предузетништво	60			12

2.1.12. ПОСЛАСТИЧАР (ПО СТАРОМ ПРОГРАМУ)

2. НАСТАВНИ ПЛАН

Недељни и годишњи фонд часова за образовни профил: ПОСЛАСТИЧАР

	I РАЗРЕД																II РАЗРЕД								III РАЗРЕД								УКУПНО				
	недељно				годишње				недељно				годишње				недељно				годишње				годишње												
	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Σ												
A1: ОБАВЕЗНИ ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	11	2			374	68			9				288				8				240				902	68			970								
1. Српски језик и књижевност	3				102				2				64				2				60				226				226								
1.1 _____језик и књижевност*	3				102				2				64				2				60				226				226								
2. Српски језик као нематеријални језик*	2				68				2				64				2				60				192				192								
3. Страни језик	2				68				2				64												132				132								
4. Физичко васпитање	2				68				2				64				2				60				192				192								
5. Математика	2				68				2				64				1				30				162				162								
6. Рачунарство и информатика		2			68																				68				68								
7. Историја																	2				60				60				60								
8. Хемија	1				34																				34				34								
9. Екологија и заштита животне средине									1				32												32				32								
10. Географија	1				34																				34				34								
11. Социологија са правима грађана																	1				30				30				30								
A2: ОБАВЕЗНИ СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	6	12			204	408		90	2	12	6		64	384	192	150		15	6		450	180	120		268	1242	372	360	2242								
12. Здравствена култура	2				68																				68				68								
13. Основе туризма и угоститељства	2				68																				68				68								
14. Исхрана	2				68																				68				68								
15. Посластичарство		12			408		60		12	6			384	192	90		10	6			300	180	120		1092	372	270		1734								
16. Основе услуживања																	1				30				30				30								
17. Економика туристичких и угоститељских предузећа									1				32												32				32								
18. Туристичка географија									1				32												32				32								
19. Националне послатнице																	2				60				60				60								
20. Предузетништво																	2				60				60				60								
21. Професионална пракса							30								60												90		90								
Б: ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	1				34				3				96				3				90				220				220								
1. Грађанско васпитање / Верска настава	1				34				1				32				1				30				96				96								
2. Изборни предмети према програму образовног профила					68				2				64				2				60				192				124								
Укупно A1+A2+B	20	12			680	408		90	14	12	6		448	384	192	150	13	14	5		390	420	150	120	1518	1212	342	360	3432								
Укупно	32				1178				32				1174				32				1080				3432												

Напомена: *За ученике који наставу слушају на материјалном језику националне мањине

Б: Листа изборних предмета према програму образовног профила

РБ	Листа изборних предмета	РАЗРЕД		
		I	II	III
Стручни предмети				
1.	Пословни страни језик		2	2
2.	Пословна информатика		2	
3.	Психологија у туризму и угоститељству			2
4.	Чоколатерство		2	
5.	Маркетинг у туризму и угоститељству			2
6.	Општа туристичка географија			2
Општеобразовни предмети				
1.	Страни језик I			1
2.	Изабрани спорт		1	1
3.	Историја (одабране теме)			1
4.	Литовна култура		1	
5.	Музичка култура		1	

Остали обавезни облици образовно-васпитног рада током школске године

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељењског старешине	68	64	60	198
Додатни рад *	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунски рад *	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремни рад *	до 30	до 30	до 30	до 120

* Ако се укаже потреба за овим облицима рада

Факултативни облици образовно-васпитног рада током школске године по разредима

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД
Екскурзија	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана
Језик другог народа или националне мањине са елементима националне културе		2 часа недељно	
Трећи страни језик		2 часа недељно	
Други предмети *		1-2 часа недељно	
Стваралачке и слободне активности ученика (хор, секције и друго)		30-60 часова годишње	
Друштвене активности – ученички парламент, ученичке задруге		15-30 часова годишње	
Културна и јавна делатност школе		2 радна дана	

* Поред наведених предмета школа може да организује, у складу са одређењима ученика, факултативну наставу из предмета који су утврђени наставним планом других образовних профила истог или другог подручја рада, као и у наставним плановима гимназије, или по програмима који су претходно донети.

Остваривање школског програма по одељењима

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД
Разредно-часовна настава	35	34	30
Менторски рад (настава у блоку, пракса)	2	3	4
Обавезне ваннаставне активности	2	2	2
Завршни испит			3
Укупно радних недеља	39	39	39

Подела одељења у групе

разред	предмет / модул	годишњи фонд часова			број ученика у групи • до
		вежбе	практична настава	настава у блоку	
I	Рачунарство и информатика	68			12
	Основе послastiчарства	108		6	12
	Преливи	48		12	12
	Кремови	84		12	12
	Колачи од теста	168		30	12
	Професионална пракса			30	12
II	Торте	204	102	30	12
	Чајно пециво	72	36	18	12
	Сладоледи	36	18	12	12
	Декорације у послastiчарству	72	36	30	12
	Професионална пракса			60	12
III	Колачи	108	108	60	12
	Топле послastiце	30	18	12	12
	Вовне салате, купови и напизи	20	12	6	12
	Хладне и ледене послastiце	30	18	12	12
	Декорације у послastiчарству	40	24	30	12
	Националне послastiце	60			12
	Предузетништво	60			12

2.1.13. ПОСЛАСТИЧАР (ПО НОВОМ ПРОГРАМУ)

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА
за образовни профил Посластичар*

	I РАЗРЕД							II РАЗРЕД							III РАЗРЕД							УКУПНО				Σ		
	недељно			годишње				недељно			годишње				недељно			годишње				годишње						
	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН		Б	
A2: ОБАВЕЗНИ СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	6	12	0	204	408	0	90	2	12	6	64	384	192	150	1	14	6	30	420	180	120	298	1212	372	360	2242		
1 Здравствена култура	2			68																		68				68		
2 Основе туризма и угоститељства	2			68																		68				68		
3 Посластичарство		12			408		60		12	6		384	192	90		12	6		360	180	120		1152	372	270	1794		
4 Исхрана	2			68																		68				68		
5 Економика туристичких и угоститељских предузећа								1			32											32				32		
6 Туристичка географија								1			32											32				32		
7 Основе услуживања															1			30				30				30		
8 Предузетништво																2		60					60			60		
9 Професионална пракса							30							60											90	90		
B2: ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ								2			64				2			60				124				124		
1 Изборни предмет према програму образовног профила								2			64				2			60				124				124		
Укупно A2+B2	6	12	0	204	408	0	90	2 (**4)	12	6	64 (**128)	384	192	150	3	14	6	30 (**90)	420	180	120	298 (**422)	1212	372	360	2366		
Укупно A2+B2	18			702				20 (**22)				790 (**854)				21 (**23)				750 (**810)				2242 (**2366)				

Напомена: * Подразумева реализацију наставе кроз теоријску наставу, вежбе, практичну наставу и наставу у блоку

** Уколико се изабери само стручни изборни предмети

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА
за образовни профил Посластичар
када се реализује по дуалном моделу*

	I РАЗРЕД								II РАЗРЕД								III РАЗРЕД								УКУПНО				Σ
	недељно			годишње					недељно			годишње					недељно			годишње					годишње				
	Т	В	УКР	Т	В	УКР	Б	Т	В	УКР	Т	В	УКР	Б	Т	В	УКР	Т	В	УКР	Б	Т	В	УКР	Б				
A2: ОБАВЕЗНИ СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	6	6	6	204	204	204	90	2	6	12	64	192	384	150	1	8	12	30	240	360	120	298	636	948	360	2242			
1 Здравствена култура	2			68																		68				68			
2 Основе туризма и угоститељства	2			68																		68				68			
3 Посластичарство		6	6		204	204	60		6	12		192	384	90		6	12		180	360	120		576	948	270	1794			
4 Исхрана	2			68																		68				68			
5 Економика туристичких и угоститељских предузећа								1			32											32				32			
6 Туристичка географија								1			32											32				32			
7 Основе услуживања															1			30				30				30			
8 Предузетништво																2			60				60			60			
9 Професионална пракса							30							60											90	90			
B2: ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ								2			64				2			60				124				124			
1 Изборни предмет према програму образовног профила								2			64				2			60				124				124			
Укупно A2+B2	6	6	6	204	204	204	90	2 (**4)	6	12	64 (**128)	192	384	150	3	8	12	30 (**90)	240	360	120	298 (**422)	636	948	360	2366			
Укупно A2+B2	18			702				20 (**22)			790 (**854)					21 (**23)			750 (**810)					2242 (**2366)					

Напомена: * Дуални модел подразумева реализацију наставе кроз теоријску наставу, учење кроз рад код послодавца, вежбе, практичну наставу и наставу у блоку
** Уколико се изабру само стручни изборни предмети

РБ	Б2: Листа изборних предмета	I	II	III
1.	Пословни страни језик		2	2
2.	Пословна информатика у туризму и угоститељству*		2	
3.	Чоколаторство*		2	
4.	Психологија у туризму и угоститељству			2
5.	Маркетинг у туризму и угоститељству			2

Напомена: Програм изборног предмета реализује се кроз вежбе

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељенског старешине	68	64	60	192
Додатни рад *	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунски рад *	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремни рад *	до 30	до 30	до 30	до 120

*Ако се укаже потреба за овим облицима рада

Факултативни облици образовно-васпитног рада током школске године по разредима

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова
Екскурзија	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана
Језик другог народа или националне мањине са елементима националне културе	2 часа недељно		
Трећи страни језик	2 часа недељно		
Други предмети *	1-2 часа недељно		
Стваралачке и слободне активности ученика (хор, секције и друго)	30-60 часова годишње		
Друштвене активности – ученички парламент, ученичке задруге	15-30 часова годишње		
Културна и јавна делатност школе	2 радна дана		

*Поред наведених предмета школа може да организује, у складу са одређењима ученика, факултативну наставу из предмета који су утврђени наставним планом других образовних профила истог или другог подручја рада, као и у наставним плановима гимназије, или по програмима који су претходно донети.

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД
Разредно-часовна настава	34	32	30
Менторски рад (настава у блоку, пракса)	3	5	4
Обавезне ваннаставне активности	2	2	2
Матурски испит			3
Укупно радних недеља	39	39	39

Подела одељења у групе					
ра зр ед	предмет/модул	годишњи фонд часова			број ученика у групи -до
		вежбе	практична настава	настава у блоку	
I	Рачунарство и информатика	68	/	/	15
	Посластичарство	408	/	60	15
	Професионална пракса	/	/	30	15
II	Посластичарство	384	192	90	15
	Професионална пракса	/	/	60	15
	Пословна информатика у туризму и угоститељству	64	/	/	15
	Чоколатерство	64	/	/	15
III	Посластичарство	360	180	120	15
	Професионална пракса	/	/	/	15
	Предузетништво	60	/	/	15

Подела одељења у групе када се реализује по дуалном моделу					
ра зр ед	предмет/модул	годишњи фонд часова			број ученика у групи -до
		вежбе	учење кроз рад	настава у блоку	
I	Рачунарство и информатика	68	/	/	15
	Посластичарство	204	204	60	15
	Професионална пракса	/	/	30	15
II	Посластичарство	192	384	90	15
	Професионална пракса	/	/	60	15
	Пословна информатика у туризму и угоститељству	64	/	/	15
	Чоколатерство	64	/	/	15
III	Посластичарство	180	360	120	15
	Професионална пракса	/	/	/	15
	Предузетништво	60	/	/	15

2.1.14. МОДЕЛАР ОДЕЋЕ (ПО НОВОМ ПРОГРАМУ)

**2 ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА
за образовни профил Моделар одеће***

	I РАЗРЕД								II РАЗРЕД								III РАЗРЕД								IV РАЗРЕД								УКУПНО				
	недељно			годишње					недељно			годишње					недељно			годишње					недељно				годишње								
	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Σ							
A2: ОБАВЕЗНИ СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	3	5	4	111	185	148		4	10	5	136	340	170	90	2	5	11	68	170	374	90	2	7	11	58	283	319	150	373	898	1011	330	2612				
1 Текстилни материјали	2	2		74	74			2	2		68	68														142	142			284							
2 Технологија одеће	1			37				2			68				2			68				2			58				231				231				
3 Конструкција и моделовање одеће		3			111				3			102				3			102				3			87		60	402		60	462					
4 Естетско обликовање									2			68	30																68		30	98					
5 Примена CAD система у конструкцији одеће									3			102	30			2			68	30			2			58		30	228		90	318					
6 Предузетништво																							2			58			58			58					
7 Практика конфекције			4							5							6			204	30			6		174		30		696	90	786					
8 Практика конструкције и моделовања одеће																	5			170	30			5		145		30		315	60	375					
Б: ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ																2			68				2			58			126			126					
2 Изборни предмети																2			68				2			58			126			126					
Укупно A1+A2+Б	3	5	4	111	185	148		4	10	5	136	340	170	90	2	7	11	68	238	374	90	2	7	11	58	261	319	150	373	1024	1011	330	2738				
Укупно	12			444				19			736				26 (22**)				770 (838**)				22 (24**)				788 (846**)				2738 (2864**)						

Напомена: * Подразумева реализацију наставе кроз теоријску наставу, вежбе, практичну наставу и наставу у блоку
 **Број часова за ученике који за изборни предмет одаберу предмет са листе стручних предмета

Б. Листа изборних предмета према програму образовног профила

Рб	Листа изборних предмета	РАЗРЕД			
		I	I	II	I
Стручни предмети					
1	Цртање и сликање			2	
2	Ткани и плетени уникатни текстил			2	
3	Конструкција дечје одеће				2
4	Дизајн одеће				2

Остали облици образовно-васпитног рада током школске године

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељењског старешине	70	70	70	62	272
Додатни рад*	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунски рад*	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремни рад*	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120

*Ако се укаже потреба за овим облицима рада

Факултативни облици образовно-васпитног рада током школске године

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова
Екскурзија	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана	до 5 наставних дана
Језик другог народа или националне мањине са елементима националне културе	2 часа недељно			
Трећи страни језик	2 часа недељно			
Други предмети*	1-2 часа недељно			
Стваралачке и слободне активности ученика (хор, секција и друго)	30-60 часова годишње			
Друштвене активности (ученички парламент, ученичке залуге)	15-30 часова годишње			

Културна и јавна делатност школе	2 радна дана
----------------------------------	--------------

*Поред наведених предмета, школа може да организује, у складу са одређењима ученика, факултативну наставу из предмета који су утврђени наставним плановима других образовних профила истог или другог подручја рада, наставним плановима гимназије или по програмима који су претходно донети.

Остваривање школског програма по недељама

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова
Разредно часовна настава	37	34	34	29
Менторски рад (настава у блоку, пракса)		3	3	5
Обавезне ваннаставне активности	2	2	2	2
Матурски испит				3
Укупно радних недеља	39	39	39	39

А. Подела одељења у групе

ра зр ед	предмет/модул	годишњи фонд часова			број ученика у групи -до	потребно ангажовање помоћног наставника
		вежбе	практична настава	настава у блоку		
I	Текстилни материјали	74			10	ДА
	Конструкција и моделовање одеће	111			10	ДА
	Пракса конфекције		148		10	ДА
II	Текстилни материјали	68			10	ДА
	Конструкција и моделовање одеће	102			10	ДА
	Естетско обликовање	68		30	10	НЕ
	Примена САД система у конструкцији одеће	102		30	10	ДА
	Пракса конфекције		170	30	10	ДА
III	Конструкција и моделовање одеће	102			10	ДА
	Примена САД система у конструкцији одеће	68		30	10	ДА
	Пракса конфекције		204	30	10	ДА
	Пракса конструкције и моделовања одеће		170	30	10	ДА
	Цртање и сликање	68			10	ДА
	Ткани и плетени уникатни текстил	68			10	ДА
IV	Конструкција и моделовање одеће	87		60	10	ДА
	Примена САД система у конструкцији одеће	58		30	10	ДА
	Пракса конфекције		174	30	10	ДА
	Пракса конструкције и моделовања одеће		170	30	10	ДА

Предузетништво	58			15	НЕ
Конструкција деље одеће	58			10	ДА
Дизајн одеће	58			10	ДА

**2 ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА
за образовни профил Моделар одеће
када се реализује према дуалном моделу***

	I РАЗРЕД				II РАЗРЕД				III РАЗРЕД				IV РАЗРЕД				УКУПНО																					
	недељно		годишње		недељно		годишње		недељно		годишње		недељно		годишње		годишње																					
	Т	В	П	Н	Т	В	П	Н	Б	Т	В	У	К	Р	Б	Т	В	У	К	Р	Б	Т	В	П	У	К	Р	Б	Σ									
A2: ОБАВЕЗНИ СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	3	5	4	111	185	148			4	10	5	136	340	170	90	2	5	11	68	170	374	90	2	7	11	58	203	319	150	373	898			330	2612			
1 Текстилни материјали	2	2		74	74				2	2		68	68																					142	142			284
2 Технологија одеће	1			37					2			68				2			68					2			58								231			231
3 Конструкција и моделовање одеће		3			111				3			102				3			102					3			87		60						402		60	462
4 Естетско обликовање					1					2		68		30																					68		30	98
5 Примена САД система у конструкцији одеће									3			102		30		2			68		30			2			58		30						228		90	318
6 Предузетништво																							2			58									58			58
7 Проква конфекције			4			148					5			170	30						204	30		6				174	30					148	548	90	786	
8 Проква конструкције и моделовања одеће																5				170	30		5				145	30							315	60	375	
Б: ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ																2			68				2			58								126			126	
2 Изборни предмети																2			68				2			58								126			126	
Укупно А1+А2+Б	3	5	4	111	185	148			4	10	5	136	340	170	90	2	7	11	68	238	374	90	2	9	11	58	261	319	150	373	1024	148	863	330	2738			
Укупно			12			444			19				736			20	(22*)			770	(838*)		22	(24*)			788	(846*)					2738	(2864*)				

Напомена: * Дуални модел подразумева реализацију наставе кроз теоријску наставу, учење кроз рад код послодавца, вежбе, практичну наставу и наставу у блоку

Б. Листа изборних предмета према програму образовног профила

РБ	Листа изборних предмета	РАЗРЕД			
		I	II	III	IV
Стручни предмети					
1	Цртање и сликање			2	
2	Ткани и плетени уникатни текстил			2	
3	Конструкција деље одеће				2
4	Дизајн одеће				2

Остали облици образовно-васпитног рада током школске године

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељењског старешине	70	70	70	62	272
Додатни рад*	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунски рад*	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремни рад*	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120

*Ако се укаже потреба за овим облицима рада

Факултативни облици образовно-васпитног рада током школске године

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова
Екскурзија	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана	до 5 наставних дана
Језик другог народа или националне мањине са елементима националне културе	2 часа недељно			
Трећи страни језик	2 часа недељно			
Други предмети*	1-2 часа недељно			
Стваралачке и слободне активности ученика (хор, секција и друго)	30-60 часова годишње			
Друштвене активности (ученички парламент, ученичке задруге)	15-30 часова годишње			
Културна и јавна делатност школе	2 радна дана			

*Поред наведених предмета, школа може да организује, у складу са опредељењима ученика, факултативну наставу из предмета који су утврђени наставним плановима других образовних профила истог или другог подручја рада, наставним плановима гимназије или по програмима који су претходно донети.

Остваривање школског програма по недељама

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова
Разредно часовна настава	37	34	34	29
Менторски рад (настава у блоку, пракса)		3	3	5
Обавезне ваннаставне активности	2	2	2	2

Матурски испит				3
Укупно радних недеља	39	39	39	39

А. Подела одељења у групе када се реализује према дуалном моделу

ра зр ед	предмет/модул	годишњи фонд часова				број ученика у групи/по инструктору - до	потребно ангажовање помоћног наставника
		вежбе	практична настава	УКР	настава у блоку		
I	Текстилни материјали	74				10	ДА
	Конструкција и моделовање одеће	111				10	ДА
	Пракса конфекције		148			10	ДА
II	Текстилни материјали	68				10	ДА
	Конструкција и моделовање одеће	102				10	ДА
	Естетско обликовање	68			30	10	НЕ
	Примена САД система у конструкцији одеће	102			30	10	ДА
	Пракса конфекције			170	30	5	НЕ
III	Конструкција и моделовање одеће	102				10	ДА
	Примена САД система у конструкцији одеће	68			30	10	ДА
	Пракса конфекције			204	30	5	НЕ
	Пракса конструкције и моделовања одеће			170	30	5	НЕ
	Цртање и сликање	68				10	ДА
	Ткани и плетени уникатни текстил	68				10	ДА
IV	Конструкција и моделовање одеће	87			60	10	ДА
	Примена САД система у конструкцији одеће	58			30	10	ДА
	Пракса конфекције			174	30	5	НЕ
	Пракса конструкције и моделовања одеће			170	30	5	НЕ
	Предузетништво	58				15	НЕ
	Конструкција дечје одеће	58				10	ДА
	Дизајн одеће	58				10	ДА

3. НАСТАВНИ ПРОГРАМИ

3.1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ ПРОГРАМА

3.1.1. ПОДРУЧЈЕ РАДА ХЕМИЈА, НЕМЕТАЛИ И ГРАФИЧАРСТВО

ПРАВИЛНИК О НАСТАВНОМ ПЛАНУ И ПРОГРАМУ ЗА СТИЦАЊЕ ОБРАЗОВАЊА У ТРОГОДИШЊЕМ И ЧЕТВОРОГОДИШЊЕМ ТРАЈАЊУ У СТРУЧНОЈ ШКОЛИ ЗА ПОДРУЧЈЕ РАДА ХЕМИЈА, НЕМЕТАЛИ И ГРАФИЧАРСТВО ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 11/93, 1/94, 6/95, 8/96, 15/97, 7/2002, 10/2005, 15/2005, 7/2008, 11/2008, 8/2009, 10/2013, 11/2013, 14/2013, 12/2015 - др. правилници, 7/2019 - др. правилници, 12/2020 - др. правилници и 1/2021 - др. правилници)

ПРАВИЛНИК О ПЛАНУ И ПРОГРАМУ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ОПШТЕОБРАЗОВНИХ ПРЕДМЕТА СРЕДЊЕГ СТРУЧНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА У ПОДРУЧЈУ РАДА ХЕМИЈА, НЕМЕТАЛИ И ГРАФИЧАРСТВО ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 14/2018, 7/2019, 12/2020 и 1/2021)

ПРАВИЛНИК О ПЛАНУ И ПРОГРАМУ НАСТАВЕ И УЧЕЊА СТРУЧНИХ ПРЕДМЕТА СРЕДЊЕГ СТРУЧНОГ ОБРАЗОВАЊА У ПОДРУЧЈУ РАДА ХЕМИЈА, НЕМЕТАЛИ И ГРАФИЧАРСТВО ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 14/2018, 7/2019, 9/2019, 12/2020 и 1/2021)

3.1.2. ПОДРУЧЈЕ РАДА ПОЉОПРИВРЕДА, ПРОИЗВОДЊА И ПРЕРАДА ХРАНЕ

ПРАВИЛНИК О НАСТАВНОМ ПЛАНУ И ПРОГРАМУ ЗА СТИЦАЊЕ ОБРАЗОВАЊА У ТРОГОДИШЊЕМ И ЧЕТВОРОГОДИШЊЕМ ТРАЈАЊУ У СТРУЧНОЈ ШКОЛИ ЗА ПОДРУЧЈЕ РАДА ПОЉОПРИВРЕДА, ПРОИЗВОДЊА И ПРЕРАДА ХРАНЕ („Сл.Гласник РС – Просветни гласник“ број 1/1993-1, 1/1994-5, 1/1996-29, 2/2001-1, 5/2002-1, 10/2006-1, 5/2011-33, 5/2011-201, 6/2012-1, 6/2012-516, 5/2013-1, 11/2013-121, 14/2013-2, 9/2018-1, 9/2018-285)

ПРАВИЛНИК О НАСТАВНОМ ПЛАНУ И ПРОГРАМУ ОПШТЕОБРАЗОВНИХ ПРЕДМЕТА СРЕДЊЕГ СТРУЧНОГ ОБРАЗОВАЊА У ПОДРУЧЈУ РАДА ПОЉОПРИВРЕДА, ПРОИЗВОДЊА И ПРЕРАДА ХРАНЕ ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 6/2012, 1/2013 - испр., 10/2016, 11/2016 - др. правилник и 13/2018 - др. правилник)

ПРАВИЛНИК О ПЛАНУ И ПРОГРАМУ НАСТАВЕ И УЧЕЊА СТРУЧНИХ ПРЕДМЕТА СРЕДЊЕГ СТРУЧНОГ ОБРАЗОВАЊА У ПОДРУЧЈУ РАДА ПОЉОПРИВРЕДА, ПРОИЗВОДЊА И ПРЕРАДА ХРАНЕ ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 9/2018 и 3/2021)

3.1.3. ПОДРУЧЈЕ РАДА ТЕКСТИЛСТВО И КОЖАРСТВО

ПРАВИЛНИК О НАСТАВНОМ ПЛАНУ И ПРОГРАМУ ЗА СТИЦАЊЕ ОБРАЗОВАЊА У ТРОГОДИШЊЕМ И ЧЕТВОРОГОДИШЊЕМ ТРАЈАЊУ У СТРУЧНОЈ ШКОЛИ ЗА ПОДРУЧЈЕ РАДА ТЕКСТИЛСТВО И КОЖАРСТВО: ("Сл. гласник РС - Просветни гласник" 12/1993-1, 1/1994-6, 9/1995-8, 10/2002-1, 8/2009-43, 7/2013-1, 11/2013-161, 14/2013-4, 13/2020-583 (др. правилник), 13/2020-715 (др. правилник)

ПРАВИЛНИК О ПЛАНУ И ПРОГРАМУ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ОПШТЕОБРАЗОВНИХ ПРЕДМЕТА СРЕДЊЕГ СТРУЧНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА У ПОДРУЧЈУ РАДА ТЕКСТИЛСТВО И КОЖАРСТВО ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 9/2019)

ПРАВИЛНИК О ПЛАНУ И ПРОГРАМУ НАСТАВЕ И УЧЕЊА СТРУЧНИХ ПРЕДМЕТА СРЕДЊЕГ СТРУЧНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА У ПОДРУЧЈУ РАДА ТЕКСТИЛСТВО И КОЖАРСТВО ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 9/2019)

3.1.4. ПОДРУЧЈЕ РАДА ТРГОВИНА, ТУРИЗАМ И УГОСТИТЕЉСТВО

ПРАВИЛНИК О ПЛАНУ И ПРОГРАМУ НАСТАВЕ И УЧЕЊА СТРУЧНИХ ПРЕДМЕТА СРЕДЊЕГ СТРУЧНОГ ОБРАЗОВАЊА У ПОДРУЧЈУ РАДА ТРГОВИНА, ТУРИЗАМ И УГОСТИТЕЉСТВО („Сл. Гласник – ПЦ Просветни гласник“, 10/2020-1, 14/2020-70)

4. НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРИНЦИПА, ЦИЉЕВА И ИСХОДА ОБРАЗОВАЊА И СТАНДАРДА ПОСТИГНУЋА

Систем образовања и васпитања мора да обезбеди за сву децу, ученике и одрасле: једнакост и доступност остваривања права на образовање и васпитање засновано на социјалној правди и принципу једнаких шанси без дискриминације; усмереност образовања и васпитања на дете и ученика кроз разноврсне облике учења, наставе и оцењивања којима се излази у сусрет различитим потребама ученика, развија мотивација за учења и подиже квалитет постигнућа; поштовање људских права и права сваког ученика и уважавање људског достојанства; образовање и васпитање у демократски уређеној и социјално одговорној установи у којој се негују отвореност, сарадња, толеранција, свест о културној и цивилизацијској повезаности у свету, посвећеност основним моралним вредностима, вредностима правде, истине, солидарности, слободе, поштења и одговорности и у којој је осигурано пуно поштовање права детета, ученика и одраслог; висок квалитет образовања и васпитања за све, квалитетно и уравнотежено образовање и васпитање; целоживотно учење, које укључује све облике учења и значи учествовање у различитим облицима образовних активности током живота са циљем сталног унапређивања потребних личних,

грађанских, друштвених и радних компетенција; хоризонталну и вертикалну проходност кроз систем образовања и васпитања; професионалну етику и компетентност која подразумева високу стручност наставника, стручних сарадника, директора, секретара, стални професионални развој и висок ниво професионалне одговорности и етичности; демократичност кроз укљученост свих учесника у систему образовања и васпитања у стварању и спровођењу образовних политика; аутономија установе кроз планирање и остваривање одговарајућих активности, програма и пројеката у циљу унапређивања квалитета образовања и васпитања поштујући специфичност установе и локалне средине.

У остваривању принципа, посебна пажња посвећује се адекватној припремљености за школско учење и за прелазак на више нивое образовања и васпитања; могућности да ученици са изузетним способностима (талентовани), без обзира на сопствене материјалне услове имају приступ одговарајућим нивоима образовања и установама, као и идентификацији, праћењу и стимулисању ученика са изузетним способностима, као будућег научног потенцијала; смањењу стопе осипања из система образовања и васпитања, посебно ученика из социјално угрожених категорија становништва и неразвијених подручја, особа са сметњама у развоју и других особа са специфичним тешкоћама у учењу и подршци њиховом поновном укључењу у систем, у складу са принципима инклузивног образовања; каријерном вођењу и саветовању запослених и ученика усмереном ка личном развоју појединца и напредовању у образовном и професионалном смислу; остваривању права на образовање, без угрожавања других права детета и других људских права.

Општи исходи образовања и васпитања су резултат целокупног процеса образовања и васпитања којим се обезбеђује да ученици стекну знања, вештине и вредносне ставове који ће допринети њиховом развоју и успеху, развоју и успеху њихових породица, заједнице и друштва у целини. Исходи образовања и васпитања су јасни искази о томе шта се од ученика очекује да зна, разуме и да је способан да покаже, односно уради након завршеног нивоа образовања и васпитања. Општи исходи су основа за планирање, праћење и вредновање образовања и васпитања. Остваривање исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања и васпитања, кроз све облике, начине и садржаје рада. Система образовања и васпитања мора да обезбеди све услове да ученици постижу опште исходе, односно буду оспособљени да:

- изразе и тумаче идеје, мисли, осећања, чињенице и ставове у писаној и усменој форми,
- прикупља, анализира, организује и критички прецењује информације,
- користи српски језик, односно језик националне мањине и страни језик у зависности од културног наслеђа,
- ефикасно и критички користи научна и технолошка знања,
- ради ефикасно са другима као члан тима, групе, организације итд.,
- зна како да учи,
- уме да разликује чињенице од интерпретација,
- примењује математичко мишљење и знање у циљу решавања низа проблема у свакодневним ситуацијама,
- проуздано, критички и одговорно према себи и другима користи дигиталне технологије,
- одговорно и ефикасно управља собом и својим активностима,
- ефикасни и конструктивно учествује у свим облицима радног и друштвеног живота, поштује људска права и слободе, комуницира асертивно и ненасилно,
- покреће и спремно прихвата промене, преузима одговорност и има предузетнички приступ и јасну оријентацију ка остваривању циљева,

- остварује идеје, планира и управља пројектима ради постизања циљева који доприносе личној афирмацији и развоју, друштвеној или привредној активности,
- схвата свет као целину повезаних система и приликом решавања конкретних проблема разуме да нису изоловани,
- има свест о сопственој култури и разноликости култура, уважава значај креативног изражавања идеја, искустава и осећања путем различитих медија.

Стандарди постигнућа су скуп исхода образовања и васпитања који се односе на сваки ниво, циклус, врсту образовања, образовни профил, разред, предмет односно модул. Општи стандарди постигнућа утврђују се на основу општих исхода образовања и васпитања по нивоима, циклусима и врстама образовања и васпитања, односно образовним профилима. Посебни стандарди постигнућа утврђују се према разредима, предметима, односно модулима на основу општих исхода образовања и васпитања и општих стандарда постигнућа.

5. НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОПИСАНИХ ПЛАНОВА И ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Наставни план и програм јесте основа за доношење школског програма и доноси се у складу са утврђеним принципима, циљевима и стандардима постигнућа. Наставни план и програм се остварује кроз:

- редовну наставу (кроз обавезне наставне предмете – општеобразовни предмети; стручне предмете – теорија, вежбе, настава у блоку, практична настава, професионална пракса и изборне наставне предмете),
- остале обавезне облике образовно-васпитног рада (час одељењског старешине, додатна настава, допунска настава),
- факултативне ваннаставне активности (екскурзије, излети, студијска путовања, слободне активности ученика – секције, културна и јавна делатност школе).

Часови редовне наставе, осталих обавезних облика образовно-васпитног рада, факултативне ваннаставне активности се изводе у учионицама школе, школским радионицама, лабораторијама, специјализованим кабинетима, мини економији фабрикама и предузећима. Наставни програм обухвата и два изборна предмета – верска настава и грађанско васпитање – од којих ученик обавезно бира један предмет према својим склоностима.

ВРСТЕ АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ

Активности наставника су многе и разноврсне, јер произилазе из наставничке сложене улоге у образовном процесу.

Наставник: организује наставни процес (усклађује циљеве и исходе, планира садржаје, средства, методе рада и друго што ће увести у наставни процес у одређеном сегменту времена...); реализује наставни процес у свим његовим сегментима (ствара прилике за учење, излаже садржаје,

води циљани разговор, омогућује примену стечених вештина, даје повратне информације...); партнер је у педагошкој комуникацији (одговара на ученичка питања, поставља питања, помаже ученику да организује своја размишљања и да прецизира своје исказе...); партнер је у афективној комуникацији са децом (помаже им да упознају и прихвате своје и емоције других, разговара са децом када им је потребна помоћ, сарађује са родитељима, педагогом и другим релевантним особама када је то у интересу детета...); мотивише ученике, подржава и подстиче развој њихових интересовања; прати напредовање сваког ученика и оцењује постигнуће; учествује у регулисању социјалних односа у одељењу; прати ефекте сопственог рада, истражује нове могућности унапређивања сопственог рада; има и друге улоге и активности.

ВРСТЕ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ

Образовни процес у коме ученик није пасивни прималац унапред припремљеног наставног садржаја и готове образовне и васпитне поруке, већ активни и сразмерни учесник у процесу њене конструкције, ставља ученика у различите положаје и разноврсне улоге које се међусобно преплићу, допуњавају, смењују.

То је један од начина да се образовни процес прилагоди потребама ученика и да њихова активност дође до изражаја. Разноврсност улога ученика, њихова заступљеност и учесталост јављања зависиће у великој мери и од тога на који начин наставници организују свој рад. Неопходно је да све улоге третирају с једнаким поштовањем и да свакодневно, од самог почетка школовања, креирају разноврсне ситуације учења и рада са ученицима да би се они испробали у што више улога.

У образовном процесу ученици треба да буду: мислиоци (размишљају о својим поступцима, повезују претходно стечена знања са новим); решаваоци проблема (изналазе алтернативна решења за препреке на које наилазе, на проблеме гледају као на истраживачки изазов); активни посматрачи (развијају способности и вештине да опажају и јасно саопштавају и преносе своја опажања и идеје); активни слушаоци (знају да усмере своју пажњу, да буду активни, емпатични слушаоци); активни учесници у комуникацији (формулишу и размењују своје идеје и мишљења са другима и изражавају их кроз различите медије); организатори (организују свој рад и рад у учионици, организују и простор и време и преузимају одговорност за одлуке које доносе); планери (планирају своје учење и преузимају одговорност за одлуке које доносе); самопроцењивачи (прате свој рад и напредак, процењују чиме су задовољни, чиме не, и доносе одлуке шта би волели да промене); партнери (знају да сарађују и са одраслима и са вршњацима, узимају у обзир и туђе мишљење); пријатељи (верују једни другима, воде рачуна једни о другима, свесни су повезаности са својим вршњацима и наставницима).

МАТУРСКИ И ЗАВРШНИ ИСПИТИ

Начин полагања матурских и завршних испита регулисани су:

- Законом о основама система образовања и васпитања;
- Статутом Хемијско-технолошке школе из Суботице;
- Правилником о евиденцији у средњој школи;
- Правилник о испитима у Хемијско - технолошкој школи Суботица
- Правилник о полагању матурског испита за подручје рада пољопривреда, производња и прерада хране;
- Правилник о полагању матурског испита за подручје рада текстилство и кожарство;

- Правилник о полагању матурског испита за подручје рада хемија и неметали;
- Правилник о полагању завршног испита за подручје рада трговина, туризам и угоститељство;
- Законом о дуалном образовању;
- Законом о средњем образовању и васпитању;

6. ПРОШИРЕНЕ ДЕЛАТНОСТИ ШКОЛЕ

Хемијско - технолошка школа има регистроване проширене делатности на три подручја рада у складу са Законом о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/2017 и 27/2018 – др. закони 10/2019, 6/2020) члан број 98. За добијање сагласности о функционисању проширених делатности школа је добила решења о верификацији да може обављати и другу делатност којом се унапређује и доприноси квалитетнијем и рационалнијем обављању образовања и васпитања.

Ученици се ангажују у оквиру наставе, ваннаставних активности и образовног-васпитног процеса са циљем подстицања њиховог позитивног односа према раду, професионалне оријентације, развијања свести о одговорности за преузете обавезе, развоја предузимљивости и оријентације ка предузетништву, одговорном односу ка околини, као и развоју позитивног односа према тимском раду.

Проширене делатности које функционишу у оквиру школе су:

1. на подручју рада Пољопривреда, производња и прерада хране, Производња хлеба, свежег пецива и колача функционише у оквиру школске пекарске радионице. Објект школске пекарске радионице је у потпуности приведен намени и опремљен у складу са савременим технолошким решењима. Ученици образовног профила пекар и прехранбени техничар су ангажовани у оквиру проширене делатности кроз наставни процес. Ови образовни профили у оквиру наставног плана и програма обрађују садржаје који подразумевају упознавање са сировинама за производњу, машинама и уређајима који се користе у индустрији, упознавање са самим процесом производње пекарских производа, са амбалажом и паковањем готових производа, као и са техником и поступцима испитивања сировина и готовог производа.
2. на подручју рада Хемија, неметали и графичарство, Производња детерџената, сапуна, средстава за чишћење и полирање. Производња течног сапуна и дестиловане воде се одвија у погонској лабораторији школе, у поступку производње и лабораторијског испитивања готовог производа учествују ученици и професори. Производња подразумева формулацију самог производа, узорковање, паковање производа у одговарајућу амбалажу, лепљење етикета. Ученици су ангажовани у оквиру проширене делатности кроз наставни процес, образовног профила: техничар за индустријску фармацеутску технологију, техничар за заштиту животне средине и хемијски лаборант. Ови образовни профили у оквиру наставног плана и програма обрађују садржаје који подразумевају упознавање са сировинама за производњу, машинама и уређајима који се користе у индустрији, упознавање са самим процесом производње козметичких и фармацеутских производа, са амбалажом и паковањем готових производа, као и са техником и поступцима испитивања сировина и готовог производа.
3. на подручју рада Текстилство и кожарство, Производња одевних предмета и кућних текстилија се одвија у оквиру школске кројачке радионице. Школска кројачка радионица је у потпуности приведена намени и опремљена у складу са савременим

технолошким решењима. Ангажовани ученици у проширеној делатности су образовног профила моделар одеће који кроз наставни процес у оквиру наставног плана и програма обрађују садржаје који подразумевају упознавање са текстилним материјалима за производњу, са конструкцијском припремом производње одеће и кућних текстилија, машинама и уређајима који се користе у индустријској изради одевних предмета и предмета за кућну употребу, упознају се са самим процесом производње текстилних производа, са амбалажом и паковањем готових производа, као и са техником и поступцима испитивања текстилних материјала и готовог производа.

Ученици кроз ангажовање у свим фазама производње, стичу нова знања и вештине у оквиру вежби, практичне наставе и наставе у блоку.

Образовно-васпитни рад наставника је на овај начин унапређен, методе рада које се на овај начин примењују су ефикасније и подстицајније, а усвајање практичних знања и вештина функционалније.

Готови производи се продају средњим и основим школама, јавним установама и другим заинтересованим странама. Финансијско пословање се одвија преко сопственог текућег рачуна школе. Средстава из проширених делатности су намењена:

- побољшању услова образовања: побољшање школског простора, набавка опреме, наставних средстава, додатно финансирање материјалних трошкова школе,
- награђивање ученика који су остварили изузетне резултате на такмичењима: финансирање учешћа у образовним програмима који доприносе побољшању и унапређењу њихових знања, вештина и компетенција, робне награде,
- стимулација запослених ангажованих на пословима у проширеним делатностима.

Такође, Школа је верификована за образовање одраслих - извођење обуке за месаре и извођење обуке за израђиваче одеће.

7. ПРОГРАМ ДОДАТНЕ, ДОПУНСКЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ

Програм допунске, додатне и припремне наставе обухвата следеће активности:

- упућивање ученика на допунску наставу и праћење напредовања упућених на седницама одељењских већа на класификационим периодима,
- упућивање и праћење ученика упућених на додатну наставу на седницама одељењских већа на класификационим периодима,
- упућивање ученика на полагање разредних испита.
- организовање припремне наставе за ученике који се упућују на полагање разредног испита,
- утврђивање успеха ученика након обављених разредних испита,
- организовање припремне наставе за ученике који су упућени на полагање поправног испита,
- утврђивање успеха ученика након обављених поправних испита,
- организовање припремне наставе за све ученике за полагање матурских и завршних испита,
- праћење резултата након завршених матурских и завршних испита.

ПРОГРАМ ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

За ученике који показују интересовање за продубљивање знања или постижу добре резултате из одређеног предмета школа организује додатну наставу. На школском сајту се налази распоред одржавања додатне наставе.

Циљ додатног рада је да омогући одабраним и талентованим ученицима да прошире и продубе своја знања и вештине из неких наставних области и предмета у складу са својим интересовањима, способностима и склоностима, као и да подстиче ученике на самосталан рад, развој логичког, стваралачког и критичког мишљења и да допринесе њиховом оспособљавању за даље самообразовање.

Задаци су:

- задовољавање индивидуалних особености ученика, склоности, интересовања, способности за учење,
- подстицање индивидуалног развоја ученика, пре свега њихових интелектуалних карактеристика, што омогућава брже напредовање ученика,
- проширивање и продубљивање обима и садржаја појединих предмета за које ученици показују интересовање и способности,
- груписање ученика према способностима и интересовањима чиме се стварају услови за идентификацију додатног рада,
- идентификовање обдарених и талентованих ученика.

Организација и извођење ове наставе обављаће се са садржаји предвиђеним редовним наставним планом и програмом, али сходно интересовањима и потребама ученика се ти садржаји проширују, продубљују и допуњују новим садржајима одређених наука, и као такви важе само за ученике обухваћене овим обликом рада. Наставник треба да упућује ученике да самостално истражују разне појаве, да се служе литературом, приручницима, користе Интернет, да помаже у истраживању.

Активности	Начин реализације	Носиоци
Организација часова додатне наставе	Усаглашавање динамике часова са календаром такмичења	Стручно веће
Израда плана додатне наставе	Усаглашавање термина са распоредом часова и календаром такмичења Избор садржаја, начина остваривања садржаја	Предметни наставници
Организација школског такмичења	За општестручне предмете у сарадњи са Министарством просвете или самостално за стручне предмете	Предметни наставници, помоћници директора, координатор практичне наставе
Наставни материјал за ученике	Припрема наставног материјала и упућивање на другу литературу	Предметни наставници
Едукација за истраживачки рад	Упућивање ученика у истраживачку станицу Петница	Предметни наставници, стручна већа
Вођење евиденције	Ес дневник, педагошка евиденција	Предметни наставници

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ

За ученике који стално или повремено имају потешкоћа у савладавању програма из појединих наставних предмета и самим тим не постижу задовољавајући успех школа организује допунску наставу. Потреба за организовање допунског рада утврђује се током школске године чим се испоље тешкоће и уочи заостајање појединих ученика у савлађивању садржаја неких наставних предмета. На школском сајту се налази распоред одржавања допунске наставе.

Активности	Начин реализације	Носиоци
Организација часова допунске наставе	Одређивање фонда часова и усаглашавање са календаром рада	Стручно веће
Израда плана допунске наставе	Усаглашавање термина са распоредом часова Избор садржаја, начина остваривања садржаја	Предметни наставници
Спремање наставног материјала за ученике	Наставни материјал	Предметни наставници
Час одељењског старешине и родитељски састанци	Објаснити ученицима и родитељима начин остваривања допунске наставе и термин одржавања	Одељењски старешина
Вођење евиденције	Ес дневник, пдегошка евиденција	Предметни наставници

ПРОГРАМ ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ

Припремну наставу школа организује за:

- редовне ученике који се упућују на полагање разредног испита,
- ученике који се упућују на полагање поправног испита,
- све ученике за полагање матурских и завршних испита.

ПРОГРАМ ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ ЗА ПОПРАВНИ ИСПИТ

Активности	Начин реализације	Носиоци
Организација часова допунске наставе	Одређивање фонда часова и усаглашавање са календаром рада	Стручно веће
Израда плана допунске наставе	Усаглашавање термина са распоредом часова	Предметни наставници

	Избор садржаја, начина остваривања садржаја	
Спремање наставног материјала за ученике	Наставни материјал	Предметни наставници
Час одељењског старешине и родитељски састанци	Објаснити ученицима и родитељима начин остваривања допунске наставе и термин одржавања	Одељењски старешина
Вођење евиденције	Ес дневник, педогошка евиденција	Предметни наставници

ПРОГРАМ ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ ЗА ЗАВРШНИ ИСПИТ

Активности	Начин реализације	Носиоци
Организација припремних часова и испита	Анализа Правилника о испитима у Хемијско-технолошкој школи, Списак предмета и тема које су ученици изабрали и одређивање фонда часова, Израда распореда у складу са календаром рада	Директор, помоћници директора, председници стручног већа
Израда плана припремне наставе	Избор садржаја и начина остваривања садржаја	Предметни наставници
Спремање наставног материјала за ученике	Наставни материјал	Предметни наставници
Часови одељењског старешине	Објаснити ученицима начин и организацију завршног испита Упознати ученике са календаром рада школе и заједничко попуњавање образаца и пријављивање	Одељењски старешина
Практични део завршног испита	Упознавање ученика са радним задацима Обрада садржаја за радне задатке	Предметни наставници
Анализа резултата	Упоредна анализа у односу на претходне периоде	Стручни актив за развојно планирање

ПРОГРАМ ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ ЗА МАТУРСКИ ИСПИТ

Активности	Начин реализације	Носиоци
Организација припремних часова и испита	Анализа Правилника о испитима у Хемијско-технолошкој школи, Списак предмета и тема које су ученици изабрали и одређивање фонда часова Израда распореда у складу са календаром рада	Директор, помоћници директора, председници стручног већа
Израда плана припремне наставе	Избор садржаја и начина остваривања садржаја	Предметни наставници
Спремање наставног материјала за ученике	Наставни материјал	Предметни наставници
Часови одељењског старешине	Објаснити ученицима начин и организацију матурског испита Изјашњавање ученика за изборни предмет Упознати ученике са календаром рада школе и заједничко попуњавање образаца и пријављивање	Одељењски старешина
Часови матерњег језика	Израда пробног матурског рада Исправка пробног матурског рада	Наставници српског језика
Матурски практични део са усменом одбраном	Избор теме за матурски практичан рад, техничка обрада матурског рада Обрада садржаја	Предметни наставници
Часови изборног предмета	Избор теме за обраду Обрада садржаја	Предметни наставници
Анализа резултата	Упоредна анализа у односу на претходне периоде	Стручни актив за развојни планирање

ПРОГРАМ ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ ЗА МАТУРСКИ ИСПИТ СА ПРОВЕРОМ СТРУЧНО ТЕОРИЈСКИХ ЗНАЊА

Активности	Начин реализације	Носиоци
Организација припремних часова и испита	Анализа Правилника о испитима у Хемијско-технолошкој школи и Приручника за полагање матурских испита Израда распореда у складу са календаром рада	Директор, помоћници директора, председници стручног већа
Израда плана припремне наставе	Избор садржаја и начина остваривања садржаја	Предметни наставници
Спремање наставног материјала за ученике	Наставни материјал	Предметни наставници
Часови одељењског старешине	Објаснити ученицима начин и организацију матурског испита Изјашњавање ученика за изборни предмет Упознати ученике са календаром рада школе и заједничко попуњавање образаца и пријављивање	Одељењски старешина
Часови матерњег језика	Израда пробног матурског рада Исправка пробног матурског рада	Наставници матењег језика
Матурски практични рад	Преглед радних задатака Сачињавање листе радних задатака Припрема материјала за радне задатке Обрада садржаја	Предметни наставници
Припрема за проверу стручно-теоријског знања из групе стручних предмета	Припрема садржаја из стручних предмета и пробних тестова Обрада садржаја	Предметни наставници
Анализа резултата	Упоредна анализа у односу на претходне периоде	Стручни актив за развојни планирање

ПРАЋЕЊЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОГРАМА ДОДАТНЕ, ДОПУНСКЕ И ПРИПРЕМЕНЕ НАСТАВЕ

Начини праћења реализације програма допунске, додатне и припремне наставе и носиоци праћења:

Реализација програма допунске, додатне и припремне наставе пратиће се у оквиру анализе реализације ГПР школе, на полугодишту и на крају наставне године.

Носиоци праћења су директор школе, помоћник директора, психолог и педагог у сарадњи са председницима стручних већа, стручним активом за развојно планирање, стручним активном за развој школског програма и тимом за обезбеђивање квалитета и развоја установе.

8. ПРОГРАМИ КОЈИМА СЕ РАЗВИЈАЈУ СПОСОБНОСТИ ЗА РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА, КОМУНИКАЦИЈА, ТИМСКИ РАД, САМОИНИЦИЈАТИВА И ПОДСТИЦАЊЕ ПРЕДУЗЕТНИЧКОГ ДУХА

Школа у оквиру својих обавезних и изборних наставних предмета, као и кроз ваннаставне активности развија способност за препознавање проблема, вештине планирања акција за решавање проблема, удруживање и тимски рад, подстиче самоиницијативу и предузетнички дух ученика.

Активности се реализују у сарадњи са тимом за координацију рада са Ученичким парламентом, тимом за КВиС, тимом за културну и јавну делатност школе, тимом за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања, тимом за обезбеђивање квалитета и развој установе, тимом за међупредметне компетенције и предузетништво.

Циљ	Активност	Носилац реализације
Развијање способности за препознавање проблема	Анализа поштовања права ученика на ЧОС-у и у оквиру седница Ученичког парламента	Одељењске старешине, координатор Ученичког парламента, стручни сарадници, ученици
	Дебате о друштвеним проблемима на ЧОС-у и у оквиру седница Ученичког парламента	Одељењске старешине, координатор Ученичког парламента, стручни сарадници, ученици
	Анкетирање ученика о интересовањима и предлозима секција чији рад треба покренути у школи	Предметни наставници, стручни сарадници, ученици
Развијање вештина планирања акција за	Ученички пројекти	Предметни наставници, Тим за КВиС, ученици

решавање одређених проблема	Рад Ученичког парламента	Координатор Ученичког парламента, ученици
Развијање вештине за тимски рад, комуникацију, толеранцију	Групни облик рада у оквиру наставних и ваннаставних активности	Предметни наставници, ученици
	Организовање тимова вршњачке подршке на различите теме	Тим за ЗУНЗЗ, Тим за КВиС, предметни наставници, стручни сарадници, ученици
	Размене ученика у земљи и иностранству	Руководство школе, одељењске старешине, ученици, тим за екскурзије
	Активности кроз рад у секцијама	Предметни наставници, ученици
	Учешће у пројектној настави	Тим за међупредметне компетенције и предузетништво, предметни наставници, ученици
Подстицање самоиницијативе ученика	Подршка акцијама Ученичког парламента	Тим за ЗУНЗЗ, руководство школе, одељењске старешине, координатор Ученичког парламента, стручни сарадници, ученици
	Похваљивање ученика који покрећу иницијативе школске акције	Тим за обезбеђивање квалитета и развоја установе и пројекте, руководство школе, одељењске старешине, координатор Ученичког парламента, стручни сарадници, Тим за културну и јавну делатност
Подстицање предузетничког духа	Формирање и функционисање ученичких компанија	Тим за КВиС, предметни наставници, послодавци, ученици
	Учешће у такмичењима „Пословни изазов“ – писање пословног плана	Тим за КВиС, предметни наставници, ученици
	Ученичка задруга	Тим за КВиС, запослени школе, родитељи, послодавци, ученици
<p>Начини праћења реализације програма којима се развијају способности за решавање проблема, комуникација, тимски рад, самоиницијатива и подстицање предузетничког духа и носиоци праћења:</p> <p>Реализација програма пратиће се у оквиру анализе реализације ГПР школе, на полугодишту и на крају наставне године.</p> <p>Носиоци праћења су директор школе, помоћник директора, психолог и педагог у сарадњи са тимом за обезбеђивање квалитета и развој установе и стручним активом за развој школског програма.</p>		

9. ФАКУЛТАТИВНИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА

Факултативни облици образовно-васпитног рада имају за циљ да допринесу развоју личности на образовном, сазнајном, креативном, друштвеном и личном плану.

Задаци су:

1. проширивање и продубљивање као и стицање нових знања и умења, а према интересовањима ученика,
2. задовољавање специфичних интересовања ученика уз активно усмеравање њихових склоности, способности интересовања и подстицање професионалног развоја,
3. мотивисање и оспособљавање ученика за самосталан и креативан рад,
4. организовање забава и рекреација као и других услова за организовање слободног времена и организовање духовног, културног и друштвеног живота у средини у којој раде.

Факултативни облици образовно-васпитног рада организују се као:

- настава језика националне мањине са елементима националне културе,
- екскурзија,
- ученички парламент,
- ученичка задруга,
- стваралачке и слободне активности ученика (хор, секције, друштвено-користан рад),
- културна и јавна делатност школе,
- остале активности.

Реализација факултативних облика образовно-васпитног рада пратиће се у оквиру анализе реализације ГПР школе, на полугодишту и на крају наставне године.

Носиоци праћења су директор школе, помоћник директора, психолог и педагог у сарадњи стручним већима, тимом за обезбеђивање квалитета и развој уставнове и стручним активом за развој школског програма.

Укупан број сати, односно дана (по ученику) за реализацију ових активности приказан је у следећој табели:

Назив		I разреде	II разред	III разред	IV разред
Екскурзије	разреди који нису завршни	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана	-
	завршни разреди	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана	до 5 наставних дана
Језик другог народа или националне мањине са		2 часа недељно	2 часа недељно	2 часа недељно	2 часа недељно

елементима националне културе				
Стваралачке и слободне активности ученика	30-60 часова	30-60 часова	30-60 часова	30-60 часова
Друштвене активности – Ученички парламент, ученичка задруга	15-30 часова	15-30 часова	15-30 часова	15-30 часова
Културна и јавна делатност школе	2 радна дана	2 радна дана	2 радна дана	2 радна дана

НАСТАВА ЈЕЗИКА НАЦИОНАЛНЕ МАЋИНЕ СА ЕЛЕМЕНТИМА НАЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ

У Хемијско-технолошкој школи ученици имају прилику да похађају наставну у оквиру факултативног наставног предмета Буњевачки језик са елементима националне културе.

Циљ наставе Буњевачког језика са елементима националне културе јесте проширивање и продубљивање знања о буњевачком језику, националној култури и историји Буњеваца стечених у основној школи, стално богаћење речника изворним буњевачким речима, унапређивање писмености на матерњем језику кроз разне форме писменог изражавања, проширивање и продубљивање знања о буњевачкој и светској књижевности кроз књижевне епохе, развијање љубави према књизи и читању, оспособљавање за интерпретацију уметничких текстова, проширивање и продубљивање књижевних знања и читалачких вештина, образовање и васпитање ученика као слободне, креативне и културне личности, као и неговање мултикултуралности и толеранције.

ЕКСКУРЗИЈЕ

Екскурзија је факултативна ваннаставна активност која се остварује ван школе. Циљ екскурзије је непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа која се у вези са делатношћу школе.

Задаци екскурзије су:

- проучавање објеката и феномена у природи,
- уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима,
- развијање интересовања за природу и изграђивање еколошких навика,
- упознавање начина живота и рада људи појединих крајева,
- развијање позитивног односа према: националним, културним и естетским вредностима, спортским потребама и навикама, позитивним социјалним односима, као и схватање значаја здравља и здравих стилова живота,
- подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљаја,
- савлађивање и продубљивање дела наставног програма непосредним упознавањем садржаја наставних предмета.

Садржаји екскурзије се остварују на основу наставног плана и програма образовно-васпитног рада и у складу са Правилником о времену и организовању ученичких екскурзија и Правилником о календару за АП Војводину и саставни су део годишњег плана рада школе.

Програм екскурзије садржи:

- образовно-васпитне циљеве и задатке,
- садржаје којима се постављени циљеви остварују,
- планирани обухват ученика,
- носиоце предвиђених садржаја и активности,
- време трајања екскурзије,
- путне правце,
- техничку организацију,
- начин финансирања.

Школа ће у складу са потребама образовних профила организовати стручне посете које ће бити детаљније уређене годишњим планом рада школе.

СТВАРАЛАЧКЕ И СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА

СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ КОЈЕ РЕАЛИЗУЈУ У ШКОЛИ

Слободне активности ученика – секције представљају ваннаставни факултативни облик рада школе, а циљ им је да допринесу развоју личности на образовном, сазнајном, креативном, друштвеном и личном плану. Распоред реализације истакнут је на школском сајту.

Научно-истраживачке активности	
Посебни задаци научно-истраживачких слободних активности су:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. развијање склоности и способности ученика у одговарајућој дисциплини, посебно стваралачких способности и сазнајних могућности; 2. развијање логичког и критичког мишљења; 3. навикавање и оспособљавање ученика на коришћење научно-популарне и стручне литературе, приручника и лексикона; 4. увођење ученика у методе научног истраживања и упознавање ученика са мултидисциплинарним и интердисциплинарним приступом у решавању научних проблема; 5. развијање спретности ученика за експериментални и практични рад. 	
Редни број	Врста слободних активности
1	Секција из Опште и неорганске хемије
2	Секција из Аналитичке хемије

3	Биолошка секција
4	Рачунарство и информатика
5	Еколошка секција
<p>Радно-производне-креативне слободне активности</p> <p>Ове активности припремају младе за способност да се брзо оријентишу у условима савремене производње које се под утицајем научно-техничког програма стално мења. Посебни задаци радно-производних слободних активности су:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. развијање способности за стваралаштво, рационализацију и проналазаштво на континуирани и стваралачки рад; 2. оспособљавање са успешно повезивање теоријских и практичних знања; 3. оспособљавање за примену прибора и алата, апарата, машина и уређаја, за примену мера заштита на раду, примену стечених знања у свакодневном животу и раду, као и оспособљавање за самообразовање; 4. навикавање на тимски рад и заједничко решавање техничких и радно-производних проблема. 	
1	Секција органске хране
2	Секција посластичарства
3	Секција за биологију и микробиологију
4	Секција из каријерног вођења и саветовања
<p>Слободне културно - уметничке активности</p> <p>Поред циља и задатка које имају слободне активности, у активностима уметничког и језичког подручја остварују се и посебни задаци:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. развијање и неговање радозналости и отворености за нове актуелне појаве у језику, уметности и култури уопште; 2. развијање опажања, критичког мишљења и слободног креативног истраживања ученика. 	
1	Секција из мађарског језика
2	Литерарна секција
3	Драмска секција
4	Рецитаторска секција
5	Секција из историје
6	Секција из енглеског и немачког језика

7	Ликовна секција
<p>Спортско - рекреативне активности:</p> <p>Основни циљ спортско-рекреативних активности је да се у слободном времену ученицима обезбеди здрава и културна забава и разонода, да се задовоље њихове посебне жеље, да им се помогне да развијају позитиван однос према физичкој култури и формирају сталне навике за телесне вежбе. У оквиру спортско-рекреативних активности остварују се следећи конкретни задаци:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. обухватити што већи број ученика посебним програмом физичког вежбања, који заједно са општим програмом чини јединствену целину; 2. задовољити нове и све разноврсније интересе и жеље школске омладине за бављењем разним областима физичког вежбања у слободно време. 	
1	Одбојка
2	Кошарка
3	Фудбал
4	Атлетика
5	Планинарска секција

СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ КОЈЕ СЕ РЕАЛИЗУЈУ ВАН ШКОЛЕ

Назив активности	Разред	Носиоци активности
Посете позоришним представама	Сви разреди	Стручно веће српског и мађарског језика
Учешће у активностима Градске библиотеке	Сви разреди	Стручно веће српског и мађарског језика
Обележавање Светског дана хране	Сви разреди	Стручно веће пољопривреде, производње и прераде хране, тим за школски спорт и здравствену превенцију
Учешће ученика у обележавању Светског дана борбе против сиде	Сви разреди	Тим за координацију ученичког парламента, тим за ЗУНЗЗ, тим за школски спорт и здравствену превенцију
Књижевне вечери	Сви разреди	Стручно веће српског и мађарског језика

Ноћ музеја	Сви разреди	Стручно веће текстилства и кожарства
Ноћ истраживача	Сви разреди	Сва стручна већа
Сајам здраве хране „Биофест“	Сви разреди	Стручно веће пољопривреде, производње и прераде хране, тим за КВиС
Сајам привреде у Суботици	Сви разреди	Сва стручна већа, тим за КВиС
Активности које организује Канцеларија за младе, Едукативни центар Рома, Став + и остале невладине и владине организације	Сви разреди	Канцеларија за младе, Едукативни центар Рома, Став + и остале невладине и владине организације, тим за КВиС, тим за координацију Ученичког парламента
Организовање излета са ученицима	Сви разреди	Одељењске старешине, наставници, тим за екскурзије

ДРУШТВЕНО-КОРИСТАН РАД

Циљ друштвено-корисног рада је да васпитава ученике да добровољним радом самостално и у оквиру друштвено-организованих активности, у слободном времену, доприносе стварању и унапређивању услова живота и рада средине.

Током школске године у школи ће се организовати друштвено-користан рад у складу са потребама уз сарадњу са тимом за ЗУНЗЗ.

Предвиђене активности	Временска динамика	Носиоци
Уређење школских просторија	Током школске године	Предметни наставници Одељењски старешина
Уређење паноа и израда наставних учила	Током школске године	Предметни наставници Одељењски старешина
Уређење школског дворишта	Током школске године	Одељењски старешина
Помоћ у школској кројачкој радионици	Током школске године	Помоћни наставници, Одељењски старешина

У складу са Правилником о обављању друштвено – корисног, односно хуманитарног рада (Сл.гласник РС бр.68/2018.) у школи ће се обављати и друштвено-корисни, односно хуманитарни рад који школа одређује ученику упоредо са изрицањем васпитне, односно васпитно – дисциплинске мере.

10. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

Циљ културних активности школе је организовано деловање школе на средину, оспособљавање ученика да користе све вредности које им пружа средина за њихов свестрани развој и коришћење слободног времена, као и презентовање оних резултата којима школа богати културни и друштвени живот средине (радне акције, прославе, јубилеји, манифестације, друштвено-користан рад), и афирмација школе као културног центра у месту и стварање педагошких и друштвених услова за богаћење културног живота средине.

Културне активности школе, реализују се на различите начине:

- рад на промоцији образовних профила по основним школама,
- учествовање на сајмовима образовања,
- учествовање у културним и јавним манифестацијама у граду (свечане академије, трибине, дебате, промоције, музички наступи),
- учествовање на јавним државним конкурсима (литерарним и ликовним радовима),
- учествовање у организацији Школске славе, Дана школе, Дана отворених врата,
- учешће на спортским такмичењима,
- учешће на књижевним вечерима,
- друге активности за којима се буде указала прилика.

Остале активности су:

- хуманитарне активности: учешће у различитим активностима хуманитарног карактера и акцијама Црвеног крста,
- купо-продаја половних уџбеника,
- друге активности за којима се буде указала прилика.

Тим за културну и јавну делатности школе реализује активности у сарадњи са тимом за школски спорт и здравствену превенцију, тим за културну и јавну делатност (под тим за промоцију), тим за еколошки програм и заштиту животне средине, тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања, тим за координацију рада Ученичког парламента, Тима за КВиС.

Активност	Начин реализације	Носиоци активности
Организовање спортске недеље	Међуразредна такмичења у фудбалу, стоном тенису и кошарци	Стручно веће наставника физичког васпитања, тим за школски спорт и здравствену превенцију
Ноћ истраживача	Интерактивна изложба	Сва стручна већа

Промоција образовних профила у Основним школама	Презентација Радионица	Наставници стручних предмета, тим за промоцију, тим за КВиС
Одлазак на Сајам књига у Београд	Сајам	Сви запослени и ученици, тим за координацију ученичког парламента
Реализација програма “За чистије и зеленије школе Војводине”	Озелењавање школског дворишта и његово одржавање	Тим за еколошки програм и заштиту животне средине
Присуство књижевним вечерима, промоцијама књига у Градској библиотеци	Литерарна секција школе	Стручно веће наставника српског и мађарског језика
Посета позоришним представама	Позоришна представа	Стручно веће наставника српског и мађарског језика
Прослава школске славе	Припрема представе	Стручно веће наставника српског и мађарског језика, стручно веће друштвених наука, тим за културну и јавну делатност
Промоција ваннаставних активности у школи	Радионице - изложбе	Сва стручна већа, тим за промоцију, тим за КВиС, тим за координацију ученичког парламента
Дан школе	Радионице – изложбе – спортска такмичења	Сва стручна већа, тим за координацију Ученичког парламента, тим за културну и јавну делатност
Дан Отворених врата школе	Радионице, занимљиви огледи, изложбе	Сва стручна већа, тим за КВиС, тим за координацију Ученичког парламента, тим за промоцију
Сајам образовања	Различите активности	Сва стручна већа, тим за координацију Ученичког

		парламента, тим за КВис, тим за промоцију
Ноћ музеја	презентација школе	Сва стручна већа
Испраћај матураната	Свечани програм	Стручно веће наставника српског и мађарског језика, тим за координацију ученичког парламента, тим за културну и јавну делатности школе
Вече талената	Различите активности	Сва стручна већа српског и мађарског језика и књижевности
Хуманитарне активности	Акције, пројекти, активности	Тим за координацију Ученичког парламента, тим за ЗУНЗЗ
Сајам половних књига	Продајна изложба	Тим за координацију Ученичког парламента, библиотека
<p>Реализација програма културних активности школе пратиће се у оквиру анализе реализације ГПР школе, на полугодишту и на крају наставне године.</p> <p>Носиоци праћења су директор школе, помоћник директора, психолог и педагог у сарадњи са тимом за културну и јавну делатност, тимом обезбеђивање квалитета и развој уставнове и стручним активном за развој школског програма.</p>		

11. ПРОГРАМ КАРИЈЕРНОГ ВОЂЕЊА И САВЕТОВАЊА

На основу Закона о средњем образовању и васпитању („Сл. гласник РС“, бр. 55/2013, 101/2017 и 27/2018 – др. закони, 6/2020. члан 15.) и Закона о дуалном образовању („Сл. Гласник РС“, бр. 101/2017, 6/2020, члан 8.) школа је израдила свој План и програм каријерног вођења и саветовања у складу са Законом о основама система образовања и васпитања („Сл. гласник РС“, бр. 88/2017 и 27/2018 – др. закони, 10/2019, 6/2020).

Програм каријерног вођења и саветовања реализоваће се кроз наставне и ваннаставне активности, као и путем предавања, саветовања, разговора и радионица са ученицима. Школа је спремна да пружи помоћ у виду предавања на тему професионалне оријентације за подручја рада за која се образују ученици.

Циљ рада каријерног вођења и саветовања у средњој школи је подстицање професионалног развоја ученика и пружање помоћи појединцу да формира реалну слику о својим способностима, особинама личности, интересовањима, успостављању комуникације и сарадње, и да у односу на садржај, услове и захтеве појединих образовних профила и занимања што успешније планира свој развој усмерених ка целоживотном учењу.

Циљ оријентације ка општим међупредметним компетенцијама и кључним компетенцијама је динамичније и ангажованије комбиновање знања, вештина и ставова релевантних за различите реалне контексте који захтевају њихову функционалну примену (Законом о основама система образовања и васпитања, „Сл. гласник РС“, бр. 88/2017 и 27/2018 – др. закони, 10/2019, 6/2020 члан 12). Опште међупредметне компетенције заснивају се на кључним компетенцијама, развијају се кроз наставу свих предмета, примењиве су у различитим ситуацијама и контекстима при решавању различитих проблема и задатака, неопходне су свим ученицима за лично оставарење и развој, као и укључивање у друштвене токове и запошљавање и чине основу за целоживотно учење. Опште међупредметне компетенције за крај средњег образовања и васпитања у Републици Србији су: компетенције за целоживотно учење, комуникација, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема, сарадња, одговорно учешће у демократском друштву, одговоран однос према здрављу, одговоран однос према околини, естетичка компетнција, предузимљивост и предузетничка компетенција.

Активности Програма за каријерно вођење и саветовање су усмерене на пружање помоћи ученицима и родитељима у истраживању могућности за даље учење и запошљавање, односно идентификовање, избор и коришћење бројних информација о професијама, каријери, даљем учењу и образовању и објективном разликовању и формирању сопственог става о томе. Активности доприносе формирању зреле и одговорне личности, оспособљавању да доносе одговорне одлуке о властитој будућности и да их спроводе у дело. У том циљу школа прати развој ученика и информише их о занимањима, образовним профилима, условима студирања и потребама на тржишту рада.

ПРОГРАМ КАРИЈЕРНОГ ВОЂЕЊА И САВЕТОВАЊА ЗА УЧЕНИКЕ КОЈИ ПОХАЂАЈУ НАСТАВУ ПО ДУАЛНОМ МОДЕЛУ ОБРАЗОВАЊА

Хемијско-технолошка школа у циљу унапређивања образовно-васпитног рада и задовољавања потреба послодаваца имплементира дуално образовање у складу са Законом о средњем образовању и васпитању („Сл. гласник РС“, бр. 55/2013, 101/2017 и 27/2018 – и др. закон, 6/2020, члан 15) и Законом о дуалном образовању („Сл. гласник РС“, бр. 101/2017, 6/2020, члан 8.) који дефинишу, Дуално образовање је модел реализације у систему средњег стручног образовања и васпитања у коме се кроз теоријску наставу и вежбе у школи и учење кроз рад код послодавца, стичу, усавршавају и изграђују знања, вештине, способности и ставови у складу са стандардом квалификације и планом и програмом наставе и учења.

Школа истраживањем тржишта рада и захтева локалне привреде успоставља сарадњу са разним привредним субјектима на локалном нивоу. Циљ школе је успостављање и неговање сарадње са социјалним партнерима усмереним ка континуираним подизању исте на виши ниво, како у међуљудским односима, тако и пружању подршке школи у било којој форми. На основу истраживања интереса, потреба и захтева локалне заједнице и послодаваца, а у циљу унапређивања образовно-васпитног рада и промоције струке и занимања, Школа је усмерена ка увођењу дуалног образовања. Послодавци су исказали спремност да се укључе у образовни систем путем учења кроз рад где би ученици стицали знања, вештине и стручне компетенције радећи у реални условима.

Реализација дуалног образовања у Школи је у складу са Правилником о ближим условима, начину рада, активностима и саставу Тима за каријерно вођење и саветовање у средњој школи која реализује образовне профиле у дуалном образовању („Сл. гласник РС“, број 2/2019.) и Правилником о начину распоредиђивања ученика за учење кроз рад („Сл. гласник РС“, број 102/2018.)

Хемијско-технолошка школа је препознала значај развоја предузетничких компетенција код младих људи и своје снаге усмерила у реализацију истих. У Школи је основан Предузетнички кабинет. Простор је подељен на два сегмента, производи погон где су се инсталиране разне машине и опрема за производњу, апаратура и прибор за контролу квалитета сировина и готовог производа, лабораторијски сто, санитарни чвор, а други део кабинета се користи за истраживање и анализу тржишта, израду бизнис плана, маркетинг, вођење пословне документације, дизајнирање етикете, итд. Циљ оформљивања Предузетничког кабинета је да ученици заједно са наставником-ментором, дефинишу пројектни задатак и да на тај начин стичу знања и вештине кроз учење у реалним условима (мини производњи). Приступ настави је интегративни где се тежи томе да се границе између различитих дисциплина изгубе и да ученици сагледају целовит контекст при решавању неког проблема. Ученик у наставном процесу игра главну улогу и активни су учесници у образовном процесу.

Ученици у Школи стичу предузетничке компетенције кроз:

- Наставне активности у оквиру општеобразовних и стручних предмета, наставе у блоку, практичне наставе и вежби у складу са Планом и програмом наставе и учења,
- Проширене делатности Школе,
- Секције као што су Ученичке компаније, Ученичке задруге, секције из струке,

- Школска такмичења у изради пословног плана за решавање пословног проблема и Ученичких компанија,
- Сајам предузетништва, смотри,
- Сајам образовања,
- Пројектне задатке и Пројектну недељу,
- Израде презентација, студија случаја,
- Пратим те на пракси и испробавање занимања,
- ИНФО дан – Прича предузетника, бивших ученика студената, итд.

Циљ каријерног вођења и саветовања јесте да се ученик оспособи да сам планира, управља и води своју каријеру. Професионалним васпитањем ученици током реализације учења кроз рад, практичне наставе, професионалне праксе и наставе у блоку најнепосредније стичу знања, вештине из области свог будућег занимања и технолошких поступака при извршавању радних задатака, упознавају се са захтевима појединих технолошких процеса везаних за тачност и прецизност у раду. Такође стичу потребна знања о одржавању личне хигијене, хигијене погона и свесног манипулисања са производима поготово ако се ради о прехранбеним и фармацеутским производима. Професионални развој прати се кроз рад одељењских заједница и одељењских старшина, као и кроз редован програм грађанског васпитања.

Активности везане за каријерно вођење и саветовање, а у складу са Правилником о стандардима услуга каријерног вођења и саветовања ("Службени гласник РС", 43/2019) су откривање и разумевање себе, сагледавање могућности света образовања и света рада и креирање каријере које ће организовати Тим за каријерно вођење и саветовање у чијем саставу су стручни сарадници и наставници. Континуирани и систематски рад на каријерном вођењу и саветовању школе се реализује кроз следеће **садржаје**:

Откривање и разумевање себе:

1. Истраживање себе у контексту личног и професионалног развоја
2. Формирање слике о себи у односу на образовне и каријерне могућности

Сагледавање могућности света образовања и света рада

1. Избор релевантних извора информисања о образовним и каријерним могућностима
2. Активно и континуирано информисање о образовним и каријерним могућностима
3. Коришћење релевантних информација ради доношења одлука

Креирање каријере

1. Планирање каријерног развоја
2. Праћење и вредновање каријерног развоја
3. Управљање каријерним развојем у условима прелазних периода и неочекиваних промена

Корисници услуга КВиС-а су ученици од првог до четвртог одељења, потенцијални ученици, родитељи, даровити ученици и ученици из осетљивих група.

Партнери у спровођењу активности КВиС-а су високошколске установе, Мађарски национални савет, Канцеларија за младе, Привредна комора, Едукативни центар Рома, омладинске задруге, социјални партнери, Амерички кутак, Rotaract Club Суботица, Тим за професионалну оријентацију града Суботице, ГИЗ, Основне школе, Удружење просветних радника Мађара северне Бачке, предшколске установе, Национална служба за запошљавање, Фондација Темпус, Београдска отворена школа, Достигнућа младих у Србији, Покрајински секретаријат за образовање, Центар за образовне политике, послодавци и друге НВО.

Тима за КВиС у реализацији активности сарађује са тимом за културну и јавну делатност (под тим за промоцију), тимом за међупредметне компетенције и предузетништво, тимом за обезбеђивање квалитета и развоја установе, тимом за координацију Ученичким парламентом, тимом за инклузивно образовање, тимом за професионални развој, тимом за безбедности и заштиту на раду, стручним активном за развојно планирање.

ПРОГРАМ ЗА КАРИЈЕРНО ВОЂЕЊЕ И САВЕТОВАЊЕ

ОБЛАСТ	Дуално образовања у складу са захтевима локалне привреде				
Активности	Начин реализације	Носиоци активности	Сарадници у реализацији	Циљна група	Исход активности
Задатак 1.	Распоређивање ученика за учење кроз рад код послодавца				
Родитељски састанак	Родитељски састанак Упознавање родитеља са завршним испитом и дуалним образовањем	Одељењске старешине, стручни сарадници, помоћник директора, координатор практичне наставе		Родитељи ученика првих одељења	Родитељи информисани о завршном испиту и дуалном образовању
Интервју послодавца са ученицима за учење кроз рад, сачињавање Записника, распоређивање ученика на учење кроз рад код послодавца	Интервју Преглед листе жеља ученика и послодавца, поређење, усклађивање жеља, сачињавање листе распоређивања ученика	Тим за КВиС, стручни сарадници, ученици, родитељи/старатељи	Послодавци, Привредна комора	Родитељи, ученици	Реализовани интервјуи Израђен Записник распоређивања ученика код послодавца
Потписивање Уговора о дуалном образовању и Уговора о учењу кроз рад	Потписивање уговора	Директор Школе	Послодавци	Родитељ/старатељ, ученик	Потписан Уговор послодавца са Школом и ученицима/родитељима

Распоређивање ученика код послодаваца и ученика који похађају наставу по ИОП-у	Израда ходограма Израда плана по ИОП-у, договор са послодавцима, родитељима, инструкторима, стручним сарадницима	Тим за КВиС, стручни сарадници, тим за инклузивно образовање	Послодавци	Ученици Ученици који наставу похађају по ИОП-у, родитељи	Распоређени ученици
Задатак 2.	Праћење реализације дуалног образовања				
Састанци Тима за КВиС	Дискусија, договор, закључци	Чланови тима за КВиС	Послодавци, Привредна комора, Удружење предузетника, Локална заједница		Одржани састанци и информисани чланови Тима
Обиласци послодаваца	Посете, обиласци, договор, закључци	Координатор практичне наставе	Послодавци		Посећени послодавци
Праћење напредовања ученика на практичној наставни код послодавца и праћење ученика по ИОП-у	Израда документа праћења напредовања ученика, анализа постигнућа ученика, ученички портфолио Преглед и корекција ИОП плана	Координатор практичне наставе, наставници практичне наставе, стручни сарадници, стручна већа, тим за инклузивно образовање	Послодавци	Ученици родитељи	Израђен документ праћења напредовања ученика Извршено поређење плана и постигнућа

Истраживање о задовољству практичном наставном/дуалним образовањем и дефинисање мера за унапређење квалитета учења кроз рада код послодаваца	Дискусија, договор, анекте, истраживање, сачињавање извештаја и дефинисање мера, израда плана	Координатор практичне наставе, наставници практичне наставе, тим за Квис, стручни актив за развојно планирање, тим за обезбеђивање квалитета и развоја установе	Послодавци, Привредна комора, Удружење предузетника, Локална заједница	Ученици, родитељи, наставници, инструктори	Сачињен је извештај о истраживању и дефинисане су мере за унапређење квалитета учења кроз рад
ОБЛАСТ	Оснаживање и подршка ученицима у планирању каријерног развоја				
Задатак 1.	Оснивање Ученичког тима за КВиС				
Ученички тима за КВиС	Договор, онлине група, избор координатора Ученичког тима	Одељењске старешине, тим за КВиС		Ученици 2,3 и 4 одељења	Одабран по један представник одељења у Тим, формирана онлине група и изабран координатор Ученичког тима
Информисање ученика о активностима КВиС и анкетаирање ученика о интересовањима и професионалним потребама	Електронска пошта и комуникација Анкета, обрада, извештај	Чланови тима, чланови Ученичког тима, одељењске старешине, тим за обезбеђивање квалитета и		Ученици	Информисани о активностима које се реализују Идентификоване потребе ученика

		развоја установе, стручни актив за развојно планирање			
Праћење каријере бивших ученика	Анкета Обрада Извештај Подношење Наставничком већи	Одељењске старешине, чланови тима, тим за обезбеђивање квалитета и развоја установе, стручни актив за развојно планирање		Бивши ученици матуанти	Идентификовани ученици који су се запосл, наставили школовање, итд.
Евалуација рада Тима	Анкетирање ученика Обрада Извештај Подношење извештаја Наставничком већу	Одељењске старешине, координатор Тима, тим за обезбеђивање квалитета и развоја установе, стручни актив за развојно планирање		Ученици	Процењен рад Тима и корекција плана за наредни период
Задатак 2.	Откривање и разумевање себе				

<p>Истраживање себе у контексту личног и професионалног развоја</p>	<p>Радионице и тестови особина, личности, вештина, ставова и способности, интересовања и вредности, индивидуални и групни разговори, дискусија, папри оловка тестови и онлине тестови</p>	<p>Тим за КВиС, наставници грађанског васпитања, одељењске старешине, стручни сарадници</p>	<p>КЗМ НСЗ БОШ</p>	<p>Ученици</p>	<p>Разуме значај процене сопствених карактеристика за професионални развој</p> <p>Идентификује знања и вештине стечене кроз образовање и радно искуство</p> <p>Издваја сопствена претходна образовна, радна и животна искустава са циљем разумевања мотива и баријера за лични и професионални развој</p> <p>Анализира сопствена карактеристична понашања у различитим окружењима ради разумевања вредности, интересовања, стилова учења</p>
<p>Саветодавни рад са ученицима</p>	<p>Индивидуални разговори, групни разговори, тестови</p>	<p>Стручни сарадници</p>	<p>Национална служба за запошљавање</p>	<p>Сви ученици, ученици који наставу похађају по ИОП-у, талентовани ученици, из осетљивих друштвених група и</p>	<p>Ученици су или наставили школовање или су извршили избор професије</p>

				њихови родитељи	
Формирање слике о себи у односу на образовне и каријерне могућности	Радионице SMART, SWOT анализа, анкете о интересовањима, занимањима, сенке на послу, пословни интервју, израда ЦВ-а, мотивационог писма, индивидуални и групни рад, дискусија, размена искуства, потрфолио ученика	Одељењске старешине, наставници грађанског васпитања, наставници стручних предмета, стручни сарадници, наставници језика	КЗМ НСЗ Социјални партнери	Ученици	<p>Разуме значај континуираног учења и унапређивања сопствених карактеристика за лични и професионални развој</p> <p>Процењује ниво развијености сопствених карактеристика у односу на захтеве образовних и каријерних опција</p> <p>Препознаје своје јаке стране и приоритетне области за даљи лични и професионални развој</p> <p>Представља сопствене карактеристике у различитим образовним и каријерним ситуацијама</p>
Радионице КВиС на ЧОС	<p>Прва година (4 радионице): Појам каријере, портфолио, процењивање себе.</p> <p>Друга година (4 радионице): Ученички портфолио, процењивање себе.</p>	Одељењске старешине, чланови тима за КВиС		Ученици	<p>Развој каријерног пута ученика од упознавања сопствених могућности, преко прикупљања информација, доношења одлука до израде плана каријере.</p>

	<p>Трећа година (7 радионица): Ученички портфолио, процењивање себе, генерисање могућности, прикупљање информација.</p> <p>Четврта година (7 радионица): Ученички портфолио, доношење одлука, план каријере.</p>				
Разговори са ученицима - портфолио	Сачињавање и вођење портфолиа ученика, разговор, дискусија, праћење ученика	Стручни сарадници, одељењски старешина, Тим за КВиС, координатор практичне наставе		Ученици	Оснажени ученици
Пружање подршке и разговори са родитељима ученика	Разговор дискусија	Стручни сарадници, одељењски старешина, координатор практичне наставе		Родитељи	Оснажени родитељи
Задатак 3.	Сагледавање могућности света образовања и света рада				
Избор релевантних извора информисања о образовним и каријерним могућностима	Радионице за развој дигиталних компетенција и рад са подацима и информацијама, начинима	Наставници информатике и рачунарства, наставници		Ученици	Познаје различите изворе информисања о образовним и каријерним могућностима

	процене и вредновања прикуљених информација, технике учења, индивидуални и групни рад	предузетништва, стучни сарадници, одељењске старешине			Разуме важност ажурних, тачних и поузданих извора информација Критички процењује различите изворе информисања о образовним и каријерним могућностима
Активно и континуирано информисање о образовним каријерним могућностима	Посете компанијама, ангажовање у проширеним делатностима Школе, пројектној недељи, сенке на послу, пратим те на пракси, радионице за активно тражење посла, радионице за развој меких вештина, индивидуални и групни рад	Наставници стручних предмета, стручни сарадници, одељењске старешине, наставници грађанског васпитања, тим за КВиС	Привредна комора, социјални партнери	Ученици	Увиђа значај свеобухватног информисања о променама у свету образовања и на тржишту рада Прикупља информације кроз сусрете са представницима света рада и образовања као и директним укључивањем у свет рада Користи информационо-комуникационе технологије за прикупљање и праћење информација о свету образовања и тржишту рада
Коришћење релевантних информација ради доношења одлука	Радионица управљања временом, технике за савладавање стреса, радионица о доношењу одлуке о избору запослења/ наставаку школовања процена донете одлуке у зависности од разних фактора	Стручни сарадници, одељењске старешине, наставници грађанског васпитања, чланови тима за КВиС		Ученици	Увиђа значај благовременог доношења одлука заснованих на прикупљеним информацијама Бира информације узимајући у обзир сопствене карактеристике и приоритете даљег развоја

	Преглед портфолиа и доношење закључака Индивидуални и групни рад				Доноси одлуке разматрајући прикупљене информације и сопствене животне околности
Професионално васпитање	Упознавање са кодексом понашања у компанијама и школским радионицама, технолошког процеса, одржавања хигијене, стандардима квалитета, радионице, предавања, тестови	Наставници стручних предмета, координатор практичне наставе, тим за безбедност и заштиту на раду	Социјални партнери	Сви ученици	Оспособљеност ученика за заштиту и безбедност на раду
Сарадња са Тимовима у оквиру школе	Састанци, дискусије, закључци План рада	Чланови Тима за КВиС	Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и заменаривања, Ученички парламент, Тим за самовредновање, Тим за инклузивно образовање, Тим за међупредметне компетенције, Тим за заштиту и безбедност, Тим за школски спорт и здравствену		Размена информација и планова, подела задужења

			превенцију, Стручни актив за развојно планирање, тим за обезбеђивање квалитета и развој установе		
Сајам образовања и сајам запошљавања	Посете сајмовима образовања у Новом Саду „Путокази“ и Суботици и сајму запошљавања у Суботици	Наставници стручних предмета, одељењске старешине, чланови Тима, тим за координацију Ученичког парламента		Ученици	Информисани ученици да лакше донесу одлуку
Успостављање сарадње са високошколским установама	Радиоцице, презентације, посете, обиласци, Дан отворених врата	Стручни сарадници, чланови Тима за КВиС	Високошколске установе	Ученици	Информисани ученици да лакше донесу одлуку
ИНФО дани	ИНФО дани бивши ученици, предузетници, представници појединих занимања Трибине	Стручни сарадници, чланови Тима за КВиС	Одељењске старешине	Ученици	Информисање да лакше донесе одлуку
Подршка и припрема ученика за полагање пријемног испита	Додатна настава Припремна настава Тестови	Наставници		Ученици матуранти	Припремљени за полагање пријемног испита

Информисање родитеља	Родитељски састанци Индивидуални и групни разговори	Одељењске старешине, стручни сарадници, тим за КВиС		Родитељи матураната Родитељи ученика из осетљиве групе	Упознати са могућностима наставка школовања или запошљавања
Задатак 4.	Креирање каријере				
Планирање каријерног развоја	Радионица развоја индивидуалног плана каријере – дефинисање циљева, начина њиховог остварења, потенцијални изазови и начини њиховог превазилажења користећи SWOT анализу, индивидуални рад	Одељењске старешине, наставници грађанског васпитања, стручни сарадници, чланови Тима за КВиС		Ученици	Увиђа важност постављања циљева и истрајавања у њиховом остваривању Одређује дугорочне и краткорочне циљеве личног и професионалног развоја Идентификује различите начине за остваривање постављених циљева и превазилажење баријера Препознаје различите прилике за учење (формалне, неформалне, информалне) ради остваривање сопствених каријерних циљева
Праћење и вредновање каријерног развоја	Радионица управљање промена, анализа ризика и потенцијални проблема, сенке а послу, пратим те на пракси, корекција индивидуалног плана развоја каријере, пословни	Одељењске старешине, наставници грађанског васпитања, стручни сарадници,		Ученици	Проверава применљивост сопствених вештина у различитим улогама, образовним и радним окружењима

	интервју, игра улога, групни рад	чланови Тима за КВиС			<p>Користи повратне информације из образовног и радног окружења за даљи лични и професионални развој</p> <p>Анализира донете одуке, њихову реализацију и сопствену одговорност у томе</p> <p>Прилагођава и мења циљеве на основу нових увида стечених кроз учење и радно искуство</p>
Управљање каријерним развојем у условима прелазних периода и неочекиваних промена	Радионица играње улога постављем ученика у разне ситуације, идентификовање проблема у каријерном развоју и на основу тога дефинише стратегију за њихово превазилажење	Одељењске старешине, наставници грађанског васпитања, стручни сарадници, чланови Тима		Ученици	<p>Идентификује потенцијалне проблеме/ризике у каријерном развоју</p> <p>Разуме и прихвата неочекиване промене као саставни део каријерног развоја</p> <p>Бира стратегије и осмишљава могућа решења проблема у циљу адаптације у условима прелазних периода и неочекиваних промена</p> <p>Мобилише сопствене когнитивне и емоционалне капацитете при доношењу одлука у ситуацијама</p>

					<p>прелазних периода и неочекиваних промена</p> <p>Препознаје различите видове социјалне подршке и по потреби их користи</p>
Задатак 5.	Промоција образовних профила и дуалног образовања				
Успостављање сарадње са тимом за професионалну оријентацију у Основним школама	Састанци, договор, размена планова	Стручни сарадници	Стручни сарадници Основне школе		Информисани о занимањима повећан број уписаних ученика
Одржавање инфо дана са родитељима и ученицима у Основним школама	Посете ЧОС-а, родитељских састанака	Стручни сарадници, наставници стручних предмета, тим за промоцију	Основне школе	Потенцијалн и ученици и родитељи	Информисани о занимањима, повећан број уписаних ученика
Одржавање угледних часова и подела промотивног материјала	Угледни часови, радионице, испробавање занимања и пратим те на пракси, упознавање заната, рад са талентованим ученицима	Стручни сарадници, наставници стручних предмета, тим за промоцију	Основне школе	Потенцијалн и ученици и родитељи	Информисани о занимањима, повећан број уписаних ученика
Дан отворених врата школе	Радионице, експерименти, пратим те на пракси	Запослени, ученици, Ученички парламент, тим за промоцију		Потенцијалн и ученици и родитељи	Информисани о занимањима, повећан број уписаних ученика

Сајам образовања	Посете сајмовима образовања у Суботици, Бачкој Тополи, Темерину, Кањижи	Помоћник директора, координатор практичне наставе, наставници стручних предмета, тим за промоцију	Локална самоуправа, Основне школе	Потенцијалн и ученици и родитељи	Информисани о занимањима, повећан број уписаних ученика
Промовисање образовних профила и дуалног образовања	Различити медијски формати (новински чланци, телевизијске емисије, електронски медији)	Директор Школе, помоћници директора, стручни сарадници, координатор практичне наставе, тим за културу и јавну делатност школе, тим за промоцију	Привредна комора, послодавци, медији	Ученици	Локална и шира заједница је упозната са дуалним образовањем
ОБЛАСТ	Подстицање и афирмација предузетничких вештина ученика				
Задатак 1.	Ангажовање ученика и наставника у наставним и ваннаставним активностима				
Оснивање и управљање Ученичким компанијама	Радионице - истраживање тржишта, конкуренције и купаца, SWOT анализа, технолошки процес производње производа/пружања услуга, израда	Чланови тима за КВиС, наставници - ментори		Ученици	Представљени производи ученичких компанија

	финансијског дела, калкулација, плана набавке и производење, биланса стања, успеха, плана промотивних активности, сарадње са другима, продаја производа				
Презентовање УК и производа / такмичења	Припрема ученика за такмичења – регионално, Пријава на такмичење, презентовање рада, промоција струке и занимања	Наставници - ментори	Социјални партнери школе, Достигнућа младих у Србији	Ученици	Радови ученика Сајт Школе, медији, извештаји на Наставничком већу, Ученичком парламенту
Промоција активности УК	Кроз презентације примера добре праксе, писани и електронски медији, похвалнице	Директор Школе, одељењске старешине, ментори ученика, тим за културну и јавну делатност школе	Медији	Ученици	Примери добре праксе, похвалнице, презентације, Сајт Школе, Локални медији, писани и електронски
Израда пословних планова Припрема за такмичење Пословни изазов Промоција ученичких радова	На часовима предузетништва и организације послодавања - израда свих сегмената пословног плана	Наставници стручних предмета	Достигнућа младих Медији	Ученици	Ученички радови, сајт Школе, Локални медији, писани и електронски
Ученичке задруге	Покретање Ученичке задруге, укључивање ученика и наставника,	Наставници - ментори		Ученици	Ученички радови, сајт Школе, локални медији

	реализација од идеје преко производње до промоције и пласмана производа на тржиште				
Учестовање на смотрема и такмичењима	Представљање резултата рада струке и занимања, јавна презентација и промоција	Наставници - ментори		Ученици	Ученички радови, сајт Школе, локални медији
ОБЛАСТ	Повећање компетенција наставника стручних предмета за успешнији образовно-васпитни рад кроз стручно усавршавање и кроз примену савремених наставних средстава				
Задатак 1.	Обезбедити стручно усавршавање наставника				
Организација и учествовање на обукама, семинарима, конференцијама, Заједницама, итд. и успостављање сарадње са разним институцијама и другим школама у земљи и иностранству	Обуке, семинари, конференције, радионице, округли столови Посете, радионице, предавања презентације, теренска истраживања, стручне екскузије, пројекти	Директор школе, тим за КВиС, стручни сарадници, помоћници директора, наставници, тим за професионалн и развој	МПНТР Покрајински секретаријат за образовање ШУ БОШ Темпус ЕЦР Регионална Привредна комора НСЗЗ Тим за професионалну оријентацију		Реализоване обуке, семинари, конференције Успостављена сарадња и размењена искуства и примери добре праксе

Размена искустава и примера добре праксе на нивоу школе	Предавање на стручном већу	Наставници, тим за КВиС, тим за професионалн и развој			Размењена искуства и примери добре праксе
<p>Реализација програма каријерног вођења и саветовање пратиће се у оквиру анализе реализације ГПР школе, на полугодишту и на крају наставне године.</p> <p>Носиоци праћења су директор школе, помоћник директора, психолог и педагог у сарадњи са тимом за КВиС, тимом обезбеђивање квалитета и развој уставнове, стручним активом за развој школског програма.</p>					

12. ЕКОЛОШКИ ПРОГРАМ

Полазећи од сазнања да ће у новом периоду човековог живота на земљи један од најважнијих сегмената представљати екологија и очување животне средине, овај еколошки програм има за циљ подизање нивоа еколошке свести, развијање љубави према природи, сазнање о растућим еколошким проблемима, значају заштите и унапређења животне и радне средине, важности здравог жливота, развијање позитивног става и мишљења о школи, толеранција и другарство.

Циљеви еколошког програма су :

- подизање нивоа еколошке свести и важности очувања природе код ученика и запослених;
- развијање осећаја за личну хигијену и хигијену простора у којем се борави;
- уређивање школског дворишта;
- одржавање школског дворишта;
- озелењавање школског дворишта и школске зграде;
- селективно прикупљање отпада (секундарних сировина);
- обележавање значајних датума;

Начини реализације циљева програма:

- Уређивањем школског дворишта које се реализује на настави у блоку из стручних предмета на образовном профилу техничар за заштиту животне средине. Под уређивањем школског дворишта се подразумева континуирано чишћење дворишта од отпадака, обрезивања жбунова , сређивања травњака и садње биљака (украсног цвећа).
- Одржавањем школског дворишта које се реализује на на стави у блоку из стручних предмета на образовном профилу техничар за заштиту животне средине. Под одржавањем школског дворишта се подразумева континуирано проверу здравља дрвећа, жбунова ,травњака и посађеног украсног цвећа методама који се обрађују из стручних предмета горе наведеног образовног профила.
- Традиционалним укључивањем у програм Покрајинског секретаријата за заштиту животне средине под називом „Озелењавање школског дворишта “, који реализују ученици свих образовних профила у оквиру ваннаставних активности које се одржавају у току школске године.
- Учешћем у пројекат Покрајинског секретаријата за заштиту животне средине „За чистије и зеленије школе Војводине“.
- Кампањским прикупљањем старе хартије, ПЕТ – амбалаже, ПВЦ-чепова и батерија које се реализује на блок-настави на свим образовним профилима, као и постављањем контејнера за селективно прикупљање отпада у школском дворишту.
- Обележавањем значајних датума који су важни за развијање еколошке свести код ученика. Значајни датуми се обележавају израдом паноа, презентација као и разговором са професором из стручног предмета на свим образовним профилима.
- Учешће на пројектима који се тичу заштите животне средине.

Тима за еколошки програм и заштиту животне средине у реализацији активности сарађује са тимом за културну и јавну делатност, тимом за заштиту и безбедност на раду, тимом за координацију Ученичког парламента, тим за инклузивно образовање.

РАСПОРЕД АКТИВНОСТИ У ЦИЉУ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОГРАМА:

Редни број	Тема	време реализације	начин реализације
1	Чишћење дворишта од отпадака	септембар, октобар	кампање
2	Обележавање значајних датума 16. октобар - „Светски дан хране”	октобар	израда паноа
3	Садња биљака (украсног цвећа и дрвећа)	новембар	кампања
4	Обележавање значајних датума 22. март - „Светски дан воде”	март	израда паноа, презентације
5	Одржавање цвећа и биљака унутар школске зграде	током школске године	кампања
6	Реализација пројекта Покрајинског секретаријата за заштиту животне средине “Озелењавање школског дворишта”	од октобра до маја месеца	израда пројекта, садња, одржавање, праћење и документовање реализације
7	Кампање прикупљања старе хартије, ПЕТ-амбалаже и батерије	Од септембра до маја месеца	кампања
8	Акције селективног сакупљања отпада секундарних сировина	током школске године	кампања
9	Енергија, људске потребе и животна средина	током школске године	изложба радова ученика, панои и презентације
<p>Реализација еколошког програма пратиће се у оквиру анализе реализације ГПР школе, на полугодишту и на крају наставне године.</p> <p>Носиоци праћења су директор школе, помоћник директора, психолог и педагог у сарадњи са тимом за еколошки програм и заштиту животне средине, тимом обезбеђивање квалитета и развој уставнове, стручним активом за развој школског програма.</p>			

13. ПРОГРАМ ЗА ЗАШТИТУ УЧЕНИКА ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

На основу Закона о основама система образовања и васпитања (Сл. гл. РС 88/17, 27/18 – др. Закон 10/19 и 6/20) и Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС“, број 46/2019 и 104/2020) у Хемијско-технолошкој школи је од 14.09.2012. године оформљен Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације.

Тим је израдио Програм за заштиту ученика од насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације у Школи који је саставни део Годишњег плана рада школе, Школског програма и Развојног плана школе. План рада Тима је посебан документ којим се сваке школске године планира рад Тима на остварењу заштите ученика од насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације.

Програмом заштите су дефинисани превентивни активности, као и кораци и процедуре у поступању у заштити ученика. Такође је дефинисано шта се сматра насиљем, као и које све врсте и облике обухвата.

Реализација програма за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривање пратиће се у оквиру анализе реализације ГПР школе, на полугодишту и на крају наставне године.

Носиоци праћења су директор школе, помоћник директора, психолог и педагог у сарадњи са тимом за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривање, тимом обезбеђивање квалитета и развој уставнове, стручним активом за развој школског програма.

Стални чланови Тима су:

- Директор школе
- Помоћник директора
- Секретар школе
- Педагог школе
- Психолог школе
- Школски полицајац
- Председник Школског одбора
- Председник Савета родитеља
- Председник Ученичког парламента
- Представник одељенских старешина првих разреда
- Представник одељенских старешина других разреда
- Представник одељенских старешина трећих разреда
- Представник одељенских старешина четвртих разреда
- Чланови стручног већа физичког васпитања
- Наставници информатике

ЗНАЧЕЊЕ ПОЈМОВА

Свако насиље над ученицима се може спречити у атмосфери која:

1. развија и негује културу понашања
2. не толерише насиље и не ћути о њему
3. развија одговорност свих
4. обавезује на поступање све који имају сазнање о насиљу

Програмом заштите ученика су дефинисане превентивне активности, као и кораци и процедуре у поступању у заштити ученика од насиља. Такође је дефинисано шта се сматра насиљем, као и које све врсте и облике обухвата

Насиље се дефинише као сваки облик једанпут учињеног или поновљеног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавања здравља, развоја и достојанства ученика.

Насиље и злостављање сматра се насиље запосленог према ученику, другом запосленом, родитељу, односно другом законском заступнику; ученика према другом ученику или запосленом; родитеља према свом детету, другом детету и ученику, запосленом као и према трећем лицу.

ПОДЕЛА НАЈЧЕШЋИХ ОБЛИКА НАСИЉА

У табели су приказани нивои реаговања и различити облици насиља. У зависности од интензитета, учесталости и последица које насиље оставља, поједини облици се понављају на више различитих нивоа.

ПРВИ НИВО

Ове облике насиља решава самостално наставник /одељењски старешина у оквиру саветодавно-васпитног рада са ученицима – појединцима, групама и одељењем у сарадњи са родитељима ученика у смислу појачаног васпитног рада.

<i>Физичко насиље</i>	<i>Емоционално/психичко насиље</i>	<i>Социјално насиље</i>	<i>Сексуално насиље и злоупотреба</i>	<i>Електронско насиље (злоупотреба информационих технологија)</i>
ударање чврга, гурање, штипање, гребање, гађање, чупање, уједање, саплитање, шутирање,	исмејавање, омаловажавање, оговарање, вређање, ругање, називање погрдним именима, псовање, етикетирање,	добацивање, подсмевање, игнорисање, искључивање из групе или фаворизовање на основу социјалног статуса, националности,	добацивање, псовање, ласцивни коментари, ширење прича, етикетирање, сексуално додиривање, гестикалација..	узнемиравајуће „зивкање“, слање узнемиравајућих порука СМС-ом, ММС-ом, путем веб-сајта...

прљање, уништавање ствари...	имитирање, „прозивање“...	верске припадности, насилно дисциплиновање, ширење гласина...		
------------------------------------	------------------------------	---	--	--

Изузетно, ако се насилно понашање понавља, ако васпитни рад није био делотворан, ако су последице теже, ако је у питању насиље и злостављање од стране групе према појединцу или ако исти ученик трпи поновљено насиље и злостављање за ситуације првог нивоа, школа интервенише активностима предвиђеним за други, односно трећи ниво.

ДРУГИ НИВО

У решавању ових облика насиља, наставник /одељењски старешина укључује Тим, педагога, психолога и директора школе, уз обавезно учешће родитеља, у смислу појачаног васпитног рада. У табели су приказани нивои реаговања и различити облици насиља. Уколико појачан васпитни рад није делотворан, директор покреће васпитно-дисциплински поступак и изриче меру, у складу са законом.

Физичко насиље	Емоционално/психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Електронско насиље (злоупотреба информационих технологија)
шамарање, ударање, гажење, цепање одела, „шутке“, затварање, пљување, отимање и уништавање имовине, измицање столице, чупање за уши и косу...	уцењивање, претње, неправедно кажњавање, забрана комуницирања, искључивање, одбацивање, манипулисање...	сплеткарење, игнорисање, неукључивање, неприхватање манипулисање, експлоатација, национализам...	сексуално додиривање, показивање порнографског материјала, показивање интимних делова тела, свлачење...	огласи, клипови, блогови, злоупотреба форума и четовања, снимање камером појединаца против њихове воље, снимање камером насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика..

ТРЕЋИ НИВО

Ако ученици чине или трпе неки од следећих облика насиља активности предузима директор са тимом за заштиту, уз обавезно укључивање родитеља и надлежних органа, организација и служби, односно активирање спољашње заштитне мреже. Уколико присуство

родитеља није у најбољем интересу ученика, тј. Може да му штети, угрози његову безбедност или омета поступак у установи, директор обавештава ЦСР, односно полицију или јавног тужилаца. На овом нивоу обавезни су васпитни рад и покретање васпитно-дисциплинског поступака и изрицање мере, у складу са законом.

Физичко насиље	Емоционално/психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Електронско насиље (злоупотреба информационог технологија)
туча, давлeње, бацање, проузроковање опекотина, ускраћивање хране и сна, излагање ниским температурама, напад оружјем...	заstraшивање уцењивање, рекетирање, ограничавање кретања, навођење на коришћење психоактивних супстанци, укључивање у секте, занемаривање..	претње, изолација, одбацивање, терор групе над појединцем/групом, дискриминација, организовање затворених група (кланова), национализам, расизам...	завођење од стране одраслих, подвођење, злоупотреба положаја, навођење, изнуђивање и принуда на сексуални чин, силовање, инцест...	снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, дечија порнографија...

Осим горе наведених облика, насиље и злостављање препознаје се и кроз: злоупотребу ученика, насилни екстремизам, трговину људима, експлоатацију детета и ученика и др.

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ И ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА СУ:

- **превенција** насиља да се ствара безбедна средина за живот и рад ученика, и
- **интервенција** у ситуацијама када се јавља насиље, злостављање и занемаривање у Школи.

Оквир за деловање је у складу са **основним принципима**, који су дефинисани у Посебном протоколу и то:

- Право на живот, опстанак и развој
- Најбољи интерес ученика
- Недискриминација
- Учешће ученика

Програм заштите ученика од насиља има као **општи циљ** унапређивање квалитета живота ученика у школи применом *мера превенције*, ради стварања безбедне средине, и *мера интервенције* у ситуацијама када се јавља насиље, злостављање и занемаривање ученика.

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА У ПРЕВЕНЦИЈИ СУ СЛЕДЕЋИ:

1. Подстицање и развијање климе прихватања, толеранције и међусобног уважавања
2. Идентификација безбедносних ризика у школи увидом у документацију, непосредноокожу ење евидентирањем критичних места у школи, анкетирањем ученика, наставника и родитеља
3. Повећање осетљивости свих који су укључени у живот и рад школе, на препознавање насиља и злостављања
4. Унапређење способности свих учесника у школском животу наставног и ваннаставног особља, ученика, родитеља, лок.заједнице – за уочавање, препознавање и решавање проблема насиља
5. Оспособљавање свих запослених и родитеља за рано препознавање знакова у понашању деце који указују на потенцијално насилно понашање
6. Пружање помоћи ученицима у савладавању личних проблема и проблема у учењу
7. Изграђивање и примена норми понашања, информисање о правилима и кућном реду
8. Дефинисање процедура и поступака реаговања на насиље и информисање свих учесника у школском животу о томе
9. Омогућавање свим ученицима који имају сазнања о могућем насилном акту да без излагања опасности врше пријављивање насиља, унапређивање познавање процедура за пријављивање и поступање код ученика, родитеља и свих запослених у случају сумње или сазнања о свим облицима насиља, злостављања и занемаривања.
10. Остваривање упознавање ученика са видовима и стратегијама пружања одговарајуће подршке и разумевања различитих облика комуникација и понашања ученика са тешкоћама и сметњама у развоју и инвалидитетом.
11. Спровођење психосоцијалног програма превенције кроз обуку за ненасилну комуникацију, самоконтролу реаговања и понашања, превазилажење стреса, учење социјалних вештина, развијање социоемоционалне компетенције ученика, родитеља, ученика и запослених.
12. Унапређивање знања, вештине и ставова који су потребни за креирање безбедног и подстицајног окружења и конструктивно реаговање на насиље.
13. Подстицање усвајање позитивних норми и облика понашања, учење вештина конструктивне комуникације и развијање емпатије.
14. Сарадња са родитељима путем Савета, родитељских састанака, индивидуалних и групних разговора
15. Сарадња са службама ван школе које посредно и непосредно могу помоћи на превазилажењу проблема насиља у школи

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ У ИНТЕРВЕНЦИЈИ

1. Спровођење процедура и поступака реаговања у ситуацијама насиља
2. Праћење и евидентирање врста и учесталости насиља и процењивање ефикасности спровођења Програма заштите
3. Рад на отклањању последица насиља и интеграција ученика у заједницу вршњака

4. Саветодавни рад са ученицима који трпе насиље, врше насиље или су посматрачи насиља
ПРОЦЕДУРЕ У СИТУАЦИЈАМА НАСИЉА

ПРОЦЕНА БЕЗБЕДНОСТИ

У школи и око школе нису идентификована посебно ризична места. Учесталост насиља највећа је тамо где ученици и проводе највећи део радног дана (учионице, ходници, школско двориште). Резултати истраживања су у прилогу Школског развојног плана.

ПРОЦЕДУРА У ИНТЕРВЕНЦИЈИ

Ближе објашњење **процедуре интервенције** према редоследу поступака приликом појаве насиља у школи, из угла улога и одговорности:

Процедуре у интервенцији су различите с обзиром на три ситуације – да ли се насиље јавља *међу децом*, од стране *одраслог у школи* или од стране *одраслог ван школе*.

Кораци у интервенцији су следећи:

1. Сазнање о насиљу или откривање насиља, злостављања, занемаривања одвија се непосредним увидом да је насиље у току или посредно, препознавањем спољашњих знакова или поверавањем самог детета или треће особе.
2. Прва реакција треба да буде заустављање насиља, која је обавеза свих запослених у школи, а нарочито најближег присутног запосленог и дежурног наставника да одлучно прекине све активности, раздвоји и смири учеснике у акту насиља. У случају да запослени процени да је сукоб високо ризичан и да не може сам да га заустави, одмах ће тражити помоћ.
3. Обавештавање родитеља, надлежне особе: дежурног наставника, чланове Тима, директора или помоћника, одеље старешину, стручну службу, а који ће даље проценити да ли треба позвати МУП или здравствену службу. Уколико родитељ није доступан или његово обавештавање није у најбољем интересу ученика, школа одмах обавештава ЦСР.
4. Консултације у установи се врши ради: разјашњавања околности, анализирања чињеница на што објективнији начин, процене нивоа насиља и злостављања, нивоа ризика и предузимања одговарајућих мера, активности, избегавања конфузије и спречавања некоординисане акције, односно ради успостављања и развијања усклађеног и ефикасног поступања. У консултације у установи укључују се: одељењски старешина, дежурни наставник, психолог, педагог, тим за заштиту, директор, ученички парламент, односно у одреженим случајевима надлежну школску управу, ЦСР, полицију, правосудне органе, здравствену службу.
5. Мере активности: предузимају се за све нивое насиља и злостављања. Оперативни план заштите сачињава се за конкретну ситуацију другог и трећег нивоа за сваког ученика – учеснике насиља и злостављања (оне које трпе, који чине и који су сведоци насиља и злостављања). План заштите зависи од: врсте и тежине насилног понашања, последица насиља по појединца и колектив, броја учесника и слично. Мере и активности се планирају на основу сагледавања карактеристика ученика, потреба за подршком и уз учешће ученика и родитеља, осим када се

ради о насиљу у породици, када је нужно укључити надлежни орган ЦСР. Мере и активности треба да буду предузете уз учешће ученика и да буду у складу са његовим развојним могућностима. Када тим за заштиту процени да постоји потреба да се, осим појачаног васпитног рада, који у интензитету одговара потребама ученика, прилагоди и образовни рад, предложиће тиму за пружање додатне подршке ученицима припрему ИОП-а. За трећи ниво насиља и злостављања директор школе подноси пријаву надлежним органима, организацијама и службама и обавештава Министарство, односно надлежну школску управу, у року од 24 сата. Процена нивоа насиља у року од 24 сата утврђује се на састанку тима за заштиту.. Уколико ученици бораве у дому, обавештава се и одељење надлежно за послове ученичког и студентског стандарда. Пре пријаве обавља се разговор са родитељима, осим ако тим за заштиту процени да тиме може да буде угрожен најбољи интерес ученика, о чему обавештава полицију или надлежног јавног тужиоца и надлежни ЦСР. Уколико је комуникација са медијима неопходна, одговоран је директор, осим ако је директор учесник насиља, злостављања или занемаривања. У том случају комуникацију са медијима остварује председник органа управљања. Установа је дужна да о комуникацији са медијима одмах обавести надлежну школску управу и службу надлежну за односе са јавношћу Министарства. Директор школе је прекршајно одговоран уколико одмах по сазнању не пријави насиље у породици или непосредно опасност од насиља, омета пријављивање или не реагује на њега.

6. Праћење ефеката предузетих мера и активности врши установа ради провере успешности, даљег планирања заштите и других активности установе, водећи рачуна о интеграцији свих актера у заједницу и успостављању односа сарадње и толеранције.

СПОЉАШЊА ЗАШТИТНА МРЕЖА

Спољашњу заштитну мрежу чине следеће институције:

1. Центар за социјални рад
2. МУП
3. Дом здравља
4. Културне институције
5. Локална самоуправа
6. Спортски клубови

Циљ сарадње : стручна помоћ и сарадња у решавању проблема и задовољавање културних и спортских потреба ученика.

УНУТРАШЊА ЗАШТИТНА МРЕЖА

Унутрашњу заштитну мрежу чине сви запослени и ученици школе.

Школа је прописала улоге и одговорности запослених и ученика у школи:

(ко шта ради када постоји сумња на насиље или се насиље догоди)

ДЕЖУРНИ НАСТАВНИК

- ♦ дежура у складу са распоредом;
- ♦ уочава и пријављује случај;
- ♦ покреће процес заштите детета (реагује одмах у случају насилног понашања, користећи неку од стратегија;
- ♦ обавештава одељењског старешину о случају;

- ♦ евидентира случај у књигу дежурстава
- ♦ сарађује са Тимом за заштиту деце од насиља.

ОДЕЉЕЊСКИ СТАРЕШИНА

- ♦ уочава случајеве насилног понашања и реагује одмах;
- ♦ учествује у процесу заштите деце;
- ♦ разговара са учесницима насиља;
- ♦ информише родитеље и сарађује са њима;
- ♦ по потреби, сарађује са Тимом за заштиту деце од насиља;
- ♦ прати ефекте предузетих мера;
- ♦ евидентира случај и води документацију;
- ♦ по потреби, комуницира са релевантним установама.

ТИМ, ПСИХОЛОГ, ПЕДАГОГ

- ♦ уочава случајеве насилног понашања;
- ♦ покреће процес заштите детета, реагује одмах;
- ♦ обавештава одељењског старешину и сарађује са њим;
- ♦ по потреби, разговара са родитељима;
- ♦ пружа помоћ и подршку деци/ученицима, наставницима;
- ♦ разматра случај (2. и 3. ниво) и осмишљава мере заштите;
- ♦ обавља консултације, предлаже заштитне мере, прати ефекте предизетих мера;
- ♦ по потреби, сарађује са другим установама;
- ♦ евидентира случај.

ПОМОЋНО-ТЕХНИЧКО ОСОБЉЕ

- ♦ дежура по распореду;
- ♦ прекида насиље;
- ♦ уочава и пријављује случајеве насилног понашања.

УЧЕНИЦИ

- ♦ уочавају случајеве насилног понашања;
- ♦ траже помоћ одраслих;
- ♦ пријављују одељењском старешини
- ♦ за теже случајеве консултују чланове школског Тима;
- ♦ учествују у мерама заштите

Школа поседује **ВИДЕО НАДЗОР** на ходницима, у дворишту и у Ученичком клубу и од маја 2016. године **ШКОЛСКИ ПОЛИЦАЈАЦ** понедељком, средом и петком дежура унутар установе.

ЕВИДЕНЦИЈА И НАЧИНИ ПРАЋЕЊА СЛУЧАЈЕВА НАСИЉА

Сваки акт насиља евидентира се код одељењских старешина у посебним фасциклама, у педагошким дневницима. Анализа бележака врши се периодично (квартално) на нивоу тима, одељењског и наставничког већа и педагошког колегијума. Периодична анализа служи за

планирање превентивних активности са одељењем, а Тиму школе за унапређење програма заштите деце од насиља.

Евиденција у случајевима насиља води наставник, а Тим уколико се укључује у интервенисање. Анализиране укупне податке (број, облик насилног понашања и предузете мере) доставља се стручној служби, тиму и директору установе користећи обрасце из Приручника за примену посебног протокола за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања.

ПРОЦЕЊИВАЊЕ ЕФЕКТА ПРЕВЕНЦИЈЕ/ИНТЕРВЕНЦИЈЕ

На основу евиденције које воде одељенске старешине и Тим праћење ефеката ће ивршит педагошка-психолошка служба школе преко следећих **индикатора**:

1. броја и нивоа облика насилног понашања
2. број случајева насилног понашања са позитивним ефектима у односу на укупан број пријављених у току школске године
3. однос пријављених облика насилног понашања текуће и претходне школске године
4. однос броја случајева насилног понашања са позитивним ефектима текуће и претходне школске године
5. анализа упитника проведеног међу ученицима о степену безбедности у школи

Аспекти примене програма ће бити видљиви преко ефеката предузетих превентивних и интервентних активности.

АНАЛИЗА ПРИМЕНЕ ПРОГРАМА

Примену Програма прати и анализира Тим два пута годишње преко евиденције о реализованим активностима које су планиране Програмом. Овим путем се утврђују и узроци уколико неке планиране активности нису реализоване.

ИЗВЕШТАВАЊЕ О ПРИМЕНИ ПРОГРАМА

Тим подноси извештај директору два пута годишње, директор извештава орган управљања, савет родитеља и ученички парламент.

ПОДПРОГРАМ: ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Законски оквир и значење појмова

Полазне основе Програма заштите од дискриминације су Устав Републике Србије, Стратегија превенције и заштите од дискриминације („Сл. гласник РС“, бр. 60/2013), Закон о забрани дискриминације („Сл. гласник РС“, бр. 22/2009), Закон о основама система образовања и васпитања („Сл. Гласник РС“ 88/2017-3, 27/2018-3 (др. закон), 27/2018-22 (др. закон), 10/2019-5, 6/2020-20) и Закон о средњем образовању и васпитању („Сл. Гласник РС“ 55/2013-15, 101/2017-19, 27/2018-3 (др. закон), 6/2020-24).

Устав Републике Србије прописује заштиту од дискриминације сваког физичког лица, те утврђује да су пред уставом и законом сви једнаки. Устав такође описује људска и мањинска права (члан 1. и члан 21.), забрањује изазивања расне, националне и верске мањине (члан 22. и 49.) и

регулише уређеност права припадника националних мањина. Одредбе члана 71. Устава републике Србије прописују једнако право на образовање.

У јуну 2013. године, Србија је усвојила Стратегију превенције и заштите од дискриминације ради спречавања односно смањења свих облика и посебних случајева дискриминације посебно према одређеним лицима односно групама лица с обзиром на њихово својство – осетљиве друштвене групе („Сл. гласник РС“, бр. 60/2013). Стратегија превенције и заштите од дискриминације за период од 2013. до 2018. године односи се на спречавање и забрану свих облика, врста и посебних случајева дискриминације.

Закон о забрани дискриминације („Сл. гласник РС“, бр. 22/2009, у даљем тексту Закон) тачно дефинише појмове дискриминација и дискриминаторско понашање, облике дискриминације и посебне случајеве дискриминације.

Значење појмова

Закон тачно дефинише појмове „дискриминација“ и „дискриминаторско поступање“, који по Закону означавају свако неоправдано прављење разлике и неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање и давање првенства), у односу на лица или групе као и на чланове њихових породица, или њима блиска лица, на отворен или прикривен начин, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, инвалидитету, брачном или породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима (члан 2.).

Једноставније дискриминација је неједнако поступање према једнакима и једнако поступање према неједнакима – на основу личног својства. Према Закону свако је дужан да поштује начело једнакости, односно забрану дискриминације (члан 4.).

У Закону су одређени облици дискриминације, то су:

- **Непосредна дискриминација** – постоји ако лице или група лица, због његовог односно њиховог личног својства у истој или сличној ситуацији, било којим актом, радњом или пропуштањем, стављају или су стављени у неповољнији положај, или би могли бити стављени у неповољни положај (члан 6.).
- **Посредна дискриминација** – постоји ако се лице или група лица, због његовог односно њиховог личног својства, ставља у неповољнији положај актом, радњом или пропуштањем које је привидно засновано на начелу једнакости и забране дискриминације, осим ако је то оправдано законитим циљем, а средства за постизање тог циља су примерена и нужна (члан 7.).
- **Повреда начела једнаких права и обавеза** – постоји ако се лицу или групи лица, због његовог односно њиховог личног својства, неоправдано ускраћују права и слободе или

намећу обавезе које се у истој или сличној ситуацији не усраћују или не намећу другом лицу или групи лица, ако су циљ или последица предузетих мера неоправдани, ако и ако не постоји сразмера између предузетих мера и циља који се овим мерама остварује (члан 8.).

- **Забрана позивања на одговорност** – према Закону дискриминација постоји ако се према лицу или групи лица неоправдано поступа лошије него што се поступа или би се поступало према другима, искључиво или углавном због тога што су тражили, односно намеравају да траже заштиту од дискриминације или због тога што су понудили или намеравају да понуде доказе о дискриминаторском поступању (члан 9.).
- **Удруживање ради вршења дискриминације** – према Закону забрањено је деловање организација или група које је усмерено на кршење уставом, правилима међународног права и законом зајамчених слобода и права или на изазивање националне, расне, верске и друге мржње, раздора и нетрељивости (члан 10.).
- **Говор мржње** – Законом је забрањено изражавање идеја, информација и мишљење којима се подстиче дискриминација, мржња или насиље против лица или групе лица због њиховог личног својства у јавним гласилима и другим публикацијама, на скуповима и местима доступним јавности, исписивањем и приказивањем порука или симбола и на други начин (члан 11.).
- **Узнемиравање и понижавајуће поступање** – Законом је забрањено узнемиравање и понижавајуће поступање које има за циљ или представља повреду достојанства лица или групе лица на основу њиховог личног својства, а нарочито ако се тиме ствара страх и непријатељско, понижавајуће и увредљиво окружење (члан 12.).

Закон одређује и тешке облике дискриминације. То су (члан 13.):

1. изазивање и подстицање неравноправности, мржње и нетрпељивости по основу националне, расне или верске припадности, језика, политичког опредељења, пола, родног идентитета, сексуалног опредељења и инвалидитета;
2. пропагирање или вршење дискриминације од стране органа јавне власти и у поступцима пред органима јавне власти;
3. пропагирање дискриминације путем јавних гласила;
4. ропство, трговина људима, апартхејд, геноцид, етничко чишћење и њихово пропагирање;
5. дискриминација лица по основу два или више личних својстава (вишеструка или укрштена дискриминација);
6. дискриминација која је извршена више пута (поновљена дискриминација) или која се чини у дужем временском периоду (продужена дискриминација) према истом лицу или групи лица;
7. дискриминација која доводи до тешких последица по дискриминисаног, друга лица или имовину, а нарочито ако се ради о кажњивом делу код кога је претежна или искључива побуда за извршење била мржња, односно нетрпељивост према оштећеном која је заснована на његовом личном својству.

Поред тога у Закону је одређено да се не сматрају дискриминацијом посебне мере уведене ради постизања пуне равноправности, заштите и напретка лица односно групе лица која се налазе у неједнаком положају (члан 14.).

Закон описује случајеве дискриминације у области рада (члан 16.). Према Закону забрањена је дискриминација у области рада, односно нарушавање једнаких могућности за заснивање радног односа или уживање под једнаким условима свих права у области рада, као што су право на рад, на слободан избор запослења, на напредовање у служби, на стручно усавршавање и професионалну рехабилитацију, на једнаку накнаду за рад једнаке вредности, на правичне и задовољавајуће услове рада, на одмор, на образовање и ступање у синдикат, као и на заштиту од незапослености.

Заштиту од дискриминације из става 1. члана 16. између осталих ужива лице у радном односу, лице које обавља привремене и повремене послове или послове по уговору о делу или другом уговору, лице на допунском раду, лице које обавља јавну функцију, лице које тражи посао, студент и **ученик на пракси**, лице на стручном оспособљавању и усавршавању без заснивања радног односа, волонтер и свако друго лице које по било ком основу учествује у раду.

Према Закону не сматра се дискриминацијом прављење разлике, искључење или давање првенства због особености одређеног посла код кога лично својство лица представља стварни и одлучујући услов обављања посла, ако је сврха која се тиме жели постићи оправдана, као и предузимање мера заштите према појединим категоријама лица из става 2. горе наведеног члана (жене, труднице, породиље, родитељи, малолетници, особе са инвалидитетом и други).

Законом је забрањена и **дискриминација у пружању јавних услуга и коришћењу објеката и површина**, која постоји ако правно или физичко лице, у оквиру своје делатности, односно занимања, на основу личног својства лица или групе лица, одбије пружање услуге, за пружање услуге тражи испуњење услова који се не траже од других лица или групе лица, односно ако у пружању услуга неоправдано омогући првенство другом лицу или групи лица.

Свако има право на једнак приступ објектима у јавној употреби (објекти у којима се налазе седишта органа јавне власти, објекти у области образовања, здравства, социјалне заштите, културе, спорта, туризма, објекти који се користе за заштиту животне средине, за заштиту од елементарних непогода и сл.), као и јавним површинама (паркови, тргови, улице, пешачки прелази и друге јавне саобраћајнице и сл.), у складу са законом (члан 17.).

Закон забрањује и верску дискриминацију која постоји ако се поступа противно начелу слободног испољавања вере или уверења, односно ако се лицу или групи лица ускраћује право на стицање, одржавање, изражавање и промену вере или уверења, као и право да приватно или јавно изнесе или поступи сходно својим уверењима.

Не сматра се дискриминацијом поступање свештеника, односно верских службеника које је у складу са верском доктрином, уверењима или циљевима црква и верских заједница уписаних у регистар верских заједница, у складу са посебним законом којим се уређује слобода вероисповести и статус црква и верских заједница (члан 18.).

Закон такође забрањује дискриминацију у области образовања и стручно оспособљавања. Члан 19. говори о томе да свако има право на предшколско, основно, средње и високо образовање и стручно оспособљавање под једнаким условима, у складу са законом.

Забрањено је лицу или групи лица на основу њиховог личног својства, отежати или онемогућити упис у васпитно-образовну установу, или искључити их из ових установа, отежати или ускратити могућност праћења наставе и учешћа у другим васпитним, односно образовним активностима, разврставати ученике по личном својству, злостављати их и на други начин неоправдано правити разлику и неједнако поступати према њима.

Забрањена је дискриминација васпитних и образованих установа које обављају делатност у складу са законом и другим прописом, као и лица која користе или су користили услуге ових установа у складу са законом.

Према Закону **забрањена је дискриминација и на основу пола**, која постоји ако се поступа противно начелу равноправности полова, односно начелу поштовања једнаких права и слобода жена и мушкараца у политичком, економском, културном и другом аспекту јавног, професионалног, приватног и породичног живота.

Забрањено је ускраћивање права или јавно или прикривено признавање погодности у односу на пол или због промене пола. Забрањено је и физичко и друго насиље, експлоатација, изражавање мржње, омаловажавање, уцењивање и узнемиравање с обзиром на пол, као и јавно заговарање, подржавање и поступање у складу са предрасудама, обичајима и другим друштвеним обрасцима понашања који су засновани на идеји подређености или надређености полова, односно стереотипних улога полова (члан 20.).

Такође је **забрањена дискриминација на основу сексуалне оријентације**. Закон каже да је сексуална оријентација приватна ствар и нико не може бити позван да се јавно изјасни о својој сексуалној оријентацији. Свако има право да се изјасни о својој сексуалној оријентацији, а дискриминаторско поступање због таквог изјашњавања је забрањено (члан 21.).

Закон забрањује и дискриминацију деце (члан 22.). Према закону свако дете, односно малолетник има једнака права и заштиту у породици, друштву и држави, без обзира на његова или лична својства родитеља, старатеља и чланова породице.

Забрањено је дискриминисати дете, односно малолетника према здравственом стању, брачном, односно ванбрачном рођењу, јавно позивање на давање предности деци једног пола у односу на децу другог пола, као и прављење разлике према здравственом стању, имовном стању, професији и другим обележјима друштвеног положаја, активностима, израженом мишљењу или уверењу дететових родитеља, односно старатеља и чланова породице.

Члан 24. истог Закона **забрањује дискриминацију националних мањина и њихових припадника** на основу националне припадности, етничког порекла, верских уверења и језика. Начин остваривања и заштита права припадника националних мањина уређује се посебним законом (Закон о заштити права и слобода националних мањина, „Сл. лист СРЈ“, бр. 11/2002, „Сл. лист СЦГ“, бр. 1/2003 – Уставна повеља и „Сл. гласник РС“, бр. 72/2009- - др. закон и 97/2013 – одлука УС).

Дискриминација је забрањена и због политичке и синдикалне припадности (Закон о забрани дискриминације, „Сл. гласник РС“, бр. 22/2009, члан 25.). Према Закону забрањена је дискриминација због политичких убеђења лица или групе лица, односно припадности или неприпадности политичкој странци односно синдикалној организацији.

Дискриминацијом из става 1. овог члана не сматрају се ограничења која се односе на вршиоце одређених државних функција, као и ограничења неопходна ради спречавања заговарања и вршења фашистичких, нацистичких и расистичких активности, прописана у складу са законом.

Дискриминација је забрањена и према особама са инвалидитетом (члан 26.), која постоји ако се поступа противно начелу поштовања једнаких права и слобода особа са инвалидитетом у политичком, економском, културном и другом аспекту јавног, професионалног, приватног и породичног живота. Начин остваривања и заштита права особа са инвалидитетом уређује се посебним законом (Закон о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом („Сл. гласник РС“, бр. 33/2006 и 13/2016).

Затим **забрањена је дискриминација лица или групе лица с обзиром на њихово здравствено стање**, као и чланова њихових породица. Дискриминација постоји нарочито ако се лицу или групи лица због њихових личних својстава неоправдано одбије пружање здравствених услуга, поставе посебни услови за пружање здравствених услуга који нису оправдани медицинским разлозима, одбије постављање дијагнозе и ускрате информације о тренутном здравственом стању, предузетим или намераваним мерама лечења или рехабилитације, као и узнемиравање, вређање и омаловажавање у току боравка у здравственој установи (члан 27.).

Законом су прописани и поступци заштите од дискриминације и успостављен је и независни државни орган, Повереник за заштиту равноправности. Повереник на основу Закона има овлашћења да прима и разматра притужбе због повреде одредаба закона о забрани дискриминације, те да даје мишљења и препоруке у конкретним случајевима.

У Закону о основама система образовања и васпитања прописано је да за сву децу, ученике и одрасле мора да се обезбеди *„једнако право и доступност образовања и васпитања без дискриминације и издвајања по основу пола, социјалне, културне, етничке, религијске или друге припадности, месту боравка, односно пребивалишта, материјалног или здравственог стања, тешкоћа и сметњи у развоју и инвалидитета, као и по другим основима“*.

У Закону о основама система образовања и васпитања посебно се обраћа пажња на забрану дискриминације у образовању. Према **члану 110. Закона о основама система образовања и васпитања забрањена је свака дискриминација ученика у васпитно-образовном процесу по било ком основу**. Члан 110. забрањује дискриминацију на следећи начин: „У установи су забрањене дискриминација и дискриминаторско поступање, којим се на непосредан или посредан, отворен или прикривен начин, неоправдано прави разлика или неједнако поступа, односно врши пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица на отворен или прикривен начин,

а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статусу мигранта, односно расељеног лица, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима, као и по другим основима утврђеним законом којим се прописује забрана дискриминације.“

Према ЗОСОВ-у не сматрају се дискриминацијом посебне мере уведене ради постизања пуне равноправности, заштите и напретка лица, односно групе лица која се налазе у неједнаком положају. Установа је дужна да предузме све мере прописане овим законом када се посумња или утврди дискриминаторно понашање у установи.

Чланом 79. Закона прописано је и право детета на заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања. Установа, односно сви запослени дужни су да обезбеде остваривање права детета/ученика а пријаву у случају повреде и кршења права детета/ученика или непримерног понашања запослених према детету/ученику се подноси директору установе. Директор је у обавези да пријаву размотри и да, уз консултацију са дететом/учеником, родитељем, односно старатељем детета/ученика и запосленим одлучи о њој и предузме одговарајуће мере, и то у року од 15 дана од дана пријема пријаве.

Са учеником који врши повреду правила понашања, односно који својим понашањем угрожава друге у остваривању њихових права, школа је дужна да, уз учешће родитеља, односно старатеља ученика, појача васпитни рад активностима: у оквиру одељењске заједнице, стручним радом одељењског старешине, педагога, психолога, посебних тимова, а када је то неопходно да сарађује са одговарајућим установама социјалне, односно здравствене заштите на промени понашања ученика.

Уколико је ученик извршио повреду забране дискриминације (члан 110. ЗОСОВ) директор против њега покреће васпитно-дисциплински поступак, најкасније у року од 30 дана, утврђује све чињенице које су од значаја и доноси решење. За учињену повреду забране чл. 110. предвиђене су васпитно-дисциплинске мере: укор директора или укор наставничког већа, премештај ученика од петог до осмог разреда основне школе у другу основну школу на основу одлуке наставничког већа, уз сагласност родитеља и школе у коју прелази и за ученика средње школе – искључење ученика из школе.

Запослени се привремено удаљава са рада због учињене повреде забране из члана 110. Директор установе покреће и води дисциплински поступак, доноси одлуку и изриче меру у дисциплинском поступку против запосленог. Дисциплински поступак покреће се писменим закључком на који приговор није допуштен. Запосленом који изврши повреду забране, прописане чланом 110. Закона, престаје радни однос када одлука директора о утврђеној повреди забране постане коначна и одузима се лиценца.

Хемијско-технолошка школа у Суботици је у складу са Законом донето Правила понашања у циљу неговања односа међусобног разумевања и уважавања личности ученика, запослених и родитеља и којима ће запослени својим радом и укупним понашањем доприносити развијању позитивне атмосфере у установи и то на индиректан начин штити од дискриминације. У школи

такође у складу са Законом формиран је Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације.

АКЦИОНИ ПЛАН ПРЕВЕНТИВНИХ АКТИВНОСТИ

Време реализације	Активности / теме	Начин реализације	Носиоци реализације	Исходи/ критеријуми успеха
септембар	Извештавање Тима за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања о свом раду у прошлој школској години на састанцима: Школског одбора, Савета родитеља и Ученичког парламента.	Извештавање, анализирање, дискусија	Директор школе	Наставничко веће, школски одбор и Савет родитеља је упознат са активностима Тима у прошлој школској години
септембар	Састанак Тима за заштиту ученика од дискриминације, насиља, израда плана рада за наредну школску годину	Разговор, договор, анализа	Тим за заштиту	План Тима за текућу школску годину је састављен
септембар	Упознавање запослених, ученике и родитеље са појмом дискриминације, видовима дискриминаторног понашања и поступања и мерама којима се спречава или санкционише дискриминација и усклађивање постојећа подзаконска акта установе у циљу заступања културе толеранције, међусобног уважавања и опхођења и забране понашања која толеришу и подстичу дискриминацију, употребу неприхватљивог језика комуницирања итд.	предавање, дискусија	Одеђењске старешине, Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације, правник школе	септембар
септембар	Избор представника Савета родитеља, и представника Ученичког парламента за члана Тима	Договор, избор	Тим за заштиту, Савет родитеља, Ученички парламент	Представник Савета родитеља и Ученичког парламента је изабран
септембар	Упознавање нових чланова Тима, Наставничког већа, Ученичког парламента и	Презентација, упознавање	Тим за заштиту	Нови чланови Тима, Наставничког већа, Ученичког парламента и

	Савета родитеља са Посебним протоколом и Програмом			Савета родитеља су упознати са Посебним протоколом и Програмом
септембар	Час одељењског старешине посвећен програму превенције дискриминације и насиља и упознавање ученика са шемом интервентних активности постављеним у ходницима школе	Презентација , излагање, упознавање	Тим за заштиту и одељењске старешине	Ученици су упознати са Програмом заштите и са шемом интервентних активности
октобар	Родитељски састанци посвећени програму заштите ученика од дискриминације, насиља	Презентација , излагање	Тим за заштиту, одељењске старешине	Родитељи су упознати са програмом заштите
септембар	Састанак председника стручних већа у циљу коришћења садржаја наставних предмета у превенцији дискриминације и насилништва и предлагање програма корелације наставних предмета са програмом заштите – нове идеје	Радни састанак	Тим за заштиту, педагошки колегијум	Наставни планови су у корелацији са програмом заштите
Током школске године	Сарадња са институцијама и организацијама (Центар за социјални рад, Саветовалиште за младе, МУП)	Консултације , разговор, договор	Тим за заштиту, директор школе	Сарадња са институцијама и организацијама је реализована
Током школске године	Предлажење мера за превенцију и заштиту, организација консултације и учествовање у процени ризика и доношењу одлука о поступцима у случајевима сумње или дешавања насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације	Дискусије, разговори	Тим за заштиту,	Предложене су мере за заштиту, консултације су организовани, ризик је процењен, одлуке су донети
Током школске године	Едукација ученика: дебата, трибине, радионице за ученике у области превенција дискриминације и насиља	Дебата, трибине, радионице	Тим за координацију ученичког парламента, Ученички парламент,	Едукације ученика ученика су реализовани у области превенције насиља

			Стручни сарадници школе	
Током школске године	Интерне онлајн обуке наставног и ненаставног особља у области превенције дискриминације и насиља у оквиру Националне платформе за превенцију насиља у школама “Чувам те”	Семинари	Интерна обука, стручни сарадници школе	Обука наставног и ненаставног особља у области превенције насиља је реализована са циљем унапређивања васпитног рада школе
Током школске године	Екстерне обуке наставног и ненаставног особља у области превенције дискриминације и насиља	Радионице, семинари	Екстерна обука, стручни сарадници школе	Обука наставног и ненаставног особља у области превенције насиља је реализована са циљем унапређивања васпитног рада школе
Јануар	Извештавање Тима за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања о свом раду у првом полугодишту директору школе	Извештавање, анализирање, дискусија	Тим за заштиту	Директор школе је упознат са активностима Тима у првом полугодишту школске 2020/2021. године
Друго полугодиште	Школска спортска такмичења / спортски дан посвећен безбедном и сигурном школском окружењу (фудбал, кошарка, одбојка, стони тенис, рукомет)	спортске активности	Тим за заштиту, професори физичког васпитања, ученички парламент	Школска спортска такмичења / спортски дан посвећен безбедном и сигурном школском окружењу је реализован
Током школске године	Праћење и процењивање ефеката предузетих мера за заштиту деце и ученика, давање одговарајуће предлоге директору	Праћење, разговор, договор	Тим за заштиту	Ефекти предузетих мера су праћени и процењивани, предлози су дати директору школе
Током школске године	Вођење и чување документације	Вођење и чување документације	Тим за заштиту	Документација је уредно вођена и на одговарајући начин се чува
Друго полугодиште	Истраживање о учесталости и врстама дискриминације и насиља у школи	Испитивање, анализа	Тим за заштиту, Стручни сарадници школе	Истраживање о учесталости и врстама насиља је реализована, резултати су полазна основа за планирање активности Програма заштите за наредну школску годину

Јун, јул	Евалуација Програма прегледом документације и резултатима истраживања, измене у програму	Анализа	Тим за заштиту	Извештај о раду Тима за заштиту ученика је састављен
----------	--	---------	----------------	--

АКЦИОНИ ПЛАН ИНТЕРВЕНТНИХ АКТИВНОСТИ

Интервентне активности			
Насиље међу ученицима	Насиље се дешава	Сумња се да насиље постоји	
	Током школске године	Евиденција – Тим за заштиту, дежурни наставници, стручни сарадници школе	
Јул - август	Евалуација Програма	Анализа, разговор, договор	Тим за заштиту од насиља

Ако постоји сумња или сазнање о насиљу, злостављању и занемаривању ученика у породици, директор без одлагања, обавештава полицију или јавног тужиоца, који предузимају даље мере у складу са законом и у року од 24 сата обавештава Министарство, односно надлежну школску управу. Пре пријаве обавља се разговор са родитељима, осим ако тим за заштиту,

надлежни јавни тужилац, полоција или ЦСР процене да тиме може да буде угрожен најбољи интерес ученика.

Ако постоји сумња да насилни догађај може да има елементе кривичног дела или прекршаја, директор обавештава родитеља и подноси кривичну пријаву надлежном јавном тужилаштву, односно захтев за покретање прекршајног поступка надлежном прекршајном суду. Уколико постоји сумња или сазнање да је ученик укључен у промовисање, заговарање и подржавање идеолошки мотивисаног насиља, односно у насилни екстремизам, директор школе сазива тим за заштиту који разматра ситуацију и на основу прикупљених информација одлучује о даљем поступању.

Уколико постоји сумња или сазнање да ученик припрема и/или учествује у идеолошки мотивисаном насиљу, односно у насилном екстремизму које има елементе кривичног дела и када тај догађај очигледно захтева неодложно поступање, директор одмах обавештава родитеља, јавног тужиоца и полицију.

Уколико постоји сумња или сазнање да је дете, односно ученик укључен у било који облик трговине људима, директор се обраћа служби надлежној за идентификацију и подршку жртава трговине људима, односно Центру за заштиту жртава трговине, надлежном центру за социјални рад и полицији.

Увек када је запослени починилац насиља, злостављања и занемаривања према детету и ученику у установи, директор предузима мере према запосленом, у складу са законом, а према детету и ученику мере за заштиту и подршку (план заштите) на основу Правилника о протоколу.

Када је родитељ починилац насиља и злостављања према запосленом, директор је дужан да одмах обавести јавног тужиоца и полицију.

Када је ученик починилац насиља према запосленом, директор је дужан да обавести родитеља и центар за социјални рад; да покрене васпитно-дисциплински поступак, и да изрекне васпитно-дисциплинску меру, у складу са Законом, а ако постоје елементи кривичног дела или прекршаја, пријаву поднесе надлежном јавном тужилаштву односно прекршајном суду.

Уколико постоји сумња да је починилац насиља, злостављања и занемаривања треће одрасло лице (укључујући пунолетног ученика) према детету и ученику, директор је обавезан да истовремено обавести родитеља детета које је изложено насиљу, злостављању и занемаривању, надлежни центар за социјални рад и поднесе кривичну пријаву надлежном јавном тужилаштву, односно захтев за покретање прекршајног поступка надлежном прекршајном суду.

Када се насиље и злостављање дешава у установи између одраслих лица (запослени – запослени; запослени – родитељ; запослени, родитељ – треће лице), директор предузима мере, у складу са законом.

Уколико је комуникација са медијима неопходна, одговоран је директор, осим ако је директор учесник насиља, злостављања или занемаривања. У том случају комуникацију са медијима остварује председник органа управљања.

ПОЈАЧАН ВАСПИТНИ РАД

Учесници насиља (жртве, сведоци и чиниоци насиља) су укључени у **ПОЈАЧАН ВАСПИТНИ** рад ради развијања самоодговорног и друштвено одговорног понашања-

На основу члана 83. Закона о основама система образовања и васпитања према ученику који:

- врши повреду правила понашања у школи или
- не поштује одлуке директора и органа школе,
- неоправдано изостане са наставе пет часова, односно
- који својим понашањем угрожава друге у остваривању њихових права, школа уз учешће родитеља, односно другог законског заступника, појача васпитни рад активностима:
- у оквиру одељењске заједнице,
- стручним радом одељењског старешине,
- стручним радом педагога, психолога,
- радом посебних тимова, а када је то неопходно да сарађује са одговарајућим установама социјалне, односно здравствене заштите са циљем дефинисања и пружања подршке ученику у вези са променом његовог понашања.

Појачан васпитни рад остварује се са учеником након указивања на његово непримерено понашање. Појачан васпитни рад подразумева низ планираних активности свих учесника у образовно-васпитном процесу којима руководи одељењски старешина. Циљ појачаног васпитног рада је да ученик покаже позитивне промене у свом понашању и прихвати одговорност за своје поступке.

Уколико школа има сазнање да се насиље у које су укључени ученици догодило ван установе, дужна је да појача васпитни рад са ученицима уз обавезно укључивање родитеља, осим када се ради о насиљу у породици, када је нужно укључити надлежни центар за социјални рад. Уколико се насилно понашање догоди у простору установе и/или у време образовно-васпитног рад и других активности установе предузимају се мере појачаног васпитног рада, а у складу са проценом нивоа води и окончава васпитно-дисциплински поступак у роковима и на начин утврђен законом. Школа обавештава друге институције у зависности од процењеног нивоа насиља.

Одељењски старешина прави план појачаног васпитног рада, континуирано прати, анализира, благовремено предузима мере и води евиденцију на посебно израђеним обрасцима. Након појачаног васпитног рада оцена из владања поправља се на предлог одељењског старешине најкасније на крају првог или другог полугодишта када ученик показује позитивне промене у свом понашању и прихвата одговорност за своје поступке. Уколико појачан васпитни рад није довнео позитивне промене и након изречене васпитне, односно васпитно-дисциплинске мере смањује се оцена из владања.

УЛОГА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ :

- Разговара са учеником о проблему и прави договор о будућем понашању ученика.
- Разговара са одељењском заједницом и по потреби реализује часове ОС у вези са актиелним проблемом
- Позива родитеље и са њима обавља разговор уз или без присуства ученика (зависно од личне процене). Са родитељима такође прави договор о будућим активностима. Уколико се родитељи не одазивају позивима, потребно је позвати их службеним позивом. Уколико нису мотивисани за сарадњу, затражити подршку психолога/педагога.
- Извесно време, а најмање три недеље, одељенски старешина прати понашање ученика и о томе обавештава родитеље. Ако не дође до позитивних промена у учениковом понашању или ако се настави са неоправданим изостајањем, поново разговара са родитељима, процењује будућу ситуацију и по потреби укључује психолога/педагога у рад, претходно обавестивши родитеље о даљем току процедуре.
- Психолога/педагога извештава о свему што је предузео, са каквим последицама и о сопственој прогнози. Са психологом/педагогом прави даљи план рада, договара се о позивању ученика и родитеља и следећим корацима. И након укључивања психолога/педагога одељенски старешина прати ученика и учествује у свим договорима и плановима.
- Све о раду са ученицима одељенски старешина бележи у својој свесци одељења и попуњава обрасце сачињене за ту сврху.
- Ако рад са учеником и његовим родитељима не да резултат позитивне промене понашања ученика, покреће процедуру изрицања васпитне или васпитно-дисциплинске мере и смањивања оцене из владања.
- Ученику указује на његово понашање. Обавештава родитеља/старатеља.
- Прати, анализира и предузима мере: разговара са учеником, вршњацима, родитељима/старатељима, наставницима, увид у Књигу евиденције васпитно-образовног рада
- Прави план појачаног васпитног рада са учеником и при томе укључује остале у рад са циљем да ученик покаже позитивне промене у свом понашању и прихвати одговорност за своје поступке.
- Води документацију о ученику било у виду одређених образаца или у својој педагошкој свесци.
- Појачани васпитни рад нема временско ограничење, оцена из владања може да се поправи или смањи тек после појачаног васпитног рада.
- О исходу појачаног васпитног рада обавештава ученика, родитеља/старатеља, одељењско веће, стручног сарадника, директора.

Одељењски старешина практикује позитивну дисциплину, која захтева пуно **разговора са децом и уважавање њихове тачке гледишта**. ОС који практикује позитивну дисциплину као приступ у васпитавању, одупире се импулсу придиковања, држања лекција или моралисања, слуша шта/како ученици говоре о себи и догађајима; сазнаје праве разлоге понашања; разговара са ученицима о свему, подстиче говор осећања и тако смањује вербалну агресивност; води дијалог јер жели да разуме да ли је ученик свестан свог неадекватног понашања, последица, развија код ученика емпатију и разумевање за другачије виђење исте ситуације

ФАЗЕ ИНДИВИДУАЛНОГ РАДА ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ СА УЧЕНИКОМ:

- Одељењски старешина и ученик заједнички дефинишу проблем

- Одељењски старешина упућује ученика које су последице за прихватљиво и неприхватљиво понашање и о потреби да сарађује са другим службама у школи и изван ње
- Договор одељењског старешине и ученика о исходима појачаног васпитног рада односно начинима њиховог остваривања (прављење незваничног уговора са учеником)
- Одељењски старешина и ученик заједнички одређују критеријуме и начин мерења напредовања, као и начин праћења тог напредовања
- Договор о динамици и начину праћења промене од стране одраслих (одељенског старешине, психолога/педагога, родитеља) и од стране ученика
- Примена последица од стране одељењског старешине и преузимање одговорности од стране ученика (похвала и подршка за позитивну промену понашања, односно васпитна или васпитно дисциплинска мера и наставак појачаног васпитног рада са учеником)

УЛОГА РОДИТЕЉА:

- Заједничко планирање плана појачаног васпитног рада
- Родитељ треба да буде доследан, упоран, треба инсистирати на развијању одговорности родитеља
- Укључивање родитеља у образовне програме, тематске трибине, фокус групе ради размене мишљења, индивидуални разговори, групни разговори са 2-3 родитеља чија деца имају заједничке проблеме

УЛОГА ВРШЊАКА

- Одељењски старешина и стручни сарадници у оквиру часова одељењског старешине сарађује са одељењском заједницом ради стварање климе која подржава позитивну промену понашања ученика.
- Вршњаци се укључују у планове појачаног васпитног рада (питани су о другу/другарици, помоћ у учењу, укључивање у ваннаставне активности, у “друштво”...)

ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИНОСТИ У СЛУЧАЈУ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Сви запослени у школи су дужни да:

- не толеришу неприхватљиво комуницирање, понашања или симболе за које се подразумева да шире подсмех, мржњу, предрасуде и слично, те да адекватно реагују.
- Пруже помоћ и подршку ученику који је доживео дискриминацију.
- Обавесте о догађају одговорно лице – разредну старешину, стручног сарадника и директора школе.

Директор заједно са Тимом за заштиту утврђује испољавање дискриминације на основу анализе релевантних чињеница и одлучује о даљим корацима.

Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације има задатак да:

- Утврди чињенице да ли је недвосмислено дошло до дискриминације или само постоји сумња на њу.
- Утврди на који начин се дискриминација испољава, где и у којим ситуацијама се дешава.
- Утврди који су учесници/актери дискриминације.

- Утврди који је интензитет и вид испољавања дискриминације.
- Уради анализу облика дискриминације и утврди мере за решавање проблема и елиминисање дискриминације.
- Достави све податке и предлог директору.

Уколико је дискриминација испољена у односу ученик-ученик, потребно је да се:

- Пружи адекватна подршка ученицима које трпи дискриминацију.
- Обави педагошки рад са ученицима који су вршили дискриминацију.
- Ради на оснаживању ученика на конструктивно реаговање у ситуацијама када су сведоци дискриминаторног понашања.
- Укључе родитеље у заједничке разговоре са ученицима и осталим учесницима образовања.

Ако је дискриминација испољена у односу одрасли-дете, потребно је да се:

- Пружи адекватна подршка ученицима која трпе дискриминацију.
- Хитно покрене дисциплински поступак против запосленог.
- Ради на оснаживању ученика на конструктивно реаговање у ситуацијама када су сведоци дискриминаторног понашања.
- Сарађује и са релевантним службама које могу помоћи у решавању проблема.

Процедура реаговања у случају дискриминације:

Када се открије или пријави дискриминација над учеником

- Сазнање и откривање дискриминације је први корак у заштити ученика од истог.
- Прекидање, заустављање – одмах предузети мере да се заустави и прекине дискриминаторно поступање према ученику, а у случају потребе затражи помоћ других радника О-В установе или по потреби позвати родитеље или надлежну институцију.
- По пријави о дискриминацији што хитније пружити помоћ и подршку ученику који доживљава или је раније био изложен дискриминацији, затим обавити разговор са учеником које је жртва дискриминације поступајући посебно пажљиво, поштујући дететово достојанство и пружајући му подршку.
- Родитеље, старатеље ученика које је жртва дискриминације обавестити о ситуацији у којој се ученик налази и о могућим облицима саветодавне и стручне помоћи ученику у О-В установи и изван ње, а с циљем подршке и оснаживања ученика у превазилажењу трауматског доживљаја.
- Консултације – прикупити информације о дискриминацији и утврдити све околности везане уз облик, интензитет, тежину и временско трајање поступања које се односи на дискриминацију. Консултације су важне да би се избегла конфузија и спречиле неусаглашене акције, које могу водити поновном проживљавању искуства жртве.
- Израдити детаљан, објективан опис дискриминације, без процена и тумачења, водити рачуна о приватности ученика и других учесника у дискриминације: донети одлуку о начину реаговања и праћења, проценити ницо ризика, направити план заштите.
- Уколико је дискриминација настала у односу одраслог према ученицима, директор установе покреће и води дисциплински поступак, доноси одлуку и изриче меру у дисциплинском поступку против запосленог.
- Смиривање ситуације – уколико се ради о посебно тешком облику, интензитету или дужем временском трајању дискриминаторског поступања које може изазвати негативне

последнице и код друге деце, која су била присутна, потребно је посаветовати са надлежном стручном службом ради помоћи деци и сведоцима дискриминације.

- Што хитније започети педагошки рад са учеником које је дискриминаторски поступио, указати ученику на неприхватљивост и штетност таквог понашања, одговарајућим поступцима подстаћи промену таквог понашања. Предузети све мере за помирење и стварање толерантног, пријатељског понашања у О-В установи.
- О предузетим активностима, разговорима, изјавама, својим запажањима направити службене белешке, као и водити одговарајуће евиденције заштићених података које ће доставити на захтев другим надлежним телима.

У случају да дискриминацију чини родитељ или нека друга одрасла особа изван школе, школа је дужна да о томе обавести друге надлежне институције, а да ученику, односно жртви дискриминације пружи адекватну подршку на превазилажењу трауматског доживљаја.

14. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА

Основни циљ спортско- рекреативних активности је да се у слободном времену организује активност ученика у овој области, тако да им обезбеди здраву и културну забаву и разоноду, да задовољи њихове посебне жеље, да им помогне да развију позитиван однос према физичкој култури, формирају чврсте навике за редовним телесним вежбањем.

У оквиру спортско-рекреативних активности се остварују следећи конкретни задаци:

- обухват што већег броја ученика посебним програмом физичког вежбања, који заједно са општим програмом чини јединствену целину, односно јединствен систем школсом физичког васпитања,
- задовољење нових и све разноврснијих жеља и интереса школске омладине за бављење разним гранама физичког вежбања у слободном времену,
- подстицање ученика да науче како да физичко вежбање интегришу у свој свакодневни живот и да активности у овој области развију као своју трајну потребу и обавезу,
- развијање такмичарског духа код ученика,
- развијање здравих навика и стилова живота код ученика.

Спорт је један од основних фактора развоја ученика у периоду адолесценције. Школски спорт је неопходно прилагодити развојним потребама ученика, њиховим интересовањима и најважније је да се ученици што више укључују у спортске активности. Спорт треба популарисати и презентовати ученицима.

Активности кроз које ће се реализовати програм школског спорта су:

- спортске секције за ученике (фудбал, кошарка, одбојка, стови тенис, атлетика ит.),
- организовање активности током спортске недеље,
- рекреација за запослене,
- припрема и одлазак ученика на КРОС РТС-а,
- додатна настава са талентованим ученицима,
- промоција спортских клубова,
- организација пријатељских утакмица са другим школама.

Бављење спортом представља важно средство превенције ризичних понашања младих, попут пушења, злоупотребе алкохола и дрога, и малолетничке деликвенције. Ангажовање у спорту може кориговати факторе који доприносе деликвентном понашању. План школског спорта је базиран на потребама ученика, као и праћењу Календара такмичења ученика Републике Србије.

Тим за школски спорт и здравствену превенцију у реализацији активности сарађује са тимом за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања, тимом за инклузивно образовање, тимом за координацију рада са Ученичким парламентом.

Реализација програма школског спорта пратиће се у оквиру анализе реализације ГПР школе, на полугодишту и на крају наставне године.

Носиоци праћења су директор школе, помоћник директора, психолог и педагог у сарадњи са тимом за школски спорт и здравствену превенцију, тимом обезбеђивање квалитета и развој уставнове, стручним активом за развој школског програма.

15. ПРОГРАМ ИЗЛЕТА И ЕКСКУРЗИЈА

Екскурзије и излети су посебан облик образовно-васпитног рада који се реализује изван школске учионице у циљу непосредног проучавања наставног градива које се не може обрадити у учионици, али и због повезивања теорије са праксом. Школа планира извођење излета и екскурзија, на начин и под условима утврђеним наставним планом и програмом. Програм излета и екскурзија је саставни део Годишњег плана рада школе.

Приликом извођења излета и екскурзија нарочито се води рачуна о свим видовима заштите и безбедности ученика. Програм екскурзија на почетку сваке школске године се износи пред Савет родитеља. Све екскурзије и сви излети имају едукативни карактер.

Такође у циљу повезивања теорије и струке, организују се екскурзије и излети у оквиру стручних актива.

Програм излета. Излети се планирају на почетку школске године, једнодневни су, реализују се у оквиру наше земље, а имају за циљ обogaћивање знања и разумевања природних и друштвених појава, уметничких дела, развијања склоности према науци, култури и уметности. Излети су усклађени са наставним планом и програмом образовања за обавезне и изборне предмете и омогућавају непосредно искуство из кога се најефикасније и најефективније учи.

Програм екскурзија. Екскурзије и студијска путовања пружају могућност да се одређени образовни исходи остваре током другачијег облика наставе (на пример, посета културно-историјски значајним местима, обиласцима природних богатстава, разговора са мештанима, посете компанијама и средњим школама истог подручја рада). Такође, ови облици наставе омогућавају наставницима да упознају ученике у неформалној атмосфери и стекну бољи увид у њихове социо-емоционалне компетенције и степен прихваћености у вршњачкој групи, као и да "осете" динамику вршњачких односа у одељењу/групи, што је важно за превенцију насиља и неговање вредности сарадње и солидарности. Екскурзије се организују у складу са Правилником о организацији и остваривању екскурзије у средњој школи.

Услови за реализацију екскурзије. Екскурзија се организује и изводи, уз претходну писмену сагласност родитеља, односно другог законског заступника (у даљем тексту: родитељ) ученика по правилу за најмање 60% ученика истог разреда, уколико су створени услови за остваривање циљева и задатака. Изузетно, екскурзија може да се организује за ученике одељења у којем писмену сагласност да најмање 60% родитеља ученика. Извођење екскурзије за ученике истог разреда организује се са истим садржајем, по правилу истовремено. Ако нису испуњени наведени услови, екскурзија се не организује, о чему одлуку доноси директор. Циљ екскурзије. Циљ екскурзије је непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа, а у циљу остваривања образовноваспитне улоге школе.

Задаци екскурзије. Задаци екскурзије остварују се на основу плана и програма наставе и учења. Задаци екскурзије су: проучавање објекта и феномена у природи; уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима; развијање интересовања за природу и еколошке навике; упознавање начина живота и рада људи појединих крајева; развијање позитивног односа према националним, културним и естетским вредностима, као и развијање позитивних социјалних вештина.

Садржаји екскурзије. Садржаји екскурзије остварују се на основу плана и програма наставе и учења, образовно-васпитног рада и саставни су део школског програма и годишњег плана рада школе.

Извођење екскурзије. Носиоци припреме, организације и извођења програма екскурзије су директор школе, стручни вођа путовања (члан Тима за екскурзије), одељењски старешина или други наставник кога одреди директор установе. Стручни вођа путовања може бити директор школе или лице које он овласти из Тима за екскурзије. Ради обезбеђивања веће сигурности ученика на екскурзији, директор може да одреди да поред наставника, односно одељењског старешине, екскурзију прати још највише један наставник који изводи наставу ученицима тог одељења. Стручни вођа путовања прати и спроводи програм који се односи на остваривање постављених образовно-васпитних циљева и задатака и одговарајућих садржаја екскурзије. Стручни вођа путовања и одељењски старешина координирају остваривање садржаја и активности предвиђених програмом екскурзије, старају се о безбедности и понашању ученика.

Реализација екскурзије. Приликом извођења екскурзије нарочито се води рачуна о свим видовима заштите и безбедности ученика. Наставник се стара о организацији и реализацији предвиђених активности, као и о безбедности ученика за време трајања екскурзије. Путни правци, објекти, манифестације, крајеви и предели одређују се у складу са циљем и задацима путовања. Екскурзија се, по правилу, изводи на територији Републике Србије, а једном у току школовања може се организовати и у Републици Српској. Изузетно, за ученике завршног разреда, екскурзија може да се организује у иностранству. Школа може да планира студијско путовање за групу ученика у циљу учења језика и упознавања културе, сарадње у оквиру пројеката и других облика образовно-васпитног рада, а које се изводи уз претходно прибављену сагласност надлежне школске управе. Студијско путовање је саставни део годишњег плана рада школе којим се ближе уређује његова

организација, циљеви и задаци. Трајање екскурзије прописано је планом наставе и учења. Ако је екскурзија, односно студијско путовање организовано у време наставних дана, настава се надокнађује за све ученике, у складу са школским календаром и годишњим планом рада. Директор установе одговоран је за законитост реализације екскурзије и студијског путовања.

Избор агенције. Избор агенције за реализацију екскурзије спроводи се у складу са законом који уређује јавне набавке. Екскурзију може да реализује искључиво агенција која поседује законом прописану лиценцу за организовање туристичког путовања. Поступак јавних набавки спроводи комисија школе коју образује директор. Комисија има најмање три члана, од којих је најмање један представник савета родитеља разреда за које се организује екскурзија и најмање један наставник који ће реализовати екскурзију, при чему се на сва остала питања у вези са саставом комисије сходно примењују одредбе закона којим се уређује област јавних набавки. Секретар школе, уколико није члан комисије, пружа стручну помоћ члановима комисије. Стручну помоћ члановима комисије пружа и лице које у школи обавља финансијске и рачуноводствене послове. Предлог одлуке о додели уговора комисија утврђује применом законом прописаних критеријума Одлуку о додели уговора доноси директор на основу предлога комисије. Одељењски старешина обавештава родитеље о програму и цени екскурзије, избору агенције и осталим условима путовања. Једнодневна путовања могу бити уговорена без оброка. Вишедневна путовања уговарају се најмање на бази полупансиона. Приликом реализације екскурзије агенција је дужна да испуни све услове и обавезе прописане законом којим се уређује делатност туризма, а посебно у погледу програма путовања и општих услова путовања.

Безбедност путовања. Директор школе је обавезан да организује консултативни састанак пре извођења путовања, на који позива представнике свих интересних група у процесу одлучивања и планирања, о чему се сачињава записник. Ако се превоз обавља друмским саобраћајем, директор школе обавезан је да обезбеди да се путовање изврши у складу са прописима којима се уређује начин обављања организованог превоза деце. Ако надлежни орган унутрашњих послова утврди неисправност документације, техничку неисправност возила или било који други разлог у погледу психофизичке способности возача, директор или стручни вођа путовања обуставиће путовање до отклањања утврђених недостатака. Забрањено је конзумирање алкохола и опојних средстава за све учеснике путовања. Ученици који се не буду придржавали ове одредбе и који се буду недостојно и непримерно понашали за време екскурзије, а чијим понашањем се вређа углед част и достојанство свих учесника екскурзије као и нарушава углед Школе биће уз претходно обавештавање родитеља враћени са екскурзије а све трошкове повратка носе родитељи тог ученика. План дежурства наставника за време путовања је саставни део програма екскурзије. Дневне активности, осим превоза, утврђене програмом екскурзије морају бити реализоване до 24 часа. За путовања дужа од једног дана, изабрана туристичка агенција дужна је да обезбеди лекара – пратиоца, уколико у местима боравка ученика не постоји организована здравствена служба. За путовања дужа од два дана неопходно је да родитељ достави податке о здравственом, физичком и психичком стању ученика, које издаје изабрани лекар/педијатар на основу здравственог картона. Тајност података о здравственом, физичком и психичком стању ученика мора бити обезбеђена и о овоме се стара директор школе, одељењски старешина и лекар.

Извештај о извођењу екскурзије. После изведеног путовања, стручни вођа путовања и представник туристичке агенције сачињавају забелешку о извођењу путовања, након чега стручни вођа путовања у року од три дана сачињава извештај, који подноси директору, са оценом о извођењу и квалитету пружених услуга. Након изведеног путовања ученици попуњавају анкетни лист. Извештај садржи и информацију о стеченим знањима и искуствима са путовања, начин њихове интеграције у наставни процес, утиске ученика о реализованом путовању, као и планиране обавезне активности које ће наставници са ученицима осмислити и реализовати у настави и ваннаставним активностима (нпр. пројекти, презентације за родитеље, изложбе и сл.). Извештај доставља се савету родитеља и наставничком већу ради разматрања, а школском одбору ради разматрања и усвајања. Одељењски старшина на родитељском састанку упознаје родитеље са извештајем. Извештај о путовању је саставни део годишњег извештаја о раду школе. Ако се приликом разматрања извештаја о остваривању путовања оцени да предвиђени програм није остварен у целости или да туристичка агенција није испоштовала уговорне обавезе, школа подноси рекламацију агенцији.

Тим за екскурзију и излете у реализацији активности сарађује са тимом за професионалну развој, тимом за координацију рада са Ученичким парламентом, тим за КВиС

Активност	Начин реализације	Носиоци реализације	Очекивани исходи
Екскурзија	Ученике упознати са општом културом земље, историјом, обичајима, практично упознавање са радом и начином производње у индустријама које се односе на образовне профиле	Одељењски старшина, предметни наставници, тим за екскурзије, тим за координацију Ученичког парламента, тим за КВиС	Приближавање и унапређење комуникације, подела искуства и мишљења, повећање заинтересованости за начин живота у другим срединама
Излети са одељењем	Шетња, разговор, дискусија	Одељењски старшина, тим за екскурзије	Приближавање и унапређење комуникације у одељењској заједници
Екскурзије и излети у оквиру стручних актива	Упознати наставнике са сегментима рада, производње везаних за њихову струку	Чланови стручних већа, тим за екскурзије, тим за професионални развој	Усклађивање односа личности и знања са жељама наставника
Реализација програма излета и екскурзија пратиће се у оквиру анализе реализације ГПР школе, на полугодишту и на крају наставне године.			

Носиоци праћења су директор школе, помоћник директора, психолог и педагог у сарадњи са тимом за екскурзије, тимом обезбеђивање квалитета и развој уставнове, стручним активом за развој школског програма.

16. ПРОГРАМ РАДА УЧЕНИЧКОГ ПАРЛАМЕНТА

Ученички парламент чине по два представника сваког одељења у школи. Чланове парламента бирају ученици одељењске заједнице сваке школске године, а чланови парламента бирају председника. Сва питања везана за функционисање Ученичког парламента су детерминисана у Пословнику УП дефинисаног на основу Закона о основама система образовања и васпитања, а у складу са чланом 82. Статута Хемијско-технолошке школе у Суботици. Председник Ученичког парламента је Члан Тима за самовредновање и присуствује седницама Школског одбора. Све активности УП се воде двојезично, на српском и мађарском језику (Пословник, седнице, радионице, акције, итд).

Ученички парламент обавља послове давања мишљења и предлога стручним органима, школском одбору, савету родитеља и директору о: правилима понашања у школи, мерама безбедности ученика, годишњем плану рада, школском развојном плану, школском програму, начину уређивања школског простора, избору уџбеника, слободним активностима, учешћу на спортским и другим такмичењима и организацији свих манифестација ученика у школи и ван ње и другим питањима од значаја за њихово образовање. Такође, разматра односе и сарадњу ученика и наставника, стручног сарадника и атмосфере у школи. Парламент се бави пословима обавештавања ученика о питањима од посебног значаја за њихово школовање и о активностима ученичког парламента. Ученици активно учествују у процесу планирања развоја школе и у самовредновању, представници парламента су чланови Стручног актива за развојно планирање, Тима за самовредновање и Тима за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања.

Циљ рада Ученичког парламента се односи на развијање осећаја за живот у демократском друштву и стицање вештина демократског одлучивања, заштиту права и интереса ученика, иницирање и промовисање иницијативности и активизма ученика у изградњи школе као најприродније демократске средине, иницирање и реализација сопствених акција, развијање сарадње са разним организацијама, развијање свести о правим друштвеним вредностима, развијање културе дијалога, подизање свести и опште културе код ученика, побољшање стања у школи како би међу ученицима промовисала сарадња, разумевање, толеранција, поштовање различитости, солидарност, ненасиље, доприносе решавању проблема ученика у школи и унапређење васпитно-образовног рада и културно-забавног живота Школе.

Исходи Ученичког парламента односе се на оспособљавање ученика да самостално или тимски преузму одговорност за добијена задужења, од саме припреме, планирања, организовања и реализовања одређених активности, успостављања сарадње са Локалном самоуправом и разним НВО ради унапређења личних компетенција које су потребне за целоживотно учење, оспособљавање за комуникацијске и организационе вештине, оспособљавање за живот у демократском друштву уз доношење демократских одлука и њихово сповођење, ширење

социјалне мреже познанстава ради будуће опремљености и спремности за живот и рад у сарадњи и хармонији са другим људима, бити спреман да преузме иницијативу за решавање проблема у заједници који живи уз свесност о правим друштвеним вредностима и општој култури уз поштовање права других људи.

Тим за координација рада са Ученичким парламентом сарађује у реализацији активности са тимом за самовредновање, тимом за КВиС, тимом за школски спорт и здравствену превенцију, тимом за еколошки програм и заштиту животне средине, тимом за културну и јавну делатност, тимом за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања, тимом за инклузију, тимом за обезбеђивање квалитета и развоја установе, тимом за развој међупредметних компетенција и предузетништва, стручни актив за развојно планирање.

Време реализације	Активности/ теме	Начин и место реализације	Носиоци реализације	Очекивани исходи
Септембар/Октобар	<ul style="list-style-type: none"> -конституисање Парламента и упознавање са радом УП и избором представника из одељења, Пословник о раду УП, -избору председника и заменика УП и записничара -избор представника за Школски одбор -избор представника за Стручни актив за развојно планирање, Тима за самовредновање и Тима за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања - разматрање извештаја о раду школе у претходној школској години - презентовање Извештаја о самовредновању рада школе за претходну школску годину и мера за побољшање квалитета -разматрање извештаја Тима за ЗУНЗЗ - извештај о раду УП -разматрање предлога Годишњег плана рада школе 	Дискусија Учионица	Директор Школе, одељ. стар., тим за координацију УП, тим за самовредовање, тим за ЗУНЗЗ, стручни актив за развојно планирање, стручни сарадници, секретара школе	Оспособљеност за демократско одлучивање и суживот у заједници на нивоу Школ

	-доношење плана рада УП -правилник о васпитној, васпитно-дисциплинској и материјалној одговорности и Правилима понашања у ХТШ			
Током школске године	Радионице на одређене теме: комуникација, сарадња, каријерно вођење и саветовање, превенција насилња, итд.	Радионица Учионица	Тим за координацију УП, тим за КВиС, стручни сарадници, тим за ЗУНЗЗ	Унапређене вештине ученика
Октобар	- Упознавање чланова Парламента са законским оквиром деловања парламента, са правима и дужностима чланова; упознавање са нормативним актима школе (Статут; Школски програм и Развојни план школе); Законом о основама система система образовања и васпитања; Протоколом о заштити ученика од насилња, злостављања и занемаривања - предлог мера за побољшање безбедности ученика у школи	Дискусија Предавањ е Учионица	Тим за координацију УП, тим за ЗУНЗЗ, секретар школе, стручни активн за развојно планирање	Усвајање појмова из Закона, Правилника и Пословника и правилна примена
Октобар Фебруар - март	-радионице Каријерно вођење и саветовање	Радионица учионица	Тим за каријерно вођење и саветовање, одељењске старешине	Преузимање иницијативе и одговорности за сопствени развој каријере
Током године	-добровољно давање крви	Школа	Тим за школски спорт и здравствену превенцију	Свесност о важности хуманости
Новемба р	- информације о успеху и дисциплини на крају првог тримесечја и предлози ученика за унапређење истих		Тим за координацију УП, тим за ЗУНЗЗ, тим за	Преузимање одговорности за сопствене

	<p>- расправа, анализа и организације допунске и додатне наставе</p> <p>-расправа и анализа организација слободних и ваннаставних активности</p> <p>-спортска дешавања, изложбе, акције, представе, утакмице</p> <p>-анализа и расправа о понашању ученика у школи</p> <p>-расправа и предлог мера за побољшање безбедности ученика у школи</p>	Дискусија учионица	школски спорт и здравствену превенцију, тим за културну и јавну делатност, стручни сарадници	поступке, преузимање иницијативе за решавање проблема и изношење сопственог мишљења
Децембар	<p>- анализа рада УП</p> <p>- предлози за побољшање</p> <p>- организовање хуманитарне акције</p>	Дискусија Учионица	Тим за координацију УП, тим за самовредновање, тим за ЗУНЗЗ, стручни актив за развојно планирање	Оспособљеност за анализу и процену сопственог и туђег рада уз могућност реалног сагледавања могућих унапређења истих, свест о важности хуманости
Током целе године	-учешће на радионицама које организују НВО, Локална самоуправа, Црвени крст и разна удружења - презентације факултета и високих струкових школа	Радионице Семинари Предавања Презентација Учионица	Школски тимови за поједине области	Оспособљеност за успостављање сарадње и ширење социјалне мреже познанстава
Јануар	<p>-информације о успеху и дисциплини на крају првог полугодишта и предлози ученика за унапређење истих</p> <p>- анализа посећености допунске и додатне наставе наставе</p> <p>-анализа остваривања развојног плана</p> <p>-извештај тима за ЗУНЗЗ</p> <p>- избор председника и заменика УП</p>	Дискусија Учионица	Тим за координацију УП, тим за ЗУНЗЗ, тим за школски спорт и здравствену превенцију, тим за културну и јавну делатност, стручни сарадници,	Преузимање одговорности за сопствене поступке и изношење сопственог мишљења

	- прослава Савиндана		стручни актив за развојно планирање	
Током другог полугод.	-учешће на радионицама које организују НВО, Локална самоуправа, Црвени крст и разна удружења - презентације факултета и високих струкових школа - спортска активности - Организовање и реализација заједничких пројеката и активности ученика, наставника и родитеља	Радионице Семинари Предавања Презентација Учионица	Школски тимови за поједине области	Преузимање одговорности за сопствене поступке и изношење сопственог мишљења
Фебруар - март	- припрема и организовање Дана школе и Дана отворених врата – презентација, спортска дешавања, дружење и размена искуства са гостима, обилазак града	Дискусија Презентација	Школски тимови за поједине области	Оспособљеност за планирање, организовање и реализацију активности
Април	- информације о успеху и дисциплини на крају трећег квартала и предлози ученика за унапређење истих -расправа, анализа и организације допунске и додатне наставе -расправа и анализа организација слободних и ваннаставних активности -спортска дешавања, изложбе, акције, представе, утакмице -анализа и расправа о понашању ученика у школи -расправа и предлог мера за побољшање безбедности ученика у школи	Дискусија Анализа	Тим за координацију УП, тим за ЗУНЗЗ, тим за школски спорт и здравствену превенцију, тим за културну и јавну делатност, стручни сарадници	Преузимање одговорности за сопствене поступке и изношење сопственог мишљења

Април - мај	- припрема и организовање Сајма образовања - припрема и организовање Дана отворених врата - припрема и организовање испраћаја матураната	Дискусија Презентац . Учионица	Школски тимови за поједине области	Оспособљеност за припрему, планирање, организацију и реализацију активности
Јун	- анализа успеха и дисциплине на крају школске године - коментарисање остварене сарадње, планираних, договорених и остварених активности - идеје за наредну школску годину - евалуација рада УП и предлог за побољшање и унапређење рад	Дискусија Упитници Учионица	Тим за координацију УП, тим за самовредновање, стручни сарадници	Процена планираних са оствареним активностима уз осврт на критичко мишљење ради унапређења рада УП наредне године
<p>Реализација програма рада Ученичког парламента пратиће се у оквиру анализе реализације ГПР школе, на полугодишту и на крају наставне године.</p> <p>Носиоци праћења су директор школе, помоћник директора, психолог и педагог у сарадњи са тимом за координацију Ученичког парламента, тимом обезбеђивање квалитета и развој уставнове, стручним активом за развој школског програма.</p>				

17. ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Програм безбедности и здравља на раду обухвата заједничке активности школе, родитеља, локалне самоуправе, усмерене на развој свести за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду.

Активности	Начин реализације	Носиоци реализације
Обука запослених за безбедан и здрав рад	Усмено излагање, практичне вежбе	Особе квалификоване и обучене за овакву активност
Обука запослених за пружање прве помоћи и провера теоријске и практичне оспособљености	Усмено излагање, практичне вежбе Израда тестова	Руководство школе, стручно лице за обуку за пружање прве помоћи, запослени Дома здравља
Периодични прегледи и испитивање опреме за рад	Одржавање средства и опреме за рад, електричне инсталације, грејања и друге инсталације	Координатори практичне наставе, домар, овлашћени сервис

Управљање отпадом и смећем	Усмено излагање, презентација	Наставници хемије и технологије, тим за еколошки програм и заштиту животне средине
Обука помоћног особља о правилном и безбедном коришћењу средстава за хигијену	Усмено излагање, презентација	Координатор практичне наставе
Ангажовање постојећих ресурса школе за стварање безбедног и подстицајног окружења	Предавање, разговор, дискусија	Руководство школе, запослени, тимови у школи
<p>Реализација програма безбедности и здравља на раду пратиће се у оквиру анализе реализације ГПР школе, на полугодишту и на крају наставне године.</p> <p>Носиоци праћења су директор школе, помоћник директора, психолог и педагог у сарадњи са тимом за безбедност и заштиту на раду, тимом обезбеђивање квалитета и развој уставнове, стручним активом за развој школског програма.</p>		

18. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ И ДРУШТВЕНОМ СРЕДИНОМ

Хемијско-технолошка школа, као стручна школа са својим подручјима рада, представља веома значајан део нашег града и локалне заједнице. Због тога је изузетно важно да има добру сарадњу са привредом, градском управом, као и са осталим институцијама са којима се остварује сарадња школе.

Школа сарађује са Министарством просвете, Заводом за унапређивање образовања и васпитања, Школском управом, Покрајинским секретаријатом, Градском управом, као и са Службом за друштвене делатности Градске управе Града Суботица.

На предлог Министарства просвете, а у сарадњи са патронажном службом Здравственог центра у Суботици, те психолошко-педагошком службом начиниће се оперативни програм рада на превенцији наркоманије и осталих болести зависности.

Постоји добра сарадња и са Патронажном службом Здравственог центра у Суботици, уз чију помоћ се врши едукација ученика из области контрацепције, АИДС-а, алкохолизма и болести зависности уопште. Такође се остварује добра сарадња са Општинским центром за социјални рад, Полицијском управом, Домом ученика средњих школа, Општинском организацијом црвеног крста, Диспанзером, Службом за трансфузију крви, Центром за јавно здравље и другим установама по потреби, у циљу развијања свести ученика о значају здравља и здравог начина живота, превенцијом болести и развој хуманости.

Такође, школа сарађује са Националном службом за запошљавање, Регионалном Привредном комором, социјалним партнерима ради оспособљавања ученика за свет рада.

Добру сарадњу школа има са Заједницама стручних школа у циљу унапређивања образовно-васпитног рада, размени искуства и примера добре праксе, планирања и организације такмичења, увођењу нових или иновирању постојећих образовних профила, итд.

Школа сарађује са Канцеларијом за младе, Градском библиотеком и учествује у пројектима којима се унапређује положај младих у друштву. Сарађује са Едукативним центром Рома и другим удружењима грађана који се баве васпитно-образовним проблемима младих и деце.

Школа сарађује са Народним позориштем, Савременом галеријом, Музејом и Историјским архивом и другим установама (у Суботици и шире), организујући посету позоришних представа, изложби, радионица, предавања, итд. са циљем да се продуби и развије љубав према историји и уметности.

У циљу упознавање локалне и шире заједнице о реализованим активностима и подизању имиџа школа сарађује такође са различитим електронским медијима, РТС, РТВ, ТВ Суботица, YUЕСО, Панон ТВ, subotica.com.

Добром сарадњом са другим школама и то не само из наше државе него и из иностранства, прикупљаће се потребна искуства и знања за учешћа у различитим пројектима који треба да послуже за повећање квалитета садржаја и услова рада школе.

Хемијско-технолошка школа настоји да својим ученицима обезбеди стицање потребних знања и вештина које им омогућавају да могу наставити своје школовање на факултетима или се запослити по завршетку школе. Практична настава, знања и вештине које се тако стичу су од изузетне важности, а самим тим се добра сарадња са привредом сматра проритетом у функционисању школе.

Кроз добру сарадњу са градском управом се много лакше решавају питања везана за образовање на локалном нивоу.

Посебна пажња се мора обратити на сарадњу са ПУ Суботица, са школским полицајцем као и Центром за социјални рад у циљу што боље безбедности ученика или решавања питања која се тичу ученика која долазе из друштвено осетљивих средина.

Кроз сарадњу са установама културе се могу значајно обогатити садржаји ваннаставних активности. Присуство школе у средствима информисања је од изузетног значаја за промоцију школе.

Овај програм треба да буде интерактиван и укључује активно учешће ученика. Ове активности оснажују ученике, пружају им прилику да стекну практична знања и вештине и развију свест о важности сарадње и одговорности према својој заједници. Програм сарадње средње школе са локалном самоуправом и друштвеном средином је веома користан како за школу, тако и за локалну заједницу. Овај програм има неколико циљева, као што су:

1. Побољшање квалитета образовања - Заједнички рад школе и локалне самоуправе доприноси унапређењу образовног система и подизању квалитета наставе, кроз сарадњу, организују се додатне обуке и радионице за наставнике, размена искустава и пракса у настави.

2. Обезбеђивање практичне наставе за ученике - Локална самоуправа пружа могућности реализацију практичне наставе у различитим предузећима у локалној средини. Ово омогућава

ученицима да стекну конкретна знања и вештине које су релевантне за њихово даље образовање и запошљавање.

3. Активно укључивање ученика у локалну заједницу - Сарадња са локалном самоуправом омогућава ученицима да се активно укључе у активности које се одвијају у њиховој заједници. Могу се организовати волонтерске акције, пројекти за заштиту животне средине, као и друге активности које доприносе развоју локалне заједнице.

4. Промоција сарадње и дијалога - Ова сарадња може допринети бољем разумевању између свих учесника и јачању веза међу њима.

5. Развој предузетничких вештина - Кроз сарадњу са локалном самоуправом, средња школа може пружити ученицима могућност да развијају предузетничке вештине и стичу практична искуства у покретању сопствених пројеката или бизниса. Локална самоуправа може пружити подршку у виду менторства, едукација и финансијских ресурса.

Институција са којом се сарађује	Садржај сарадње	Облик сарадње	Време реализације	Реализатори
Управа града Суботице – Градско веће за образовања	Спровођење одлука Градског већа од значаја за рад школе. Предлози Градском већу за подршку и помоћ успешнијем функционисању школе и остваривању циљева образовања	Договор, разговор	Током школске године	Директор школе
Предузећа у којима се реализује практична настава	Реализација практичне наставе и наставе у блоку, популаризација занимања, унапређење наставе	Практична настава, посете погонима предузећа, изложбе, округли сто	Током школске године	Наставници стручних предмета, координатор практичне наставе, тим за КВиС
Школски диспанзер	Систематски прегледи, предавања, саветовања, хуманитарне акције	Посете Дому здравља, посете лекара школи, саветовања, трибине	Током школске године	Ученици – вршњачки едукатори, социјални радник у диспанзеру, лекари, специјалисти, наставници, стручни

				сарадници, тим за школски спорт и здравствену превенцију
Црвени крст	Обуке прве помоћи, здравствена превенција, хуманитарне акције, квиз, летњи камп	Едукације, предавања	Током школске године	Тим за школски спорт и здравствену превенцију, тим за безбедност и здравље на раду, Ученички парламент, ученици, наставници
Центар за социјални рад	Социјални статус ученика, проблеми	Информисање, посете, заједничке акције	Током школске године	Одељењске старешине, стручни сарадници, радници ЦЗСР
ПУ „Наша радост“ Суботица	Организација посете поводом обележавања Дана детета	Радионица	Новембар	Наставници и ученици са подручја рада текстилство и кожарство
Полицијска Управа Суботица	Организација стручних предавања на тему безбедности	Предавања, едукација	Током школске године	Наставници и ученици, школски полицајац, тим за ЗУНЗЗ
Локалне телевизијске и радио станице	Промоција школских активности, План уписа	Презентација	Јануар - мај	Директор школе, помоћници директора, стручни сарадници, тим за културну и јавну делатност, тим за промоцију, наставници, ученици
	Примери добре праксе	Интервју са успешним ученицима	Током школске године	Ученици, ментори, новинари, директор и помоћници директора, тим за културну и јавну делатност, тим за промоцију

Народно позориште, Градски музеј, Градска галерија, Градска библиотека	Организоване посете, едукативне радионице	Посете	Током школске године	Тим за културу и јавну делатност школе
Канцеларија за младе	Едукације и предавања за ученике и наставнике	Презентација	Током школске године	Ученички парламент, тим за координацију Ученичког парламента, стручни сарадници, тим за КВиС
Друге школе и факултети	Електро – економска школа, Бијело Поље, Црна Гора	Посете	септембар - март	Директор школе, тим за екскурзије, наставници, ученици
	Средња струковна школа Антуна Хорвата	Посете	јануар - март	Директор школе, тим за екскурзије, наставници, ученици
	Хемијско – прехранбена технолошка школа, Београд	Посете	Ти+оком године	Директор школе, тим за екскурзије, наставници, ученици
	Гимназија и средња школа, Руше, Словенија	Посете	Током године	Директор школе, тим за екскурзије, наставници, ученици
Комуникација између култура у Карпатској регији	Комуникација између култура Карпатског региона	Међународно одељење	септембар - октобар	Директор школе, тим за екскурзије, наставници, ученици
	Комуникација између култура Карпатског региона	Летњи камп	јун - јул	Директор школе, тим за екскурзије, наставници, ученици
Невладине организације, спортски клубови	Едукације, предавања	Едукације, предавања	Током школске године	Директор школе, стручни сарадници, НВО, спортски клубови, наставници, ученици, тим за

				школски спорт и здравствену превенцију
<p>Реализација програма сарадње са локалном самоуправом и друштвеном средином пратиће се у оквиру анализе реализације ГПР школе, на полугодишту и на крају наставне године.</p> <p>Носиоци праћења су директор школе, помоћник директора, психолог и педагог у сарадњи са тимом обезбеђивање квалитета и развој уставнове, стручним активом за развој школског програма.</p>				

19. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

У школи постоје три облика сарадње са родитељима, односно законским заступницима ученика:

- Савет родите
- Родитељски састанци и
- Индивидуални састанци са родитељима.

Школа подстиче и негује партнерски однос са родитељима, односно старатељима ученика, и тај однос је заснован на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења. Родитељи су битни носиоци квалитета васпитно-образовног рада школе и они су укључени у поједине сегменте функционисања и руковођења. У току школске године родитељи активно могу да учествују у функционисању школе путем Савета родитеља а председник Савета родитеља је један од чланова Школског одбора.

На основу члана 20. Закона о средњој школи Хемијско-технолошка школа је саставила програм сарадње са породицом. Школа овим програмом дефинише садржај и облике сарадње са родитељима – старатељима ученика. Програм у области сарадње са породицом усмерен је пре свега на јачање родитељске компетенције и има социо-едукативни и саветодавни карактер. Активностима које се овим програмом планирају, школа ће настојати да родитеље-старатеље што више укључи у рад и функционисање школе. Сарадња са породицом одвијаће се плански и систематски током целе године укључујући родитеље-старатеље у планирање, реализацију и евалуацију те сарадње. Да би се што боље одговорило потребама деце, породице и средине сарадња ће се реализовати применом и комбинацијом различитих облика сарадње.

Циљ:

Организовати облике активности који ће:

- покренути партнерство између родитеља – старатеља и да се та сарадња подигне на виши ниво;
- пружити помоћ и подршку родитељима при обављању своје родитељске и васпитне функције.

Задаци :

- допринос складном деловању породице и школе у образовању и васпитању ученика;
- обезбеђивање и инсистирање на континуираној и квалитетној сарадњи родитеља-старатеља и школе;
- остваривање позитивне интеракције наставник- родитељ-старатељ;
- обезбедити информисаност родитеља о променама у образовању које се остварују у школи и код ученика.

Очекивани исходи:

Овим програмом очекујемо да ће се побољшати сарадња са породицом и да ће родитељи-старатељи бити више укључени у живот и функционисање школе и да ће доприносити подизању квалитета васпитно-образовног рада.

Евалуација:

Ради праћења успешности програма, школа ће на крају сваког полугодишта ове школске године да организује анкетање родитеља у погледу њиховог задовољства сарадњом и у погледу њихових сугестија за наредно полугодиште. Мишљење родитеља-старатеља, добијено као резултат анкетања, ће се узимати у обзир при вредновању квалитета рада школе.

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ/ТЕМЕ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	НОСИОЦИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ
Септембар	Прикупљање података: <ul style="list-style-type: none"> • о изјашњавању за изборне предмете, • о психофизичким способности детета, • о социјалним, здравственим и породичним приликама, • о деци путницима • о мишљењу и ставовима родитеља о васпитно-образовном раду школе 	Разговор, упитници, анкете	Одељенске старешине, стручни сарадници, директор школе, пом. директора	Прикупљене информације о ученицима, ставовима и мишљењу родитеља
Септембар	Упознавање са школом на првом родитељском састанку	разговор	Директор, пом. директора, стручни сарадници	Информисаност родитеља о документацији школе

Септембар	Упознавање родитеља-старатеља са увођењем инклузивног образовања, са остваривањем Програма заштите ученика од насиља	разговор	Одељенски старешина, стручни сарадници, директор школе, пом. директора, тим за ЗУНЗЗ, тим за инклузивно образовање	Информисаност родитеља
новембар	Предавања на тему „Кризе у адолесценцији“ за родитеље-старатеље ученика 2. и 3. разреда	Предавање	Стручни сарадници	Едукација и информисаност родитеља
Април, мај	Предавања на тему „Професионална оријентација“ за родитеље - старатеље ученике 4. разреда	предавање	Одељењске старешине, стручни сарадници, тим за КВиС	Едукација и информисаност родитеља
Друго полугодиште	Предавања на тему „Принципи успешног учења“ за родитеље-старатеље	радионица	Стручни сарадници	Едукација и информисаност родитеља
Током школске године	Партиципација родитеља-старатеља на уређењу школског простора	Радне акције, радионице	Одељенске старешине, предметни наставници, тим за еколошки програм и заштиту животне средине	Уређенији школски простор и блискија сарадња са род.-старатељима
Током школске године	Учешће родитеља-старатеља у традиционалним и новим школским манифестацијама, пројектима	Договор, тимски рад	Одељенске старешине, предметни наставници, стручни сарадници, тим за културну и јавну делатност	Укљученост родитеља у дате активности

Током школске године	Учешће родитеља – старатеља у програмима слободних активности, одељењских заједница	Радионице, тимски рад	Одељенске старешине, руководиоци секција, предметни наставници, стручни сарадници	Укљученост родитеља у дате активности
Током школске године	Подстицање активног учешћа родитеља – старатеља у Савету родитеља, Школском одбору, стручном активу за Школско развојно планирање, Тиму за самовредновање	Разговор, консултовање, информисање	Одељењске старешине, стручни сарадници, директор, пом. директора, стручни актив за развојно планирање, тим за самовредновање	Укљученост родитеља у дате активности
Током школске године	Укључивање родитеља – старатеља у израду програма за ученика са посебним потребама, израда ИОП-а	Разговор	Одељенски старешина, тим за додатну подршку, тим за инклузивно образовање	Укљученост родитеља у дате активности
Током школске године	Саветодавни рад са родитељима-старатељима чија деца имају проблеме у развоју, учењу и понашању	Разговор, консултације, радионице, предавања	Одељењски старешина, стручни сарадници	Родитељи су охрабрени и посаветовани како да решавају проблеме у развоју, учењу и понашању
Током школске године	Подстицање родитеља – старатеља да долазе на родитељске састанке и да активно учествују у њима	Разговор, информације путем огласне табле	Одељенски старешина, стручни сарадници, директор, пом. директора	Укљученост родитеља у дате активности

Током школске године	Учешће родитеља – старатеља у изради програма за екскурзије и школске излете	Разговор	Одељенски старешина, директор, пом. директора, Савет родитеља, тим за екскурзије	Укљученост родитеља у дате активности
Током школске године	Партиципација родитеља у изради плана заштите чије дете врши насиље или је жртва насиља	Разговор	Одељенски старешина, директор, пом. директора, тим за ЗУНЗЗ, стручни сарадници	Укљученост родитеља у дату активност
Током школске године	Подршка педагошко психолошког образовања родитеља – старатеља даровите деце	Разговор, консултације, радионице, предавања	Стручни сарадници	Подигнут ниво пед.- псих. образовања род.-стар. даровите деце
Током школске године	Сарадња са Центром за Социјални рад у Суботици	Разговор	Стручни сарадници, директор, одељенски старешина, Тим за ЗУНЗЗ	Тимски рад у приступу решавања проблема
Друго полугодиште	Упознавање родитеља – старатеља о реформама у образовању, са уписном политиком школа	Разговор, информације путем огласне табле,	Директор, пом. директора, секретар, стручни сарадници	Информисаност родитеља
Током школске године	Учешће родитеља – старатеља са истраживањима васпитно-образовног рада школе и унапређивањима у наставној пракси и накнадно извештавање о добијеним резултатима	Разговор, информације путем огласне табле, веб сајт	Стручни сарадници, директор, пом. директора, одељенске старешине, тим за	Унапређивање и истраживање наставне праксе кроз тимски рад породице и школе

			самовредновање, стручни актив за развојно планирање, тим за ЗУНЗЗ, Тим за КВиС	
--	--	--	--	--

РОДИТЕЉСКИ САСТАНЦИ

Родитељски састанци ће се одвијати путем следећих облика:

ИНДИВИДУАЛНИ КОНТАКТИ СА РОДИТЕЉИМА

Индивидуални контакти са родитељима имају за циљ међусобно информисање о напредовању и укупном психофизичком и социјалном развоју ученика. Сваки одељењски старшина прима родитеље у време које сам одреди и о томе води посебну документацију. На огласној табли за родитеље налази се распоред индивидуалних састанака одељенског старешине са родитељима. Посебно је важно интензивирати рад са родитељима ученика који показују изузетно напредовање или стагнирање у раду. Такође родитељи имају могућност за индивидуалне састанке са стручним сарадницима у циљу решавања проблема застоја у учењу, развоју, понашању, саветовању у вези каријерног пута ученика, итд.

На школском сајту родитељи могу да виде распоред индивидуалних састанака одељењског старешине и наставника са родитељима, ради што бољег информисања родитеља.

САСТАНЦИ СА РОДИТЕЉИМА

Сваки одељењски старшина својим програмом рада утврђује број и садржај родитељских састанака који ће бити одржани током године (најмање четири, а по потреби и више). Одељењски старшина може реализовати и групне родитељске састанке уколико процени да су они сврсисходнији. На родитељским састанцима поред утврђених садржаја који се тичу анализе успеха и владања, реализације наставе, организације излета, екскурзија, рада ваннаставних активности биће реализоване и неке од педагошко-психолошких и здравствених тема, затим тема које се односе на дуални модел образовања, каријерног вођења и саветовања, итд. У организацији родитељских састанака и избору садржаја разговора велико учешће ће узети психолог, педагог и директор школе.

Обавеза сваког одељенског старешине је да на време пријаве одржавање родитељског састанка и поделе позивнице за исти. Тако ће на време све потребне информације стизати до родитеља а руководство школе биће у прилици да непосредно одговара на питања родитеља о свим актуелним дешавањима у школи, уколико се укаже потреба, организоваће се и ванредни родитељски састанци за поједина одељења – разреде током трајање школске године. Овим састанцима често присуствују и стручни сарадници.

ПЛАН РОДИТЕЉСКИХ САСТАНАКА ТОКОМ ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ

Време реализације	Активности/теме	Начин реализације	Носиоци реализације
<p align="center">СЕПТЕМБАР</p>	<p>Упознавање са организацијом рада школе, календаром образовно-васпитног рада за текућу школску годину,</p> <p>Правилима кућног реда, деловима Годишњег плана рада школе који су интересантни за родитеље, Правилима о понашању ученика, запослених и родитеља ученика школе;</p> <p>Избор представника родитеља за Савет родитеља Школе;</p> <p>Договор са родитељима о међусобној сарадњи, терминима индивидуалних разговора и инсистирање на правовременом обавештавању школе о разлозима одсуствовања ученика са наставе</p> <p>Упознавање родитеља са Правилником о правима, обавезама и одговорности ученика и васпитним и васпитно-дисциплинским мерама;</p> <p>Истицање значаја благовременог праћења рада и напредовања ученика у циљу превентивног деловања или предузимања одговарајућих мера у ситуацијама које то изискују;</p> <p>Упознавање родитеља са организацијом допунског и додатног рада са ученицима и сугестије родитеља за укључивање ученика;</p> <p>Упознавање са Планом и програмом образовања за текућу школску годину;</p> <p>За завршне разреде: Упознавање родитеља са начином полагања матурског и завршног испита;</p> <p>Упознавање и договор о организовању екскурзије</p> <p>За прве разреда који наставу похађају по дуалном моделу - упознавање са начином реализација и функционисања дуланог модела образовања</p>	<p>Упознавање,</p> <p>разговор,</p> <p>договор,</p> <p>избор,</p> <p>гласање</p>	<p align="center">ОДЕЉЕЊСКИ СТАРЕШИНА</p>
<p align="center">НОВЕМБАР</p>	<p>Понашање ученика у школи</p> <p>Анализа успеха ученика на првом класификационом периоду, уочавање наставних</p>	<p>Разговор</p>	<p align="center">ОДЕЉЕЊСКИ СТАРЕШИНА</p>

	<p>предмета из којих је успех најлошији ради предузимања мера за побољшање успеха;</p> <p>Анализа изостајања ученика, посебно неоправданих изостанака и изречене васпитне и васпитно- дисциплинске мере;</p> <p>Осврт на остварену сарадњу породице и школе и учесталост индивидуалних разговора са родитељима;</p> <p>Договор са родитељима о пружању помоћи ученицима;</p> <p>Указивање на нужност проширивања знања родитеља из области педагогије, развојне психологије и друго;</p> <p>Организовање екскурзије;</p>		
ЈАНУАР	<p>Понашање ученика</p> <p>Анализа успеха ученика на крају првог полугодишта;</p> <p>Упознавање родитеља са мерама за побољшање успеха;</p> <p>Однос према школским обавезама и изреченим васпитним и васпитно-дисциплинским мерама;</p> <p>Однос ученика према школској имовини и материјална одговорност ученика;</p> <p>Истицање значаја професионалне оријентације ученика и благовременог планирања свог професионалног развоја</p> <p>Анализа укључености ученика у допунски и додатни рад и ефекти тог рада</p> <p>Анкетирање родитеља о задовољству сарадњом са школом</p>	Разговор	ОДЕЉЕЊСКИ СТАРЕШИНА
МАРТ - АПРИЛ	<p>Разговор о захтевима који до краја школске године стоје пред ученицима</p> <p>Анализа успеха ученика на трећем класификационом периоду;</p> <p>У завршним разредима- упознавање родитеља са организацијом полагања завршног и матурског испита</p>	Разговор	ОДЕЉЕЊСКИ СТАРЕШИНА

	Упознавање родитељима о могућности запошљавања код социјалних партнера Представљање резултата истраживања и дефинисање мера за унапређивање сарадње		
МАЈ - ЈУН	Анализа очекиваног успеха ученика на крају другог полугодишта; Упознавање родитеља са мерама за побољшање успеха и сугестије родитеља Анкетирање родитеља о задовољству сарадње са школом	Разговор	ОДЕЉЕЊСКИ СТАРЕШИНА

САВЕТ РОДИТЕЉА

Савет родитеља чини по један представник из сваког одељења у школи. У току школске године Савет родитеља разматра питања из своје надлежности, а која су планирана Годишњим планом рада школе, а то су:

- Остварује чвршћу сарадњу између породице и школе ради постизања јединства образовно-васпитног утицаја на ученике;
- Предлаже представнике родитеља ученика у Школски одбор;
- Предлаже своје представнике у тиму за развојно планирање и у друге стручне тимове школе;
- Предлаже мере за осигурање квалитета и унапређивање образовно-васпитног рада;
- Разматра предлог програма образовања и васпитања, развојног плана, годишњег плана рада, извештаје о њиховом остваривању, вредновању и о самовредновању;
- Разматра намену коришћења средстава прикупљених од родитеља и од проширене делатности школе;
- Разматра и прати услове за рад школе, услове за одрастање и учење, безбедност и заштиту ученика;
- Учествује у поступку прописивања мера заштите и безбедности ученика за време боравка у школи и свих активности које организује школа;
- Даје сагласност на програм, цену екскурзије и избор агенције и организовање екскурзије и разматра извештај о њиховом остваривању;
- Разматра и друга питања утврђена статутом.

Савет родитеља има право да своје предлоге, питања и ставове упућује Школском одбору, директору и стручним органима Школе.

Родитељи су, кроз Савет родитеља упознати са садржајем и начином реализације актуелних пројеката у школи као што су самовредновање, школско развојно планирање, као и са резултатима истраживачко – аналитичког рада стручне службе.

Значајна је и подршка родитеља у обезбеђивању услова за успешнији рад школе, уређењу, опремању, обезбеђивању награда. Родитељи су присутни и радо виђени на бројним манифестацијама школе, завршној матурској свечаности, и другим активностима из културне и јавне делатности школе.

Реализација програма сарадње са породицом пратиће се у оквиру анализе реализације ГПР школе, на полугодишту и на крају наставне године.

Носиоци праћења су директор школе, помоћник директора, одељењске старешине, психолог и педагог у сарадњи са тимом обезбеђивање квалитета и развој уставнове, стручним активом за развој школског програма.

20. ПРОГРАМ ИНКЛУЗИВНОГ ОБРАЗОВАЊА

Једнако право и доступност образовања и васпитања без дискриминације гарантује *Закон о основама система образовања и васпитања* („Сл. Гласник РС“ 88/2017-3, 27/2018-3 (др. закон), 27/2018-22 (др. закон), 10/2019-5, 6/2020-20), члан 3, Општи принципи система образовања и васпитања. Такође, Закон утврђује и прописује:

- ✓ **Могућност образовања по ИОП-у у редовним школама** (члан 68) „Основне и средње школе, поред школског програма, могу да остварују и: индивидуални образовни план (ИОП) за ученике и одрасле са сметњама у развоју...”
- ✓ **Примену индивидуализованог начина рада и ИОП-а** (члан 77) „За дете и ученика коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, установа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека и доноси ИОП...”

Чланом 12, *Закон о средњем образовању и васпитању, Додатну подршку у образовању и васпитању* оствариће ученици са сметњама у развоју, инвалидитетом, ученици са специфичним тешкоћама у учењу и ученици који потичу и/ или живе у социјално нестимулативној средини. Школа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека, и зависно од потреба доноси индивидуални образовни план, у складу са Законом.

У школи постоји систем подршке за ученике којима је потребна додатна подршка. На основу Извештаја о самовредновању из 2015. године, област Настава и учење евалуирани су на основу стандарда и индикатора које предвиђа нов Правилник о стандардима квалитета рада установе. На основу члана 76. став 12. *Закон о основама система образовања и васпитања* („Сл. Гласник РС“ 88/2017-3, 27/2018-3 (др. закон), 27/2018-22 (др. закон), 10/2019-5, 6/2020-20), донесен је и ПРАВИЛНИК О БЛИЖИМ УПУТСТВИМА ЗА УТВРЂИВАЊЕ ПРАВА НА ИНДИВИДУАЛНИ ОБРАЗОВНИ ПЛАН, ЊЕГОВУ ПРИМЕНУ И ВРЕДНОВАЊЕ који ближе дефинише релевантна питања из области инклузивне праксе.

НАЧИН ИЗРАДЕ ИОП-А

Испитивање детета уписаног у школу

У поступку испитивања детета уписаног у школу, школа може да утврди потребу за доношењем индивидуалног образовног плана или додатном подршком за образовање. Ако додатна подршка захтева финансијска средства, упућује писмени захтев изабраном лекару надлежног дома здравља за процену потреба за пружањем додатне образовне, здравствене или социјалне подршке које утврђује интерресорна комисија.

Прикупљање података и формирање документације о ученику

Сви запослени у образовно-васпитним и васпитно-образовним установама имају обавезу да прете развој и напредовање деце и ученика у току учења и развоја вештина за учење, социјалног развоја, развоја комуникације и самосталности. Ако се у том поступку утврди да дете или ученик не остварује очекиване исходе образовања и васпитања или су резултати које ученик остварује значајно изнад нивоа општих и посебних стандарда, приступа се прикупљању података, ради формирања неопходне документације за пружање одговарајуће подршке у образовању и васпитању.

Ти подаци се прикупљају из различитих извора (од родитеља, односно старатеља детета или ученика, стручњака ван образовне установе који добро познаје дете, односно ученика, од вршњака и самог детета, односно ученика, на начин на који је то могуће), при чему се користе различите технике (систематско посматрање активности детета, односно ученика у различитим ситуацијама, тестирање, као и интервјуисање и попунавање упитника од стране ученика и других који познају дете, односно ученика). Медицински налази су, по потреби, саставни део документације. На основу прикупљених података и документације стручни сарадник координира израду и у сарадњи са наставником, одељењским старешином израђује педагошки профил ученика.

Педагошки профил

Педагошки профил садржи опис образовне ситуације ученика и основ је за планирање индивидуализованог начина рада са дететом, односно учеником. Полазна основа за израду образовног или педагошког профила јесте Закон о основама образовања и васпитања. Овим и сличним члановима Закона дефинисана су постигнућа ученика која се могу разврстати у четири категорије:

- Вештине учења како се учи.
- Социјалне вештине.
- Комуникацијске вештине.
- Самосталност и брига о себи.

Педагошки профил је концизан и прецизан опис ученика који ће обезбедити да се идентификују и процене јаке стране ученика и његове потребе за подршком у образовању.

Идентификовање јаких и слабих страна ученика помажу тиму за пружање додатне подршке да планира потребе за подршком, као и врсте интервенција и ресурсе који ће омогућити напредак у образовању. Подаци у профилу се износе јасним, концизним и разумљивим језиком објективних чињеница, и морају се избегавати претпоставке, интерпретације, стручни термини и сл.

У оквиру одељка о вештинама учења и како се учи, прикупљају је подаци о:

- општим школским постигнућима – на пример: Има ли области/предмета где су ученикова постигнућа добра или изнад просечна?; Да ли је учениково напредовање видно спорије или да ли су његова постигнућа значајно нижа од постигнућа вршњака која се очекују у области коју посматрамо? Да ли се потребе ученика значајно разликују од типичних вршњачких потреба?
- текућем владању вештинама мишљења – на пример: разумевање прочитаног текста, аритметичко мишљење, решавање проблема у односу на свој узраст / стандарде; интересовања, посебне вештине и компетенције и сл.
- мотивацији ученика, представи о себи као особи која учи или ученику, ставови према школовању.
- да ли ученик има сметње и да ли уочена сметња(е) лоше утиче на ученикова образовна постигнућа?

У области социјалних вештина, прикупљају се информације о:

- учениковим односима са другим људима - на пример: развој и одржавање социјалних контаката и односа, понашање према вршњацима и одраслима, поштовање општих правила и сл.
- о способност личног прилагођавања различитим социјалним контекстима (слика о себи, ставови, сналажење и сл.)
- школска пријатељства, као и врсте и начини игре/забаве са вршњацима (однос према заједничким правилима, специфичне реакције и сл.)
- (у појединим ситуацијама) социјалне вештине/компетенције могу да укључе и начин поздрављања других особа, начин узимања речи током разговора, вештине одржавања разговора и сл.

У области комуникације, прикупљају се подаци о:

- модалитетима (каналима) комуникације које ученик користи да прими информације од других и да да информације другима;
- евентуалном постојању сметњи везаних за слух, вид, говор или други вид комуникације (укључујући и невербалну), које утичу на његово укључивање и учешће у образовању;
- да ли ученик у потпуности влада језиком на коме се школује (и језиком већинске групе) или има тешкоће које утичу на његово укључивање у образовни процес?

Кад је у питању самосталност и брига о себи, прикупљају се подаци о:

- начину обављања дневних обавеза и активности које се тичу учениковог учествовања у образовању;

- евентуалном постојању сметњи везаних за самостално кретање и обављање дневних обавеза и да ли уочене моторичке, физичке и/или чулне сметње утичу на његово укључивање и учешће и напредовање у образовању.
- укупном здравственом стању ученика тј. да ли ученик има текућих здравствених тешкоћа (постојање адекватне медицинске документације) и да ли оне утичу на укључивање у образовни процес или напредак у савладавању редовног школског програма?

Као последња област, прикупљају се подаци о утицају спољашњег окружења за учење, односно подаци о породичним и другим условима који могу да утичу на учење и напредовање ученика. На основу педагошког профила, идентификују се приоритетне области и потребе за подршком детету у образовно-васпитној установи. Стручни сарадник координира израду и у сарадњи са васпитачем, односно наставником и родитељем израђује педагошки профил детета, ученика.

На основу педагошког профила ученика утврђују се:

- а) подручја у којима постоји потреба за додатном подршком у образовању и васпитању и
- б) планира се отклањање физичких и комуникацијских препрека (индивидуализован начин рада) у образовно-васпитном, односно васпитно-образовном раду.

Мере индивидуализације остварују се путем:

- 1) разумног прилагођавања простора и услова у којима се одвија активност у предшколској установи, односно настава у школи (отклањање физичких баријера, осмишљавање додатних и посебних облика активности, израде посебног распореда активности итд.
- 2) прилагођавања метода рада, наставних средстава и дидактичког материјала, начина давања инструкције и задавања задатака, праћења напредовања, начина усвајања садржаја, провере знања, организације ситуација учења, постављања правила понашања и комуникације и др.
- 3) измена садржаја активности у васпитној групи, односно садржаја учења и исхода образовања и васпитања.

Планиране мере за отклањање физичких и комуникацијских препрека (индивидуализован начин рада) у установи, уписују се у Образац 3 који је одштампан уз Правилник о ближимпутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање. Право на ИОП има свако дете и ученик које има потребу за додатном подршком у образовању и васпитању због тешкоћа у приступању, укључивању, учествовању или напредовању у васпитно-образовном или образовно-васпитном раду, ако те тешкоће утичу на остваривање општих исхода образовања и васпитања, а нарочито ако дете, односно ученик:

- има тешкоће у учењу (због специфичних сметњи учења, или проблема у понашању и емоционалном развоју);
- има сметње у развоју или инвалидитет (телесне, моторичке, чулне, интелектуалне или вишеструке сметње);

- потиче, односно живи у социјално нестимулативној средини (социјално, економски, културно, језички сиромашној средини или дуготрајно борави у здравственој, односно социјалној установи);
- из других разлога остварује право на подршку у образовању.

Овај предлог може да покрене стручни тим за инклузивно образовање, а на основу порцене потреба за ИОП-ом коју може да да:

- одељењски старешина
- наставник/ица
- стручни сарадник/ица
- родитељи

Када покретач иницијативе није родитељ, школа је дужна да писаним путем обавести родитеље или старатеље да је овај предлог покренут. Стручни тим за инклузивно образовање покреће предлог за доношење ИОП-а ако дете, односно ученик не постиже исходе образовања, односно опште и посебне стандарде постигнућа због сметњи у развоју и инвалидитета, или ако би ученик, због његових изузетних способности, могао да постигне или већ постиже резултате који су изнад нивоа општих и посебних стандарда. Предлог садржи образложене разлоге за покретање предлога за утврђивање права на ИОП, као и доказе о претходно организованом индивидуализованом начину рада са дететом, односно учеником. Родитељ, односно старатељ својим потписом потврђује да је у потпуности упознат са покретањем предлога за утврђивање права на ИОП, разлозима за његово покретање и да јесагласан да се приступи изради ИОП-а.

ИОП је писани документ установе, којим се планира додатна подршка у образовању и васпитању детета, односно ученика ако претходно прилагођавање и отклањање физичких и комуникацијских препрека нису довеле до остваривања општих исхода образовања и васпитања, односно до задовољавања образовних потреба ученика са изузетним способностима.

ИОП садржи:

- 1) податке о детету, ученику односно одраслом и податке о тиму за додатну подршку;
- 2) педагошки профил детета, ученика, односно одраслог;
- 3) план мера индивидуализације;
- 4) персонализовани програм наставе и учења;
- 5) податке о праћењу и вредновању ИОП-а;
- 6) сагласност родитеља.

ИОП може да садржи и:

- 1) план транзиције – план подршке детету и ученику при укључивању у образовање, при преласку на други ниво образовања или при преласку у другу образовну установу;
- 2) план превенције раног напуштања образовања за децу и ученике у ризику од раног напуштањашколе.

ИОП може да се донесе за део или област у оквиру наставног предмета, један наставни предмет, групу наставних предмета или за све садржаје, односно наставне предмете за разредкоји ученик похађа, као и за ваннаставне активности.

ИОП може да буде:

- **по прилагођеном програму** у коме се прецизно планира циљ пружања подршке која се односи на прилагођавање и обogaћивање простора и услова у којима се учи, прилагођавање метода рада, уџбеника и наставних средстава током образовно-васпитног процеса;

активности и њихов распоред као и лица која пружају подршку - **ИОП1**;
– **по измењеном програму** у коме се, осим већ наведеног, прецизно планира прилагођавање општих исхода образовања и васпитања, прилагођавање посебних стандарда постигнућа ученика у односу на прописане и прилагођавање садржаја за један, више или за све предмете - **ИОП2**;

– **обогаћен и проширен програм** који се примењује за ученике са изузетним способностима - **ИОП3**;

Доношењу ИОП-а са измењеним програмом, односно прилагођеним посебним стандардима постигнућа, претходи доношење, примена и вредновање ИОП-а са прилагођеним програмом, као и мишљење интерресорне комисије за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету и ученику.

Након добијања писане сагласности родитеља, а на основу предлога стручног тима за инклузивно образовање директор установе формира тим за пружање додатне подршке детету или ученику. У школи, тим за пружање додатне подршке ученику чине:

- одељењски старешина,
- предметни наставник,
- стручни сарадник,
- родитељ, односно старатељ детета,
- у складу са потребама детета и педагошки асистент, односно стручњак ван школе, на предлог родитеља, односно старатеља.

Овај тим израђује ИОП. **Родитељ, односно старатељ даје сагласност за спровођење ИОП-а.** Стручни тим за инклузивно образовање установе доставља ИОП педагошком колегијуму на усвајање.

Уколико родитељ неоправдано одбије учешће у изради или давању сагласности на ИОП, установа је дужна да о томе обавести надлежну установу социјалне заштите у циљу заштите најбољег интереса детета, односно ученика.

ИОП се остварује у оквиру заједничких активности у одељењу школе. Наставник при планирању свог рада у одељењу, укључује мере и активности предвиђене ИОП-ом.

ИОП садржи:

- 1) податке о детету, ученику односно одраслом и податке о тиму за додатну подршку ;
- 2) педагошки профил детета, ученика, односно одраслог;
- 3) план мера индивидуализације;
- 4) персонализовани програм наставе и учења;
- 5) податке о праћењу и вредновању ИОП-а;
- 6) сагласност родитеља.

ИОП може да садржи и:

- 1) план транзиције – план подршке детету и ученику при укључивању у образовање, при преласку на други ниво образовања или при преласку у другу образовну установу;

2) план превенције раног напуштања образовања за децу и ученике у ризику од раног напуштањашколе.

ИОП може да се донесе за део или област у оквиру наставног предмета, један наставни предмет, групу наставних предмета или за све садржаје, односно наставне предмете за разредкоји ученик похађа, као и за ваннаставне активности.

Изузетно, према потребама детета, односно ученика, а на основу одлуке тима за пружањедодатне подршке ученику, ИОП може да се остварује и ван одељења у школи. У току примене ИОП-а у установи активно учествују сви чланови тима за пружање додатне подршке детету, односно ученику.

Ако примена ИОП-а захтева финансијска средства, установа упућује писмени захтев интересорној комисији за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету или ученику.

ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА ЗА КОЈЕ ЈЕ ИЗРАЂЕН ИОП

Ученик који стиче образовање у току примене ИОП-а оцењује се према ИОП-у, а у складу сапрописом о оцењивању ученика у основном и средњем образовању и васпитању. Завршни испит, односно матуру полаже у складу са прописом о програму завршног испита, односно матуре, уз неопходна прилагођавања која предлаже и образлаже тим за пружање додатне подршке ученику, а у складу са ИОП-ом.

ВРЕДНОВАЊЕ И ИЗМЕНА ИОП-А

Вредновање ИОП-а врши се ради процене остварености циљева утврђених ИОП-ом. Оно може бити:

- **спољашње** кога врши просветни саветник, односно саветник – спољни сарадник у току стручнопедагошког надзора. У оквиру вршења стручно-педагошког надзора утврђује се испуњеност услова у поступку доношења ИОП-а, вреднује се садржај и примена ИОП-а.

- **вредновање ИОП-а унутар установе** врши се кроз самовредновање стручног тима за инклузивно образовање и тима за пружање додатне подршке детету, односно ученику, према унапред утврђеној динамици у ИОП-у и према указаној потреби, **у првој години уписа тромесечно**, а у свим **наредним годинама на почетку сваког полугодишта, односно радне године**. Резултати вредновања обавезно се достављају стручном тиму за инклузивно образовање и педагошком колегијуму.

На основу резултата вредновања ИОП-а тим за пружање додатне подршке детету односно ученику израђује предлог измене и допуне односно прилагођавања ИОП-а потребама детета односно ученика. Измена ИОП-а врши се у складу са напретком и развојем детета, односно ученика: ако постигне планиране резултате пре очекиваног рока или не постиже очекиване резултате, односно у другим случајевима када настану промене у понашању детета и његовом окружењу.

Подаци о резултатима вредновања ИОП-а саставни су део документације која прати ИОП. На основу вредновања, уз сагласност стручног тима за инклузивно образовање, педагошки колегијум

доноси одлуку о даљој примени, изменама и допунама ИОП-а или престанку потребе за ИОП-ом, на предлог тима за пружање додатне подршке.

Одлука о наставку спровођења ИОП-а доноси се ако се утврди да планиране активности одговарају потребама детета, односно ученика, или да се резултати могу очекивати наподређеног периода рада. Време спровођења ИОП-а може се продужити, уз сагласност родитеља, односно старатеља детета, или ученика.

Одлука о престанку потребе за ИОП-ом доноси се ако се утврди да се даљи напредак детета, односно ученика може остваривати применом индивидуализованог начина рада.

Покретање васпитно-дисциплинског поступка

Када се васпитно-дисциплински поступак покреће за ученика који се образује по ИОП-у, тим за инклузивно образовање и тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања заједно анализирају да ли је школа спровела мере које су предвиђене ИОП-ом.

Овом анализом се утврђује ефекат планираних и предузетих мера и, по потреби, уводе нове мере подршке и мењају стратегије рада са учеником.

За ученика који се образује по ИОП-у, тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања у сарадњи са тимом за инклузивно образовање сачињава план појачаног васпитног рада, односно план заштите уколико ученик трпи насиље. Том приликом води се рачуна о областима из педагошког профила ученика у којима је ученику потребна подршка.

Тим за инклузивно образовање сарађује у реализацији активности са тимом за самовредновање, тимом за КВиС, тимом за школски спорт и здравствену превенцију, тимом за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања, тимом за обезбеђивање квалитета и развоја установе, тимом за професионални развој.

Реализација програма инклузивног образовања пратиће се у оквиру анализе реализације ГПР школе, на полугодишту и на крају наставне године.

Носиоци праћења су директор школе, помоћник директора, психолог и педагог у сарадњи са тимом за инклузивно образовање, тимом обезбеђивање квалитета и развој уставнове, стручним активом за развој школског програма.

21. ПРОГРАМ ВАСПИТНОГ РАДА ШКОЛЕ

Програм васпитног рада школе обухвата елементе који се односе на васпитно осмишљавање садржаја, облика и метода рада у настави, као и планирање и програмирање ваннаставних активности, друштвено-корисног рада, културне и јавне делатности школе, рада одељењског старешине, сарадње са родитељима, активности ученика у одељењима и мањим групама и рада стручних органа, све у циљу подстицања развоја ученика као здраве личности.

Реализација програма васпитног рада школе пратиће се у оквиру анализе реализације ГПР школе, на полугодишту и на крају наставне године.

Носиоци праћења су директор школе, помоћник директора, одељењске старешине, психолог и педагог у сарадњи са тимом обезбеђивање квалитета и развој уставнове, стручним активом за развој школског програма.

Циљеви васпитног рада Школе

Основни циљ васпитног рада у школи је изграђивање ученика као здраве личности. Школа, поред знања, треба да пружи ученицима основе интелектуалног, моралног, физичког, емоционалног, здравственог, професионалног (каријерног) и естетског васпитања. Средња школа има посебну улогу и одговорност у васпитању младих, пре свега због узраста ученика, који се налазе у периоду психосоцијалног сазревања и формирања личности. Као основни циљеви васпитног рада истичу се:

ЦИЉ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Развијање способности и интересовања ученика у различитим људским делатностима	Наставници, одељењске старешине, стручни сарадници, школски тимови за поједине области	Редовна настава, факултативна настава, додатна настава, рада секција, друштвено-користан рад, културна и јавна делатност школе
Изграђивање стваралачког односа према раду, материјалним и духовним добрима	Наставници, одељењске старешине, стручни сарадници, школски тимови за поједине области	Редовна настава, факултативна настава, додатна настава, рада секција, друштвено-користан рад, културна и јавна делатност школе
Оспособљавање за укључивање младих у активан друштвени живот	Наставници, одељењске старешине, стручни сарадници, школски тимови за поједине области	Редовна настава, факултативна настава, додатна настава, рада секција, друштвено-користан рад, културна и јавна делатност школе
Оспособљавање за примену стеченог знања и вештина	Наставници, одељењске старешине, стручни сарадници, школски тимови за поједине области	Редовна настава, факултативна настава, додатна настава, рада секција, друштвено-користан рад, културна и јавна делатност школе
Правилно коришћење слободног времена	Наставници, одељењске старешине, стручни сарадници, школски тимови за поједине области	Редовна настава, факултативна настава, додатна настава, рада секција, друштвено-користан рад, културна и јавна делатност школе
Развијање интелектуалних и физичких способности	Наставници, одељењске старешине, стручни сарадници, школски тимови за поједине области	Редовна настава, факултативна настава, додатна настава, рада секција, друштвено-користан рад, културна и јавна делатност школе
СТИЦАЊЕ И РАЗВИЈАЊЕ СВЕСТИ О ПОТРЕБИ ЧУВАЊА ЗДРАВЉА И	Наставници, одељењске старешине, стручни	Редовна настава, факултативна настава, додатна настава, рада

заштити природе и човекове средине	сарадници, школски тимови за поједине области	секција, друштвено-користан рад, културна и јавна делатност школе
Развијање хуманости, истинољубивости, патриотизма и других етичких својстава личности	Наставници, одељењске старешине, стручни сарадници, школски тимови за поједине области	Редовна настава, факултативна настава, додатна настава, рада секција, друштвено-користан рад, културна и јавна делатност школе
Васпитање за хумане и културне односе међу људима, без обзира на пол, расу, веру, националност, уверење	Наставници, одељењске старешине, стручни сарадници, школски тимови за поједине области	Редовна настава, факултативна настава, додатна настава, рада секција, друштвено-користан рад, културна и јавна делатност школе

На основу васпитне ситуације у Школи и постигнутих резултата у погледу утицаја на развој личности ученика, као битни, издвојени задаци васпитног деловања у школској години, утврђују се:

ОСНОВНИ ЗАДАТАК: Оспособљавање ученика за самосталан рад и учење.			
Васпитно деловање у:	Садржаји, активности, методе и облици васпитног деловања	Носиоци организације и реализације	Оријентационо време реализације
НАСТАВИ	<p>1. Коришћење различитих облика и метода рада у настави - примена савремених технологија, програмирано учење, учење путем решавања проблема, наставне методе које омогућују осамостаљивање ученика у коришћењу различитих извора сазнања: коришћење уџбеника, проблема, откривањем...</p> <p>- Упознавање ученика са специфичним методама учења, садржаја појединих предмета и оспособљавање за такав рад: општи приступ садржају који се учи;</p> <p>- Уочавање битних делова садржаја који представљају окосницу око које се организују, групишу појединости - откривање суштине;</p> <p>- Извлачење наслова из груписаних појединости поднаслова за одељке и обрнуто: груписање појединости око датих наслова;</p>	- Наставници свих предмета,	- Поједине садржаје реализовати

	<p>- Сажимање текста: израда теза, сачињавање извода - постизање прегледности садржаја;</p> <p>- Логично повезивање текста и илустрација у уџбенику са скицама, схемама, табелама - израда резимеа;</p> <p>- Оспособљавање ученика за прихватање и разумевање информација, откривање узрочно-последичних веза, правила, принципа, законитости...</p> <p>- Оспособљавање ученика за обраду прихваћених информација и трагање за новим.</p> <p>2. Примена компјутера као извора информација и средства за рад</p> <p>- Оспособљавање за самостално програмирање и израду графичких радова и пројеката - повезати са усвојеним знањима на часовима осталих наставних предмета;</p> <p>- Налажење потребних података и информација путем коришћења компјутера.</p> <p>3. Примена стручних часописа и литературе, оспособљавање за налажење потребних података и информација у разним збиркама података, таблицама и сл.</p> <p>- Навикавање ученика на коришћење литературе из библиотеке.</p> <p>4. Примена савремених средстава наставног рада: компјутер, пројектор, интерактивна табла</p>	<p>теоријске и практичне наставе;</p> <p>- Стручни сарадници у сарадњи са предметним наставницима;</p>	<p>почетком шк. године, а поједине током године, у зависности од наставног предмета, прецизирати у индивидуал. плановима рада.</p>
<p>ВАННАСТАВНИМ АКТИВНОСТИМА</p>	<p>1. Литература као извор за упознавање области за коју постоји интересовање:</p> <p>- Приступ темама: схватање суштине и структуре, проблем који се обрађује, издвајање делова за проучавање, потпроблеми и чињенице - груписање, појмови, принципи, правила, законитости.</p>	<p>Руководиоци ваннаставних активности</p>	

	<p>-Приручници као извор знања, начин коришћења, интернет као савремено средство за информације</p> <p>2. Коришћење документационог материјала у сазнавању; селекција информација, повезивање, систематизација.</p> <p>3. Пројекције филмова као начин информисања</p> <p>4. Информисање посетом музеја, изложби, галерија, позоришта.</p>	<p>Руководиоци секција</p> <p>Сарадња са стручним сарадницима</p> <p>Школски тимови за поједине области</p>	<p>Током године, у складу са плановима рада појединих секција и ваннаставних активности</p>
ОДЕЉЕЊСКОЈ ЗАЈЕДНИЦИ	<p>1. Повезивање ученика једног одељења са ученицима осталих одељења; усмеравање на коришћење библиотеке, помоћ у оспособљавању за самостално налажење и коришћење књижне и некњижне грађе.</p> <p>2. Неговање активног односа према сазнавању на наставним часовима.</p> <p>3. Пружање међусобне помоћи у оспособљавању за разумевање информација из разних извора знања.</p> <p>4. Коришћење разних извора знања</p> <p>5. При припремању тема за ЧОС, за вођење дијалога или дискусија у појединим расправама.</p> <p>6. Обрађивати следеће теме на ЧОС-у: решавање конфликтних ситуација, конструктивна комуникација, асертивна комуникација, правила успешног учења итд.</p> <p>7. Радионице из програма Каријерног вођења и саветовања</p>	<p>Одељењски старешина у сарадњи са стручним сарадницима, библиотекар, руководиоци ваннаставних активности, школски тимови за поједине области</p>	<p>Свакодневно</p>

<p>САРАДЊА СА РОДИТЕЉИМА</p>	<p>1. Упознавање родитеља са напредовањем њихове деце у учењу и раду, са појединим проблемима који се појављују и њихово усмеравање за решавање тих проблема.</p> <p>2. Обавештавање родитеља о функционисању одељењске заједнице, квалитету рада у оквиру ње и упознавање са начинима рада родитеља у циљу бољег функционисања како одељења у целини, тако и појединих ученика.</p> <p>3. Укључивање родитеља у функционисање и рад школе</p>	<p>Одељењски старешина</p> <p>Директор</p> <p>Стручни сарадници</p> <p>Секретар</p>	<p>Током године у складу са појединачним плановима рада</p>
------------------------------	--	---	---

ПРОГРАМ УВОЂЕЊА ИНОВАЦИЈА

ИНОВАЦИЈА	ОПИС ИНОВАЦИЈЕ	НОСИОЦИ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ
<p>Увођење интерактивних облика рада у наставни процес (групни и индивидуални облик рада)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - теоријска обрада теме, - израда неколико варијанти припреме за час, - примена групног рада (демонстрација у одељењу) 	<p>Наставници, стручни сарадници</p>
<p>Увођење пројектне наставе</p>	<ul style="list-style-type: none"> - одабир наставне теме - корелација међу наставним предметима - подела дужности - извођење часа по принципима пројектне наставе 	<p>Наставници, стручни сарадници</p>
<p>Примена савремених наставних средстава</p>	<ul style="list-style-type: none"> - развој улога и могућности савремене наставе, - рад и могућност примене појединих средстава у настави, - демонстрација наставног часа, 	<p>Наставници</p>

Развијање дигиталних компетенција наставника	- све већи број наставника има развијене дигиталне компетенције	Директор, помоћник директора, координатори практичне наставе, наставници, стручни сарадници, тим за професионални развој
Обука наставника за примену Google учионице и платформе Teams	- наставници су едуковани да користе онлајн платформе за наставу	Директор, помоћник директора, координатори практичне наставе, наставници, стручни сарадници, тим за професионални развој
Наставници користите онлајн платформе за држање наставе	- наставници унапређују квалитет наставе уз помоћ онлајн платформи	Наставници
Развијање дигиталних компетенција наставника	- наставници ће бити дигитално компетентни	Наставници, тим за професионални развој
Примена компјутера у настави	- све већи број наставника користи компјутер као незаобилазно наставно средство	Наставници
Примена усвојених знања стечених на семинарима	- припрема и извођење угледног часа	Наставници, тим за професионални развој
Праћење примене знања стечених током стручног усавршавања Праћење реализације годишњег плана стручног усавршавања	- извештавање о стручном усавршавању на састанку стручног већа или седници Наставничког већа - евиденција о похађању семинара	Стручна већа, наставници који су били на стручном усавршавању, тим за професионални развој
Пружити подршку акцијама Ученичког парламента	- Стручна помоћ и помоћ при обезбеђивању потребних средстава и у спровођењу акција	Директор, вође пројекта, стручна већа, тим за координацију ученичког парламента
Осмишљавање пројеката који ће допринети побољшању образовног-васпитног рада у школи	- договор, разговор, дискусија - писање пројеката	Сви наставници, тим за обезбеђивање квалитета и развој установе, директор, помоћник директора, координатори практичне наставе, стручни сарадници
<p>Реализација програма увођења иновација пратиће се у оквиру анализе реализације ГПР школе, на полугодишту и на крају наставне године.</p> <p>Носиоци праћења су директор школе, помоћник директора, психолог и педагог у сарадњи са тимом обезбеђивање квалитета и развој установе, стручним активом за развој школског програма.</p>		

22. ПРОГРАМ ВОЈНЕ ОБУКЕ

Чланом 79а Закона о војној, радној и материјалној обавези ученици средњих школа су дефинисани као категорија грађана грађана која се стицањем практичних знања и вештина кроз систем образовања и васпитања обучава за потребе одбране земље у условима ванредног и ратног стања.

Министарство одбране уз подршку Министарства просвете, науке и технолошког развоја је покренуло Иницијативу за увођење садржаја обуке у школски систем Републике Србије. Одредбама Закона о војној, радној и материјалној обавези прописано је да и ученици средњих школа припадају оној категорији грађана који треба да стекну знања и вештине „за потребе одбране земље у условима ванредног и ратног стања“. Програм војне обуке има за циљ да се створе услови да ученици завршних разреда средње школе стекну основна знања о систему одбране, да се упознају са својим правима и обавезама, као и да развију свест о потреби одбране земље и значају неговања патриотских осећања.

Предвиђено је да се теме реализују факултативно током четири часа одељењског старешине и да буду груписане на следећи начин:

час бр. 1	Место, улога и задаци Војске Србије у систему безбедности и одбране Републике Србије
	Војна обавеза у Републици Србији
	Радна и материјална обавеза у Републици Србији
час бр. 2	Како постати официр Војске Србије
	Како постати професионални војник
	Физичка спремност – преуслов за војни позив
час бр. 3	Служба осматрања и обавештавања
	Облици неоружаног отпора
	Бојни отрови, биолошка и запаљива средства
	Цивилна заштита
час бр. 4	Тактичко-технички зборови

Час Тактичко-технички збор треба да се реализује на тај начин да ученици посећују команде, јединице и установе Војске Србије.

Реализација програма војне обуке пратиће се у оквиру анализе реализације ГПР школе, на полугодишту и на крају наставне године.

Носиоци праћења су директор школе, помоћник директора, психолог и педагог у сарадњи са тимом обезбеђивање квалитета и развој уставнове, стручним активом за развој школског програма.

23. САРАДЊА СА СОЦИЈАЛНИМ ПАРТНЕРИМА

Практичну наставу и професионалну праксу школа може да остварује у сарадњи са привредним друштвом, установом, другом организацијом или другим правним лицем у складу са Законом о средњем образовању и васпитању („Сл. гласник РС“, број 55/2013, 101/2017 и 27/2018 – др. закони, 6/2020, члан број 30) и Правилником о реализацији практичне наставе и професионалне праксе ("Службени гласник РС", број 112/2020).

Хемијско-технолошка школа у циљу унапређивања образовно-васпитног рада и задовољавања потреба послодаваца имплементирала дуално образовање у складу са Законом о средњем образовању и васпитању („Сл. гласник РС“, бр. 55/2013, 101/2017 и 27/2018 – и др. закон, 6/2020) члан 26а и Законом о дуалном образовању („Сл. гласник РС“ бр. 101/2017, 6/2020, члан 2.) који дефинишу, Дуално образовање је модел реализације у систему средњег стручног образовања и васпитања у коме се кроз теоријску наставу и вежбе у школи и учење кроз рад код послодавца, стичу, усавршавају и изграђују знања, вештине, способности и ставови у складу са стандардом квалификације и планом и програмом наставе и учења.

У складу са епидемиолошком ситуацијом у земљи и одлукама Кризног штаба Републике Србије и МПНТР, као и послодаваца (о превентивним мерама заштите и безбедности ученика, смањености обима посла), практична настава, професионална пракса, учење кроз рад и настава у блоку ће се реализовати и путем учења на даљину и у школским радионицама.

Школа својим дугогодишњим радом и улагањем у модернизацију и осавремењивање образовно-васпитног рада едукује високо квалитетан и стручан кадар за потребе суботичке привреде и локалне заједнице. Праћењем тржишта рада и захтева локалне привреда школа успоставља сарадњу са разним привредним субјектима на локалном и регионалном нивоу. У школи постоји дуга традиција доброг домаћина која се огледа у успостављању и неговању сарадње са социјалним партнерима усмереним ка континуираним подизањем исте на виши ниво, како у међуљудским односима, тако и пружању подршке школи у било којој форми. Захваљујући отворености и спремности привредних субјеката ученицима и запосленима школе је омогућено да посете производне погоне, реализују практичну наставу, наставу у блоку, професионалну праксу и учење кроз рад. Привредни субјекти пратећи рад наставника и ученика у току школовања се опредељују да запосле ученике који су код њих похађали практичну наставу, наставу у блоку, професионалну праксу или учење кроз рад. Са привредним друштвима школа сваке године обнавља уговоре о реализацији практичне наставе, наставе у блоку и професионалне праксе, а у складу са Законом о средњем образовању и васпитању („Сл. гласник РС“, број 55/2013, 101/2017 и 27/2018 – др. закони, 6/2020, члан број 30) и Правилником о реализацији практичне наставе и професионалне праксе ("Службени гласник РС", број 112/2020). Ученици који наставу похађају по дуалном моделу образовања и њихови родитељи Уговоре о учењу кроз рад потписују са послодавцима, а такође и школа потписује Уговоре о дуалном образовању са послодавцима.

Методe учења практичних облика наставе који се реализују у школи су учење посматрањем, опонашањем/имитирањем и вежбањем, учење кроз повратну информацију наставника, учење кроз решавање реалних проблема, учење кроз непосредни рад са материјалом и клијентима, увежбавање коришћења алата, уређаја и опреме, учење кроз израду нацрта, скица, прототипова и финалних производа, учење у виртуелном окружењу, учење кроз симулације и играње улога и слично.

За образовне профиле који наставу похађају по класичном моделу, практични облици наставе који се изводе код послодавца, методе учења су обилазак радне средине, упознавање са радним местима и средствима за рад, посматрање процеса рада, демонстрацију процеса рада од стране запослених, ментора или наставника, индивидуална вежба ученика и извршавање предвиђених радних задатака уз надзор ментора или наставника.

Практична настава и настава у блоку за образовни профил Пекар се реализује у школској пекарској радионици, а једним делом и код следећих социјалних партнера:

- „ДОН ДОН“ д.о.о. огранак Фиделинка пекара – образовни профил Пекар;
- „Мини Пани“ д.о.о. – образовни профили Пекар.

Учење кроз рад и настава у блоку за подручје рада Пољопривреда, производња и прерада хране, образовни профил Пекар - дуал, се реализује код следећих социјалних партнера су:

- „Дон Дон“ д.о.о. огранак Фиделинка пекара, Суботица
- СЗТР Пекара „Пролеће“, Суботица
- СЗР СЗТ Пекара „Еуропа“, Суботица
- Угоститељско трговинска радња „БОСС“, Суботица
- Јожер Фаркаш ПР Колачи Фаркаш, Суботица
- „Мини Пани“ д.о.о. – образовни профили Пекар.

Учење кроз рад, настава у блоку и професионална пракса за подручје рада Трговина, угоститељство и туризма, образовни профил Посластичар - дуал, се реализује код следећих социјалних партнера су:

- СЗТР Пекара „Пролеће“, Суботица
- СЗР СЗТ Пекара „Еуропа“, Суботица
- Угоститељско трговинска радња „БОСС“, Суботица
- Јожер Фаркаш ПР Колачи Фаркаш
- „Времеплов 024“ д.о.о., Суботица
- Дадине посластице, Суботица
- „Вико-Гого“ доо,

Практична настава, настава у блоку и професионална пракса се за образовни профил Посластичар реализује у школској посластичарској радионици, а једним делом код послодаваца.

Учење кроз рад и настава у блоку за подручје рада Пољопривреда, производња и прерада хране образовни профил Прехрамбени техничар - дуал, се реализује код следећих социјалних партнера су:

- „ДОН ДОН“ д.о.о. огранак Фиделинка пекара
- „Мини Пани“ д.о.о., Суботица
- Винарија „Звонко Богдан“, Суботица
- Дестилерија, Суботица
- Хладњача, Суботица

Учење кроз рад, настава у блоку и професионална пракса за подручје рада Пољопривреда, производња и прерада хране образовни профил Виноградар-винар - дуал, се реализује код следећих социјалних партнера су:

- Винарија „Звонко Богдан“, Суботица

У склопу наставе у блоку, стручних посета и екскурзија ученици се упознају са радом и функционисањем разних привредних субјеката у граду и окружењу.

За подручје рада Пољопривреда, производња и прерада хране, образовни профили Прехрамбени техничар, настава у блоку се реализује у школским кабинетима и лабораторијама, а делом и код социјалних партнера:

- „Геби“ д.о.о., Чантавир
- Пекара „Нова липа“, Суботица
- СЗТР Пекара „Пролеће“, Суботица
- СЗР СЗТ Пекара „Еуропа“, Суботица
- А.Д. „Алева“, Нови Кнежевац
- д.о.о. „FARM COMMERC“, Чантавир
- „Сунцокрет“ д.о.о., Хајдуково
- Винарија „Звонко Богдан“ д.о.о., Суботица
- Прехрамбена индустрија „Витамин“, Хоргош
- „Пионир“ д.о.о., Суботица
- Ветеринарски завод „Суботица“ а.д., Суботица
- „Млекара Суботица“, Суботица
- „ДОН ДОН“ д.о.о. огранак Фиделинка пекара
- „Мини Пани“ д.о.о., Суботица
- ЈКП „Водовод и канализација“, Суботица, итд.

За подручје рада Пољопривреда, производња и прерада хране, образовни профили Ветеринарски техничар, практична настава и професионална праксе се реализује у школским кабинетима, лабораторијама, вежбаоници и мини економији, а делом и код социјалних партнера:

- Золошки врт Палић, Палић
- „Агро Ас 032“ д.о.о., Келебија
- Приватна ветеринарска станица „ПАН ВЕТ“ доо, Суботица
- Ветеринарска станица „ВЕТЕРИНАР“ доо, Суботица
- Ветеринарска станица „СУБОТИЦА“ доо, Суботица
- Ергела Келебија доо, Келебија
- „РАВНИЦА“ доо, Бајмок
- Ветеринарски специјалистички институт „Суботица“, Суботица

За подручје рада Хемија, неметали и графичарство, образовни профили Техничар за заштиту животне средине, Техничар за индустријску фармацеутску технологију, Хемијски лаборант,

Техничар за прераду нафте и гаса и Техничар за хемијску и фармацеутску технологију, настава у блоку се реализује у школским лабораторијама, а делом и код социјалних партнера:

- „CHEMONA LAB“ д.о.о.
- „Геби“ д.о.о., Чантавир
- Прехрамбена индустрија „Витамин“, Хоргош
- Ветеринарски специјалистички институт „Суботица“, Суботица
- Ветеринарски завод „Суботица“ а.д., Суботица
- ЈКП „Водовод и канализација“, Суботица
- „Chemos“ а.д., Суботица
- „FM Pharm“ д.о.о., Суботица
- ЈП Палић, Лудах,
- Еко-салашу Хорват Лехел, Суботицац
- Републичком хидрометеоролошком завод, Београд
- „ХемоТехна“ д.о.о., Чантавир
- Хидрометеоролошка станица, Палић
- „Цим гас“ д.о.о., Суботица,
- ЈКП „Суботицагас“, Суботица,
- Д.о.о. „Еурогаз“, Суботица, итд.

Учење кроз рад и настава у блоку за подручје рада Текстилно и кожно, образовни профил Техничар моделар одеће - дуал, се реализује код следећих социјалних партнера су:

- „Jasmiрex“ д.о.о., Суботица
- ЗТР „Mis exclusive“, Суботица
- Унит Спорт д.о.о., Суботица

За подручје рада Текстилно и кожно, образовни профил Техничар моделар одеће практична настава и настава у блоку се реализује у специјализованим кабинетима и школским кројачким радионицама, а делом код социјалних партнера:

- „Jasmiрex“ д.о.о., Суботица
- „Гордон“ д.о.о., Суботица
- ЗТР „Mis exclusive“, Суботица
- „8. март“ а.д., Суботица,
- „Еминент“ д.о.о., Суботица, итд.

Део наставе у блоку на сва четири подручја рада се реализије у школским радионицама, специјализованим кабинетима и лабораторијама. Школа да би одговорила захтевима привреде непрекидно улаже у набавку нових средстава за рад и улаже у одржавање истих.

Реализација сарадње са социјалним партнерима пратиће се у оквиру анализе реализације ГПР школе, на полугодишту и на крају наставне године.

Носиоци праћења су директор школе, помоћник директора, психолог и педагог у сарадњи са тимом за КВиС (под тим за дуално образовање), тимом обезбеђивање квалитета и развој уставнове, стручним активом за развој школског програма.

У Суботици, јуна 2021. године

Нађ Варјаш Арпад

председник Школског одбора